

Verspreide en nagelaten gedichten

Johan Michael Dautzenberg

Editie Frans de Cort

bron

Johan Michael Dautzenberg, *Verspreide en nagelaten gedichten* (ed. Frans de Cort). Frans de Cort, Brussel 1869

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/daut002vers01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de [gebruiksvoorwaarden](#).

[Woord vooraf]

Door de uitgave dezes bundels volbreng ik eene belofte, bij het sterfbed mijns onvergetelijken schoonvaders afgelegd.

Het voorgevoel, dat de wreede ziekte, waaraan hij sedert lang lijdende was, hare ontknooping naderde, had, in den zomer des vorigen jaars, Dautzenberg aangezet, zijne sedert 1850 vervaardigde gedichten te verzamelen. Het is hem helaas! niet vergund geweest, meer dan een gedeelte diens arbeids te verrichten, en te dieper valt dit te betreuren, daar elk door hem opnieuw afgeschreven stuk sporen zijner steeds levendige zucht naar meerdere volmaaktheid vertoont.

Van de mij door den dichter opgedragene taak, zijn werk te voltooien, heb ik mij zoo goed als ik kon gekweten.

Toch is Dautzenbergs poëtische nalatenschap hier niet geheel. Alléén de oorspronkelijke stukken, die mij afgewerkt bleken, of die vroeger in tijdschriften en jaarboekjes het licht zagen, zijn hier samengebracht.

II

Voor eenen lateren bundel blijven enkele gedichten, waarvan ik slechts eene klad bezit, en een aantal fragmenten bewaard; verder eene reeks vertalingen, onder welke het geletterde publiek met belangstelling vernemen zal, dat zich een vijftigtal oden van Horatius bevinden; eindelijk eenige Hoogduitsche dichtstukken, deels van eigene vinding, als namelijk een zangspel: *Maria von Brabant*, deels overzettingen uit het Nederlandsch.

De schikking der gedichten is mijn werk en ik beken gereedelijk, dat ze te wenschen laat: in deze afdeeling zal men stukken aantreffen, welke in gene beter op hunne plaats geweest waren. De reden is, dat vele, die ik mij herinnerde te hebben gelezen of hooren voorlezen, en waarnaar ik lang tevergeefs gezocht had, mij eerst onder de hand zijn gekomen, als het boek over de helft was afgedrukt.

Er blijft mij een enkel woord te zeggen over de spelling. Hierin was Dautzenberg zich zelven niet immer gelijk. In de gedichten der laatste jaren heeft hij echter nagenoeg de zoogenaamde Woordenboekspelling gevolgd. Daardoor was aangewezen wat mij met de anderen te doen stond. Voor het overige is in alles de laatste tekst met de meeste nauwkeurigheid gegeven.

Elsene.

FRANS DE CORT.

Buitenleven.

De landbouw.

Aan Vlaanderen.

I.

Zalig gewest, dat tegen den storm des verbolgenen aardrijks
Zijnen olijfboom schut en beschermt met schittrender eendracht!
Zalig gewest, waar jeugdige kunst op den-velde zich neervlijt,
Om er Virgilius lier te besnaren ter eere des landbouws!

Wie in den zweete des aanschijns 't eerste den akker bewerkte,
Die ook leide ter ware beschaving den eeuwigen grondsteen;
Dies ontving hij goddelike eer bij den volken der oudheid,
Wie 't ploeghout uitvond en Ceres' gave verbreidde.

Thans troont veldbouwkunst niet alleen in zuidliker luchtstreek,
 Vlaanderens grond teelt weelderig graan in rijker hoeveelheid,
 Teelt bij het nuttige tevens den zinnenbetoovrenden bloemschat,
 Teelt, trots ijzigen winter, de troetelgewassen des zuidens.

Nauwliks verheft zich, als bode der lente, de juublende leeuwrik
 Boven het groenend tapijt in des pachthofs lachenden omtrek;
 Nauwliks ontsluiten de spruitjens van Flora de poorten des voorjaars,
 Of men ontwaart alreede den veldwaarts schrijdenden landman.
 Naast hem trekt een gespan jongbloediger paarden den wagen,
 Welke den gronde de stoffen ter vruchtbaarmakinge toevoert.
 Ginds volgt jeugdiges moeds, vergezeld van knechten en meiden,
 's landmans oudere zoon met spade gewapend en gaffel.
 Liefelik stijgt het eenvoudige lied dier veldlingen opwaarts;
 Zoel is de lucht; dra kleurt zich de wei met smaragd en karbonkel;
 Louter genot veur hen, wier leven den velde gewijd is.
 Spitten en ploegen, en zaaien en eggen is voller bezwaarnis,
 Maar die bezwaarnis is mildlik vergoed in den vrooliken zaaitijd.
 Veur wien tooit zich de naadrende lente in het groenige bruidskleed,
 Gansch doorweven met bloemen, versierd als statig fluweellint?
 Veur wien blinkt door het teedere loof die zilverne bloesem?
 Veur wien schiet uit reinen azuur de verguldende zonne?
 Veur den bewoner des veldes, den vlijtigen akkerbezorger.

Schoon, ja prachtig is Godes natuur vooral in het voorjaar;
 Treffend is tevens de wenk door den Schepper den menschen gegeven:

Vreugd en beweging alom, alom ook iever en arbeid.
 Ziet, hoe het vogelken zoekt naar voedsel of stof tot den nestbouw;
 Ziet, hoe het bieken zich plaget ten beste des noesten gezelschaps;
 Ziet, hoe de vlinderen ijlen ter frisch ontlokene bloemkroon:
 Vreugd en beweging ziet ge, doch ziet gij ook iever en arbeid.
 Jongling, benut u den wenk, dien al het geschapene toejuicht:
 Ploegt in der lente des levens en zorgt veur den komenden vruchttijd.
 Reeds doortintelt een straal van allesverwinnender liefde
 U d' onervarenen boezem; bereidt u een vroolijk vooruitzicht
 Over uw lentegebied op de stoppelwoestijne des najaars!

II.

Hooger verheft zich en vuriger gloeit de almogende zonne;
 Over den weigrond, over het graanveld, over het bergwoud
 Spreidt zij purpergewaden of zalig verrukkenden goudglans.
 Lieflike wasems doorambren de lucht en betroofren de zinnen.
 Hemelsche zegen besprengde de tarwe, de rogge, de boekweit;
 En aardappels - de hope der armen - verbloemen den zandgrond.
 Wat in den name des Heeren op vruchtbaren akker gezaaid werd,
 Heft zich krachtig en welig omhoog in glansender volheid.

Maar thans lokt een tooneel, ver boven der hoofdstad schouwspel,
 Mijnen begeerigen blik tot den bloemigen beemden des pachthofs.
 Hier gaan maaiers aan 't werk, daar schudden of stapelen vrouwen.

't geurende hooi, ginds wordt het in busslen gevoerd naar de schure.
Liederen klinken alom, want arbeid stemt tot verheuging.

Middag is 't, zulks kondt uit der verte de manende dorpklok.
't werkvolk legt de gereedschappen neer; zich kruisend met aandacht,
Schikt het zich rond op het mollige groen tot den landliken maaltijd.
Blijde gesprekken doorkruiden de eenvoudige boerengerechten;
Blikken vol minne bejeegnen elkander, als ware 't bij toeval;
Ook wordt soms vol geheimnis een kusjen geruild of een handdruk,
Ja, eene eerste gedachte tot levensverbintnis onthaspeld.
Wat zich de zomer te stoven gelast, meest komt het tot rijpheid,
's boomgaards vruchten zoowel, als der vrijeren liefdesontkieming

't hooi is nauwliks in mijten gehoopt of getast in der schelvel,
Of men slijpt alreede de sikkels ten wenkenden graanoogst.
Hoopvol staart op zijn koren - de winste bereeknend - de pachter.
Angstvol beeft hij bij 't zien witvlokkender wol aan den hemel:
Donker en donkerder vormt zich welhaast een verschrikkelijk onweer;
Wolken verscheurende bliksems voorspellen nog aakliger schouwspel.
Eindelijk ontlast zich het zwerk, als waar 't de vernieuwing des zondvloeds.
't wordt nacht, droevige nacht veur den moedeloos wakenden landman!
Biddende smeekt hij tot God om behouding Zijner geschenken.

Heen is de nacht, en de zonne vertoont heur vriendelik aanzicht,
Schitterend straalt ze door frisschere lucht opbeurend de schepping.

Levendig wordt de vallei bij den klanke van sikklen en zichten;
 Lustig, ja, lustiger nog dan op het vermaaklike hooifeest,
 IJlt nu oud en jong waar het golvende koren hun toelacht.
 Onder der sikkelen staal valt de oogst: en behendige vrouwen
 Binden in schoven, of stellen in hoopen, of laden op wagens
 't loon des bebouwers der aarde, en niemand denkt aan het rustuur.
 't spreekwoord: 'stelt tot morgen niet uit, wat ge heden nog doen kunt,'
 Dient voortdurig den kloeken, verstandigen manne tot richtsnoer.
 Onstandvastig is 't weer, vooral in den vluchtigen oogsttijd,
 En het verzuim ééns dags bracht menigen immers verderf toe.
 Plant, wanneer gij het laatste des oogstes vervoert tot der schure,
 Plant den bevalligen mei op de hoogte des wagens en juicht blij,
 Want dan trekt ge gerust naar den vreugdeverbreidenden feestdich.

III.

't goud van den velde verzwond. Koel blaast uit noorden en westen
 De allesontloovrende herfst. Nog siert fruit appel- en peerboom.
 De aarde besluit veur menschen en dieren nog kostliken voorraad.
 Rijkdom heerscht alom bij den weinig behoevenden landman.
 Veel kerktorens verkonden met vaandel en klokke de kermis.
 Jubelend toont zich de vreugd, wen kelder en keuken gevuld zijn;
 En wie gunt niet den werker, die slaaft veur 't menschlike welzijn,
 Dat ook hij zich eens lave aan der koestrende bronne der blijheid?
 Straks, ja, herwint hij het veld en zaait overwinterend koren,
 Na alvorens den akker met zorge te hebben bearbeid.

Eenmaal nog keert leven terug in het veld en den boomgaard,
Eer de verkleumende koude alleen heerscht over het aardrijk.
Gij, die moê zijt in den gewoele eentoniger stadvreugd,
Kiest den bekoorliksten dag in der bonte, verlokkende wijnmaand,
Trekt veldwaarts en beschouwt het gewemel van honderden groepen,
Samengesteld uit vaderen, moederen, knapen en maagdlijns.
Genen met spade of vork opdelvend de voedende nachtscha,
Dezen met vlijtigen handen in korven vergarend de knolvruucht,
Allen verblijd, dat God zich als lievenden vader getoond heeft.
Karren en wagens geladen met beeten, met rapen en wortlen
Brengen den weligen schat in veiligheid tegen den winter.

Laat gij het veld daar, werpt gij den blik op hof en op weigrond,
Waarlik, dan vindt gij er ook weer menigerhande verlusting.
Kinderen wroeten en zoeken, of soms van den machtigen nootboom
Eene vergetene gave verholen niet drong in het nagras.
Jongetjens, die door appel en peer zich laten bekoren,
Klimmen, met vaders verlof en der moeder herhaalde vermaning,
Op breedarmige boomen, en plukken wat in hun bereik valt,
Schudden met armen en voeten de verafhangende vruchten.
IJfrig vergaren de zusters het fruit veur komende vlâspijs,
Of veur appelazijn en zinnenbedwelmenden ooftdrank,
Of veur 't kostlike zeem zoo geschat door snoeprige bekjens.

Iedere landarbeid heeft zóó zijn streelend vooruitzicht,
En de tevredenheid troont bij voorkeur ver van den stadswal,

Waar een oneindig misnoegen, gebaar uit haat en uit afgunst,
Steeds omwentlingen wenscht in alles, wat heilig en recht is.

IV.

't mollige zodontapijt en het bonte gebloemte is vernietigd:
Woud- en bergplein, dal en bosch staan zonder hun siersel;
Langzaam sleept zich de stroom voort onder den drukkenden ijslast;
't donzige sneeuwkleed breidde zich reeds in het verre verschiet uit;
Snerpende noordwind woei door 't woud, door de wei en het braakland,
Dat het gepiep en gefluit heenvlood naar mildere luchtstreek.
Maar ofschoon eentonigheid heerscht in onstuimigen winter,
Zij ontruikt hem edoch niet alle bekorelikheden.
Wie en bewonderde nooit in dien huivrigen dagen een landschap,
Waar zacht vlok op vlok is gesneeuwd tot maagdliken zwaandons?
Vonkelend dringt, door helder azuur schuinstralend, het zonlicht,
En men ontdekt alom goudstarren en zilverkristallen,
Rijklik verspreid op het statige kleed der verhevene schepping.
Nooit was 't veld zoo schoon, nooit droeg het een blinkender tooisel,
Noch in den kiemenden tijd, noch toen als het prijkte vol rijkdom.
Ziet wat zilvergespin zich slingert om naakte gewassen,
Hoe elk uiterste puntjen der teedere twijgjens 'nen druppel.
Eene gesmoltene, wederbevrozene perel ten toon spreidt,
En voorwaar, gij ontveinst u nimmer de schoonheid des winters.
Laat vrij huilen den wind en woeden in wervlenden stofsneeuw,
't landvolk schaart zich saam bij der vriendelik vlammeende haardstee.

Immers ze vreezen gebrek noch kou, die zich helpend vereenden
In het gezellige leven, die bronnen des wereldschen welzijns.

Wordt niet terwijl de aarde uitrust, 't werk overlegd veur de toekomst?
Wordt niet des pachthofs minste gereedschap ernstig bezichtigd?
Riemen van palinghuiden herbinden den stok en den vlegel,
Buigbare teenen herstellen de leemten der noodige stuifwan.
Daverend klinkt nu in triplender maat de gezegende dorschvloer,
Wervelend vliegt het verstuivende kaf ter opene poort uit,
En vergenoegd meet straks de gelukkige pachter den voorraad.
Ja, vergenoegd doorwandelt hij weder de schuur en den schaapstal,
Werpt dan den blik voldaan op paard, op veulen en melkkoe;
Slijt in eigengewonnenen schat zijn bezaligend leven.

Ziet, zóó heb ik gekend, zóó kennend, gezongen den landman,
Heb al dichtend met hem doorloopen den nuttigen werkring.
Ver van der stad, in vrede en geestrust, sleet ik de jonkheid,
Dies omgoochelt me trouw het geluk dier zonnige dagen.

Vlaanderen wete mij dank, dat ik waagde het deftige speeltuig,
Door Virgilius eens zoo lieflijk besnaard en zoo krachtvol,
Zingend te tokkelen ter eer zijns nooit volprezenen landbouws!

**De oogst.
Cantate.**

Koor.

De vrede heerscht in Vlaanderens landouwen,
Waar ons geluk op elke schrede groeit:
Het veld, de wei en al wat wij aanschouwen,
Het heeft er vaak tot onzen heil' gebloeid;
Wij willen flink dien dieren grond bebouwen,
Waar blijdschap ons bij melk en honing vloeit;
Den harten, die op Godes hulp betrouwen,
Heeft Godes zonne nimmer uitgegloeid.

Wie kan tot spruit de teere kiem vervroegen,
Tot bloem de spruit, ook bij des winters guur?

Wie kan als wij den harden akker ploegen,
 Dat dubbele vrucht vervulle stal en schuur?
 Daar is geen oord, wij zingen 't vol genoeg,
 Waar zoeter lacht de lieve landnatuur!
 Zij toovert ons, terwijl wij biddend zwoegen,
 Door geest en hart een duurzaam liefdevuur.

De rogge is onder dak, nu oogsten wij de tarwe;
 Als sluimerenden hoofds nikt garve neer tot garve.
 Wij spoeden ons vandaag met blij vereender kracht,
 Opdat dit akkergoud ook binnen zij gebracht. -

Maar wat ontwaart mijn blik, wat dreigend wolkgewemel
 Verheft zich ginds omhoog bij donderenden hemel?
 Gezellen, weest ter hand en laadt zoo vlug gij kunt!
 Den arenlezer zij zijn aandeel ook gegund!

En gij, die u niet liet des dages gloed verdrieten,
 Wilt, vrienden, mat en moè, een luttel rust genieten;
 Terwijl des Heeren stem luidt dreunt met bons op bons.
 Verheft den blik tot Hem en bidt en smeekt veur ons!

Gebed.

Gij, die met zegening de dagen
 Van al wat ademt gul voorziet,
 Laat nooit den mensch, Uw beeld, versagen,
 O goede God, verlaat ons niet!

In veur- zoowel als tegenspoede
Genaken wij tot U, o Heer,
Wij knielen in den overvloede
Des oogstes, Vader, voor U neer.

Het onweer dreigt ons uit den hoogen,
En volgt de wenken Uwer hand,
O Heere, zie ons diep gebogen,
Erbarm U over Belgenland!

Gij, die met zegening de dagen
Van wat hier ademt gul voorziet,
Laat nooit den mensch, Uw beeld, versagen,
O goede God, verlaat ons niet!

De frissche hoop herleeft, de vreeze moet gebannen,
Weer is het lieve blauw daarboven uitgespannen;
De zoete vogelzang herdreunt in heg en haag,
En 't helle zonnegoud zijgt weder naar omlaag.

De kleine maaierschaar langzaam ten dorpe nadert.
Waar ons de klok der kerk ter aandacht vaak vergadert.
Thans klinkt een vluggere toon in 't oor van knaap en meid,
Die springen opgeruimd naar lust en vroolikhed.

De laatste wagen rolt al tot der schure henen
 En dra is op den dans en oud en jong verschenen.
 Bejaardheid zetelt graag; de jonkheid blijft te been,
 Zij vieren saam den oogst en juichen hoog tevreên.

Danslied der jeugd.

I.

Bij des avonds dalen
 Zijn we zonder dralen
 Op de groene wei,
 En de manestrallen
 Lichten onzer zalen
 Rijke bloemensprei;
 Onder 's hemels transen,
 Onder twijg en kransen
 Hupt men lustig rond,
 Bij der sterren glansen
 Is het lieve dansen
 Hier der jeugd gejongd.

Referein der bejaarde lieden.

Nu de jongens hunne meiden
 Tot den wals en dans verleiden,

En zich wentelen los en vlot,
 Blijven wij bedaard gescheiden,
 En al drinkend hen verbeiden
 Bij der kanne, bij den pot.

II.

In des dorpes kringen
 Mag men lachen, springen,
 Mallen laat en vroeg;
 Tot wij ons met zingen
 Aan den arm ontwringen
 Van des dorpes kroeg;
 Liefde vrij en open
 Komt allengs geslopen
 In de danserschaar,
 Komt de jonkheid nopen,
 Zachtsten band te knopen
 Om een bloeiend paar.

Referein der bejaarde lieden.

Nu de jongens hunne meiden
 Tot den wals en dans verleiden,

En zich wentelen los en vlot,
Blijven wij bedaard gescheiden,
En al drinkend hen verbeiden
Bij der kanne, bij den pot.

Einde.

Een arenkrans siert heden onze ploegen,
Wij vieren saam des oogstes feestlik uur.
Mocht rust en vreê zich steeds tot ons vervoegen,
En om ons zijn bij 's arbeids zoet en zuur!
Dan is geen oord, wij zingen 't vol genoeg,
Waar zoeter lacht de lieve landnatuur!
Zij toovert ons, terwijl wij biddend zwoegen,
Door geest en hart een duurzaam liefdevuur

Dorpsavond.

Nu glimt het mollige avondrood,
Nu rust het dorpsche zwoegen,
De zuigeling spartelt op moeders schoot
En zwelgt er van genoegten.
 Keurig is 't veld
 Alomme besteld,
De sikkels vervangen de ploegen.

Het nachtegaaltjen zingt niet meer,
Maar zorgt veur zijne kleenen,
De krekel trommelt heen en weer
Met zijnen sjirpenden beenen.

Hij weet zijn geluid
Met des herders fluit
Stil landelik te vereenen.

De mane schiet door het blauwe ruim
De zilverheldere stralen,
Om uit der beke murmlenden schuim
Diamanten op te halen,
Deshalve ziet
Men tot den vliet
Alavonds meisjens dalen.

Die plassen er spelend de voetekens in,
En hebben zij rondgekeken.
Of geene kiemend ruwere kin
Zich ergens kon versteken,
Dan duiken zij snel
In de frissche wel
Der kniekens hoogere streken.

Nu gaan zij in vreugde huizewaart
Met frisch gesterkten leden,
En zijn de knapen ginds vergaard,
Licht wordt om een dansjen gebeden.
Men mint den dans
Bij der mane glans
In dorpen, niet in steden.

Want daar heeft men natuurgevoel
En God in hart en zinnen,
Daar stroomt een zuiver heilgejoel
Uit menigen kiel van linnen:
 Daar slaapt men zacht
 Den ganschen nacht,
En droomt van niets dan minnen.

Dorpsfeest.

Er was een zwerm van knapen en meiden
Blij uitgevlogen naar bosch en weiden,
Den ommegang met kransen en kronen,
Met meien en twijgen te verschoonen.

Als zaamlende bieën vlug en schrander,
Liep heel de zwerm ver uit elkander;
De jongens zochten dennen en linden,
De meisjes hoefden maar bloemen te vinden.

De sleep toog laat en afgebroken
 Ten dorpe terug als avondspoken:
 Voorwaar een aardig kermiswonder,
 Zij staken in 't groen van boven tot onder.

En achter het wijdsche vreugdegemengel
 Kwam zwaar geladen een bloemenengel -
 Dien engel bewaakten, door minne bewogen,
 Twee helderblakende jongelingsoogen.

De ommegang.

Een ommegang op golvenden velde,
 Hetzij aan Rijn, aan Maas of Schelde,
 Biedt geurende bloemen, die nimmer verslensen,
 Den ooge, den harte des denkenden menschen.

Het wormpjes wil den Schepper eeren,
 Der schepping pracht met kransen vermeereren!
 Doch wat er geschiede veur 't opperste Wezen,
 Het wordt door kinderharten geprezen.

Een kind, om zijnen vader te smukken,
 Mag in diens gaarde bloemen plukken,
 En kiezen zelfs van allen vruchten
 Die zijner eigene zielgenuchten.

En brengt het soms een lied of dichtjen,
Dan schijnt het nauw een wassen lichtjen
Bij 's dages alverdoovender bronne:
Een wassen lichtjen aan der zonne!

De jongling met den blakenden oogen
Stapt zedig en zalig opgetogen.
Zulk licht in der hand en vuur in den boezem,
En om hem alomme loover en bloesem.

En in der maagdenschare midden
Den schoonsten engel vroom zien bidden,
Zou zulk een schouwspel u niet treffen
En van der aarde ten hemel heffen?

De looverhut en het tabernakel,
Wat rijk verbloemde liefdeschakel!
Dan op des veldes scheidewegen
Des ouden herders heilige zegen.

Alom zijn kronen opgehangen:
Hier dringen luide godgezangen
Door geurig klimmende wierook wolken
Als reine, dankbare volkestolken.

Gij hebt het gezien, het heugt u zeker,
 En maakt u den boezem teêrder en weeker;
 En voert ge u de aarde zóó voor de zinnen,
 Gij zult ze naar waarde schatten en minnen.

Gij zult geen schepsel pijnen of grieven,
 Den Schepper om het geschapene lieven.
 Processiebloemen, die nimmer verslensen,
 Veur 't oog en het hart des denkenden menschen!

De kermis.

De stoet is binnen. In geurigen walmen
 Verklinken de statige orgelgalmen;
 En na den plechtigen dienst des Heeren
 Denkt oud en jong naar huis te keeren.

Hoe blinkt des landmans nederig dakjen,
 Hoe netjes kleedt hem 't zondagspakjen,
 Wat zoet gekruide kermisreuken
 Ontdampen heden zijner keuken!

De straten met den bloemenregen,
 De straten zelven lachen hem tegen;
 Der jonkheid vreugd en bont gewemel
 Geniet de bescherming van den hemel.

Het weder begunstigt alle reien,
Die in den vrije spelemeien;
De warmere straal der lente ontwikkelt
De harten, welke de minne prikkelt.

Weldra vergaren trillende snaren
De blijde knapen en meisjens tot paren,
Viool en fluit verrukken de ooren
Der levenslustige danserkoren.

Doch eerst aan tafel blij gezeten!
De dorper heeft zijn kermiseten,
Dat boomgaard, tuin en stal hem teelde,
En wis wel eenen koning streeelde.

Hier is niet alle dagen kermis,
En wie het denken mocht, is ver mis;
Doch kermis is het nooit aan hoven,
Dies wil ik onze kermis loven.

Wij hebben gebraad met wild en gevleugelt
En etenskracht door niets beteugeld;
Wij kunnen 't genotene licht verteren,
En zijn dus beter dan damen en heeren.

Wij kennen hof noch hofmanieren,
 Maar weten ons vreugdemaal te bestieren;
 Wij hoeven muziek noch zangers te dingen,
 Wij weten ons zelven vroolijk te zingen.

Ook drinken wij ons eigen bierken:
 En geven om franschen wijn geen zierken;
 Vrij leve dies, na ploegen en zwoegen,
 Ons overheerlik kermisgenoegen!

De dans.

Nu trekt de jeugd van gister avond,
 Gesierd, gesmukt en best gehavend,
 Ten boomgaard, waar de vedels klinken
 En oogen naar oogen vroolijk pinken.

De klank der vedel uit der verte
 Doet huppen al menig meisjensherte:
 Een jongeling wacht op groener zode,
 Dat hij een lief ten danse noode.

Reeds naken des dorpes rozenkoonen
 Den speleren, die op tonnen tronen,
 De dansers kiezen kort en spoedig,
 En draaien snel en walsen moedig.

Eén jongeling staat als vastgebonden -
Hij heeft de lieve niet gevonden,
Die hij met forschen arm omvademt,
Veur wie hij zinnend zucht en ademt.

Daar komt de kroon der engelinnen
Aan vaders hand den boomgaard binnen -
Hel blaken fluks des éénen ooggen;
Der maget hart is diep bewogen.

Zij dansen en walsen als sylphen des woudes:
De dalende zon met der bron heurs goudes
Verlicht en verhemelt de zalige reien,
Die lachend en juichende spelemeien.

En rust de dans eens afgebroken,
Dan wordt van neigingen zacht gesproken,
Dan wordt, trots maagdijs wederstreven,
Een woord gewaagd van samenleven.

Een paar is aan het overleggen,
Hoe of 't den ouderen straks zal zeggen,
Dat onweerstaanbre liefdeschichten
Het dwingen naar de huwlijksplichten.

En de ouders, die 't geheim doorspieden,
Zij lieten zich alles wel bedieden,
Zij dachten der eigene lentedagen,
En wilden niet lang de kinders plagen. -

De kermis is uit. De bruiloft nadert,
Nu zijn de minnaars vaak vergaderd. -
Een jongere make beider portretjen,
Ik, oude, hake naar feest en pretjen!

Maaltijd in der lommer.

Een gloeiende walm doorbeeft den grauwen hemel
 Ter heete stond, als de zonnebol zijn hoogst
 Toppunt bereikt, en telkens op 't volksgewemel
 Neerblijkt, dat woelt te midden des gouds van den oogst.

De dorpsklok klept, en buiten des stralengeglinsters,
 In der lommer eens schovenhoops, eens veldplantsoens,
 Bekruisen zich forsche maaiers en rappe bindsters
 Ten soberen maal des rust verleenenenden noens.

En groepjes hier en groepjes ginds omringen
 De breede kommen van dampenden knollen gevuld -
 Wat stadspartij zag ooit wel blijdere kringen?
 Wat hof heeft ooit zoo frisch en vroom gesmuld?

De minne kruidt wel eens die landgenuchten,
 Beschaduwd door 'nen dichten hazelstruik....
 Wie zoude niet in nederigen gehuchten
 Eens nippen aan natuur- en vreugdekruid?

Herinneringen aan Limburg.

De heimreize.

Felix, qui patriis aevum transegit in agris,
Ipsa domus puerum quem videt, ipsa, senem.

CLAUDIANUS.

Memor fui dierum antiquorum.

Ps. CXLII.

Joseph⁽¹⁾, beste der vrienden, dij bied ik dit landlike dicht aan!
Heeft het vertrouwlike *du* niet tusschen ons beiden geklonken
Tot op den huidigen dag? Ons behing geen verduisterend wolkfloers
Ooit dien vriendschapshemel, die zonder verpoozen ons lieflacht.
Du, du alleen ontdeks die schakel der schoone overeenkomst
Tusschen der kinderen vreugd en bejaarder genooten begeestring.
Wat ik getrouw hier schetste, was dij wel een nachtelik droomzicht.

(1) J. Joseph Gerards, mijn schoolmakker, thans te Brussel.

Zestien jaar reeds hield mij het noodlot verre van Limburg,
 Ver van den needrigen oorde gebannen, dat sterker mij aantrekt,
 Dan het verleidende schoon en de luister der woelige hoofdstad.
 Toen sloeg eindelijk het uur der verlossing! De vliegende stoomgrijp⁽¹⁾
 Bracht me naar Valkenburg, lief stedeken over den Maasstroom.
 Twee uur oostwaart van daar glimlucht mijn Eden der kindsheid.

Trouw vergezeld van den duursten der vrienden, die, evenals ik thans,
 Ruim twee derden der baan zijns levens al achter den rug heeft,
 Toog ik, blijder verwachting, al spoedend naar Klimmen den berg op,
 Daar ontwaart mijn blik in der blauwende verte den toren,
 Die als een pijl opschiet door 's boomloofs bevende schaduw,
 En het bestaan u verraadts eens heimelijk schuilenden landdorps.

Goochlende beelden der zaligste jeugd ontplooiden op eens hier
 Hunnen verrukkenden glans voor 't oog in tranen versmeltend,
 En het zoo grootsche tafreel ontving van der dalende zonne
 Purpurzoomen met goud doorweven en flikkrenden vuurgloed.
 Schooner gesmukt en rijker omkranst rees Heerlen, mijn Heerlen,
 Nooit voor den blik zijns zoons. Hoog klopte mij 't hart in den boezem.
 'k scheen den bedaarderen vriende voorzeker een moeielik raadsel.

Zestien jaar lang heb ik van Heerlen gedroomd en gefabeld:
 Fabel en droom zijn thans door de werkelijkheid zelve overtroffen.

(1) De vogel Grijp of de Draak verlost de ballingen der volkssage.

Kent gij iemand op aarde, die nooit zijn Tempe gedoodverfd,
 Nooit in zijner verbeelding een luchtig kasteeltjen gebouwd heeft?
 Mijn kasteel, mijn Tempe, ge weet waar 't schuilt in der wereld,
 Doch gij kent het bij lange nog niet, om 't innig te minnen
 Met geestdrift, zooals ik het beminne tot over de grafstee.

Wat mijn oord onderscheidt en verheft hoog boven vermaarde
 Streken op aarde, dat is de benijdenswaardige welvaart,
 Welke van huis tot huis zich vertoont bij kleinen en grooten,
 En daarboven de eenvoudige kunst, die den weligen moeshof,
 Om ons 't oog te verkwikken, met menigerhande gewas siert.
 Iedere woning bezit hier, keurig in groener omheining,
 Achter den lachenden tuin ook haren bevalligen boomgaard.
 Fruitplantsoenen en wingertpriëlen op helling en delling,
 Hoogoverlommerde paden doorkruisend alomme den weigrond,
 Bloemtapijten versierend den eenzaam kronklenden veeweg,
 Eindlik de golvende velden, verguld door de hitte van Juni -
 Zijn dat niet veur dichterbespiegling almogende loksels?
 Mint gij 't duistere bosch, vol zang en vogelgeheimnis?
 Oostwaarts heft zich een plekjen, in schoonheid onovertroffen,
 Waar eens Roma's benden voor Hermans knotsen bezweken.
 't Coriovallum⁽¹⁾ is daar: dit getuigen de plaatslike namen,
 De urnen en tomben, de wapens en munten alomme gevonden,
 En het de beek naslingrende dal vol sombere stilte.

(1) Quix uit Aken en Cudell uit Maastricht hebben daaromtrent opsporingen gedaan.

Treft toch 's wandelaars oor een gezocht, een gesnik aan den *Aambosch*,
 Alsof dooden heraadmen en riffen de beendren bewogen.

Doch laat rusten de dooden! De levenden, welke zich onzer
 Soms nog herinn'ren, die trekken ons sterker, ja onweerstaanbaar.
 Laas! het getal der bekende genooten, die overig blijven,
 Makers en vrienden der jeugd, hoe schriklik dunt het allengskens!
 Halen wij snel bij elken verlieze al nauwer en nauwer
 Toe dien vriendschapsband, die zoo zacht ons leven bezaligt.
 Laat ons blijde genieten de weinige dagen, die 't lot ons
 Toemeet; laat ons schatten vergaren van zieleverblijding
 Veur den te ras en te koel neerdalenden avond des levens,
 Dien de herinn'ringszon alleen te verwarmen in staat is.

In den beginne van Mei, als de lentmorillen verschijnen
 Dicht bij den stam van eik en esch op den bloemigen weigrond;
 Als, nabootsingwekkend, de stem des bedriegliken koekoeks
 Wegjaagt de eigenares van den nest: de bedeesdere grasmusch,
 Sloop al vroeg in den morgen een paar blondlokkige knapen,
 Kruijpend op handen en voeten, bevreesd, door de steeklige doornheg.
 Dagelijks wilden zij daar eens boekvinks huisjen bespieden
 En het getal nauwkeurig hertellen der eikens, die zóóveel
 Vinkjes en zóóveel vreugden hun beiden eens zouden bezorgen!
 Socrates sprak, noch Plato, zoo ernstvol ooit van der weelde,
 Als het die vrienden nu deden in hope des komenden broeisels.
 Niet tevergeefs doorvorschte hun blik de bebloemde smaragdsprei,
 En raphandig vergaarden ze een korveken frissche morillen,

Die, als perlen geregen, gedroogd, hun feestelik kalfsvleesch
Zouden vereedlen tot spijsze der goden: zoo noemde ze Nero.⁽¹⁾

Boomgaard, weide en bosch, 't is alles vol lust en verblijding
Veur de verdrietonwetende jeugd: aardbeziën wenken
Gloeiend uit heg en haag; blauwbessen verleiden den leerling,
Hebben meer macht op hem dan de schriklike roede des meesters.
Ziet ginds weder het jeugdige paar: hoe plukt het zoo gretig
Bes en framboos, en vergeet schooluur en eten en drinken!
Geen kersboom, hoe hoog hij ook heffe de schittrende vruchtkroon,
Kan zich voor 't snoeperental ongeschonden en veilig bewaren.
Zalige streek veur de jeugd, waar de kers nog gloeit als gemeengoed,
Waar kruisbezie- en sleepruimheggen, waar mispelenheesters
Naast kornoeljen tot diep in den herfst ons volkjen vergasten!

Doch waarom zoolange verbeid bij jeugdigen helden,
Welke genoeglik zwervend op eenen vergetenen uithoek,
Verre van Maas en Rijn, niets schooners beogden dan 't dorpjen
Met den bewonderden toren der kerk en den guldenen weerhaan?
Wie zijn oord uit den harte bemint, die schijnt mij der wereld-
Burgeren vroomste te zijn; wie dankbaar alle de weldaën
Immer voor oogen herroept, die hij daar sinds zijner geboorte
Mochte genieten, hij eert in waarheid de rechten der menschheid;
Hem zij de krone beschoren, die dichters den edelsten schenken!

(1) *Cibus deorum*, omdat Nero's voorganger, Claudius, daarvan stierf, en daarna onder de goden geteld werd. Die morillen waren vergiftigd geworden (*boleti medicati*), zooals Suëtonius verhaalt.

Weer is het Mei, en weder ontkiemen de lentemorillen;
Weder verheft zich de listige stemme des treurigen koekoeks,
Nadat tusschen het Toen en het Heden de reuzige kersboom
Veertig malen gebloeid en lavende vruchten gerijpt heeft...
Daar sluipt vroeg in den morgen een paar grijsharige mannen,
Kruipend op handen en voeten, bevreesd, door de steeklige doornheg.
Gansch alleen zich wanend, bezoeken zij iederen boomstam,
Iedere heg, waarin de gevederde zanger zijn nest vlocht.
Meer dan kindergenot openbaart nu het rimplige voorhoofd
Dier twee dwepende makkers, die eensklaps frissche morillen
Vinden ter plaats, alwaar zij die best op wisten te sporen
Voor zoo menigen jare! Zij denken zich jonger dan eertijds,
Lezen de geurende vrucht en herleven de vroegere dagen
Hunner gelukkige jeugd. Elk plekjen naar Oosten en Westen
Wordt opnieuw doorvorsch, en, jong voor den spiedenden ooge,
Rijzen, herrijzen de schimmen der zalig verledene dagen....

Plukt thans rozen, o vrienden, veur 's levens genakenden avond,
Opdat ieder toekomende dag, tot den dag des verscheidens,
Geurige schatten des zoetsten herdenkens u beiden beware.

De doop

Nood en gebrek drijft merel en vink uit den lachenden neste,
Koude en nood zweept kwartel en zwaluw over de zee heen;
Dezen bevangt in der mildere lucht hun jareliksch heimwee,
Genen herorgelen bij den terugkeer 't liedjen der kindsheid.
Dierbaar is allen het oord, waar zij wassend de wieken ontplooiden,
Waar zij der ouderen leer aanhoorden met kweelender aandacht.

Zóó ook de mensch, die, frisch als de voorjaarsbloeme der velden,
Niet door zengende drift zich 't hart heeft laten verschroeien:
Nergens, al jaagt hem de nood ook verre van minnenden kringen,
Nergens lacht hem een schuilhoek lief als zijn landelik stroodak,
Waar de herinneringszon de verguldende tinten op neerstort.

Wie der nature gevoel niet verdooft in den eigenen boezem,
Troost zich in verren geweste met beelden uit jeugdigen tijde,
Schetst en schildert met levenden verven de kindertooneelen,
Zóó, dat zijn huppelend kroost reikhalst naar den lande des vaders.

Limburg lacht mij als Tempe, mij lacht er het vriendlike Heerlen
Schooner dan Tiburs wal eens loeg tot Lydia's zanger.
Alpen noch reuzengebergten omsinglen het opene vlekjen,
Geen opbruisende stroom brengt leven er henen of rijkdom,
Nogtans schuilt aldaar een genoegens, dat alle genoegens
Ver overtreft, die Europa biedt in der weeldrigste hoofdstad.

Werpt men uit zuiden of westen den blik op mijn nederig Eden,
Dan ontduikt slechts toren en kerk uit der blauwende verte;
Dieper bedolven is 't oovrige dorp in loover en lommer.
Iedere woning heeft er 'nen gaard met levender heining,
Achter den gaarde gewoonlik nog als siersel 'nen weigronde,
Welig beplant met allerlei fruit tot des levens verzachting.
Oostwaarts kronkelt door bloemenborduersels een vreedzame keivliet,
Huppelend lustig van tijd tot tijd, en van molen tot molen.
Heuvlige boschjens, waarin zich de dorpsjeugd tuimlend verlustigt.
Turen bij helderen dag in den spiegel diens zilveren beekjens,
Dat weerzijds door elzen en wilgen afwiss'lend omzoomd is.
Noordwaarts ruischt het kristal om een eenzaam mijmerend landgoed,
Tot het zich tijdelik verduistert in drukkender biezenomarming.

Hier ligt beemd aan beemd door hazelaarheggen gescheiden;
 Ginds weer murmelt de vliet zacht over de keien der landbaan...
 Doch niet verder vervolg ik zingend den golvenden vluchtling,
 Dan ik als knaap voor vijftig jaren te stappen gewaagd heb.

Tienmaal reeds had ik toen bij den fruitoogst medegeholpen,
 Eerst oplezende onder den boom de verlokkelijkste steenvrucht,
 Dan met gewapenden voeten beklautrend den reuzigen kersstam.
 Thans stond pruim- en peerboom bloot van blozende vruchten.
 Buiten des dorps in den beemden alleen nog bekoorde de haazelaar,
 Rijk van noten voorzien, de opsporende blikken der jonkheid.

Al mijn peinzen en wenschen was toen naar die zalige beemden...
 Hadde ik hope gehad om der roede mijns vaders te ontsnappen,
 Zeker ik hadde de school veur 'nen dag wel willen vergeten!

Wenschen des kinds zijn vaker verhoord dan wenschen des jonglings,
 Eens op 'nen herfstliken morgen, ik schikte mij reeds tot den schoolgang,
 Zei mijn vader tot mij en den jongeren broeder: 'Wel, kinders!
 Neemt dit krombrood hier; gaat, plukt u, terwijl het nog tijd is,
 Noten zooveel ge maar kunt, gij kent ja de hazelaarheggen!
 Weest voorzichtig en blijft bij elkander en brengt mij een aantal
 Noten te huis: ik bereid u intusschen ook eene verrassing.
 Heel dees dag is uw, weest blij, komt weder voor avond!

Tweemaal heten wij ons niet zeggen die vroolike boodschap.
 Juichende snelden wij heen of ware de noot een magneetsteen.

Als eekhoentjens hupten wij vlug door de kronklende struiken,
Krakend met jeugdigen tande de schelpen der smaaklike kernvrucht.
Nog aanschouwt mijn geest een bemost molterpien, waarop wij,
Broederkens, samen ons maal in vreugde genoten en vriendschap.
Ook nog waan ik te zien daar ginder de spiegende wellen,
Die den eenvoudigen male verfrissching schonken en laafnis.

Gansch onbegrijpelijk scheen ons echter het vaderlike oorlof;
Allerlei gissingen maakten wij dies bij allerlei zorgen:
Hadden wij 's nachts, luid droomend, des harten gedachte verraden,
Of kreeg vader nu ook eens lust om noten te kraken?
Nu, dan zullen wij hem snel plukken den ijdel korf vol!

Om met gemak van den uitersten twijgen te plukken den voorraad,
Sneed ons knipmes snel uit der heg den gemakliken trekhaak.
Eer ons de avondklok nog de Engelsche Groetenis luidde,
Zagen wij hoogst voldaan ons korveken vol tot den rand toe.
Vroolijk gelijk in den morgen begaven we ons beiden dan huiswaarts.
Zwegen de leeuwriken stil, wij zongen en floten te scheller.
Ja, wij griften ons wel dien dag in het diepste geheugen.

Toen we der ouderen huis in der avondscheemring bereikten,
Wilden wij vader en moeder op eens met den korve verrassen;
Maar nauw lichteden wij, inhoudend den adem, de deurklink,
Of ons stroomde de glans van vier vetkaarsen in de oogen.

Rondom den disch zat heel een dozijn buurvrouwen in blijdschap
 Koffie te nutten en fijn witbrood en gesuikerde vladen.
 Nieuwe verrassing alweer veur ons, onnoozle verrassers,
 Die ons korfken bijkans aan vader te schenken vergaten,
 Daar hij, ons ziende, zoo schielik vloog naar de grootere kamer,
 Waar, in dieper gordijnalkove, der ouderen bed stond.
 IJlings kwam hij terug op den armen een kindeken dragend,
 Dat hij ons beiden te groeten en kussen als zusterken aanbood.
 Suikeramandels en koek ontvingen wij tevens een pakvol;
 Zusterken bracht das alles veur zijne gebroederkens mede.

Moet niet de buurt en het groeiend gezin zoo'n schepselken minnen,
 Dat met geschenken verschijnt op des daarzijs needrigen drempel?

Hij, die lacht of spot met der oudheid gebruiken en zeden,
 Schaam' zich: hij ziet in des menschen bestaan noch zin noch beteeknis.
 Immers hij weet niet, waartoe nog peter en meter van noò zijn,
 Wien men den doop veur 's anderendaags in der ijle verkondigt.
 Nauweliks vindt in des twijfelaars oog de verhevne wijding,
 Welke de kerk volbrengt, nog genâ; zijn weifelend lamplicht
 Schijnt den verwaand kortzichtige groot als zonne der wijsheid.
 Alles wat stof is en slijk, dat weet hij wroetend te schatten,
 Maar zijn geest is te stomp veur symbool of heil'ge gelijknis!

Zie, ginds trekt in blanken gewaad op den arme der vroedvrouw
 En vergezeld van peter en meter de sluurrende zuigling.

Minzaam opent de kerk hem den schoot, dien hulploozen wichtjen!
 Alles belooft ondersteuning en liefde op den pade zijns levens.
 Tusschen de wieg en de kerk wordt 'ne plecht'ge verbintnis gesloten.

Maar hoe haakt al de moeder te huis naar de snelle terugkomst
 Heurer gekerste geliefde, aan wie ze den heiligen doopnaam
 En heur lavende vocht zal geven veel duizenden malen!
 Waarom vindt niet de mensch, op 's levens verzengenden middag,
 Bij nabuur en bekende des daarzijns uchtendgeneigdheid?
 O, hoe waren wij fier, wij kleinen, om 't nieuwe gezelschap!
 Wie zou eerst van ons beiden het wieglijn schommelen mogen?
 Dies gaf liefde welhaast aanleiding tot strijd om den voorrang.

Staat het niet beter op 't land met den mensch den wel in de steden?
 Ginds helpt iedere buur met raad en daad, waar de nood roept.
 Iedere buurvrouw is, waar 't zijn moet, baker of minne.
 Gode zij dank, dat het zedenbederf niet daalde ten veldling
 Uit den verwaanden verblijve der mogende heeren en dames!

Drie, vier weken is 't kind oud, lachjens omspelen hem 't aanzicht,
 Lachjens bezaalgen de moeder, die weldra denkt aan den kerkgang,
 Denkt, hoe ze waardig de liefde vergelde der *kumende*⁽¹⁾ helpstren,
 Die heur engelken wieschen en kleedden en rolden in windsels.

(1) *Kumen*, zuchten; *kuumvrouwen*, buurvrouwen bij der geboorte tegenwoordig.

Taarten en witbrood zijn in den oven met vladen en tweebak;
 Morgen is 't zaterdag, die dag is der Maget geheiligd;
 Donker gekleed met der falie, gevolgd door menige buurvrouw,
 Offert de moeder dien dag heur wicht voor den outer des Heeren.
 Priester en koster ontvangen te gader 'ne luttele gifte;
 Honingkoeken bekomt van der kraamvrouw 't snoeprige koorkind,
 Dat Sint Jans evangelie te zoen biedt achter den outer.
 Dan eerst keert het gevolg met der zalige moeder naar huis toe,
 Waar in den blinkenden ketel 't arabische boonken al opwelt,
 Waar op machtigen schootlen gesuikerde vladen al wenken.

Ziet ge die vrouwen met blikken vol vreugd in 't ronde getafeld?
 Hooft ge de vluchtige tongen zich reppen met klimmender snelheid?
 Wacht! op het koppeken volgt nu een punch, die allerbehendigst
 't riemken der tong *haar* lost, die 't zwijgen als boete zich oplei.

Tien snelschrijvers behoorden er toe, om hoogst oppervlakkig
 Mede te deelen den inhoudskern dier wichtige zitting!

Trientjen beschrijft aandoeningsvol de gevaren des kraambeds,
 Hoe ze met Godes genade den dood al tienmal ontsnapte,
 Hoe ze voortaan nogtans voorzichtiger wilde te werk gaan.
 Wie ze aanhoorde, gevoelde met haar de verscheurendste smarten,
 En de vergadering bad, zij zoude de klachten toch staken.
 Dan eerst eindigde zij die sombre verlossingstooneelen. -

Truiken, eene andere vrouw uit der buurt, had minder geleden,
 Maar zij herhaalde de honderdste maal de historie der katten:
 Als men des nachts haar ver aan het einde des dorpes de voedvrouw
 Snelde te halen, dan kroop met vurigen oogstraal, vreeslik
 Mouwend, een kater van achter der donkere hegge des kruiswegs,
 Zóó dat de bode benauwd niet wist waarhenen te vluchten. -

Mieken vertelde, dat ze eens om 'ne muis doodangstig geweest was,
 En ongelukkig de hand links op het gezicht had gewreven;
 Immers deshalf droeg Jannekens wang dat harige muisvel. -

Daar toevallig op vlekken en op litteekens de spraak viel,
 Werd het gesprek bontkleurig, afwisselend boven der mate.
Die had 'ne wijnvlek boven der kin, en *dezen* versierden
 Drie aalbessen den neus, omdat het den moedren eens lustte,
 In den gezegenden staat, te genieten een glas of 'ne bezie.
 Tien snelschrijvers behoorden er toe, om hoogst oppervlakkig
 Mede te deelen den inhoudskern dier wichtige zitting -
 Daarom kappen wij af, uit wanhoop over ons zelve.

Zij, die ik eens als kind zoo samen aan tafel gezien heb,
 Gingen genoeglik naar huis, overdenkend de gulle vergasting.
 Thans zijn weinigen meer dier moedren nog op der aarde;
 En wanneer mij het heimwee zacht tot den grond der geboorte
 Heenlokt, o dan vind ik alles zoo doodsch veur den boezem!
 Eenzaam dwaal ik het dorp door. Vraag ik naar dezen en genen,

Die me de bane verlichtte des heils, of die me den grendel
Zacht ontsloot tot kennis en kunst, hoe droevig een antwoord
Scheurt mij telkens het hart: 'Zij rusten op 't jongere kerkhof,⁽¹⁾
Naast hun slapen de meesten der schertsende jeugetgenooten,
Die eens blijde met u rondtuimelden over de grasplein!
Weemoedsvol ontvlucht ik het oord dan, waar me de vriendschaps-,
Waar me de maagschapsband nog herinneringsleliën aanbiedt,
Welke den graven ontspruiten van hun, die mijn winterend hart mint.

(1) Het nieuwe kerkhof.

Mienis.

Benefacite et mutuum date nihil inde sperante.
LUC. VI.

Ik kweek in mijnen gaarde bij rozen en jasmijn
Van over langen jaren een gulden bloemelijs;
Straalbloem is zij getiteld, daar ze me trouw weerstraalt
Wat ik me klaar en zuiver eens zelven heb voorgemaald.

Onsterflik heet ze een ander, ik heet ze Herinnering,
En wijd haar nog als grijze de vroomste huldiging.
Zij biedt van duizend vreugden den allerliefsten krans;
Zij schiet op 's levens avond den zachtsten purperglans.

Herinnering, tooveresse! herschep me, frisch en blijd,
 Een ongekunsteld beeldjen uit mijnen lentetijd,
 Waaraan ik mij bijwijlen in mijnes huizes kring
 En geest en hart verkwikke, o zoete Herinnering!

Verrukken mag de winter den rijken man der stad.
 Die in der warme woning, behoed voor koud en nat,
 De lente- en zomergaven, festoenenschat der aard',
 Schuil achter glazen ramen tot zingenot vergaart;

Maar wen des menschdoms geesel, de krijg, heeft uitgewoed,
 Wen in gehucht en dorpe zoo menig harte bloedt,
 Wen 't voedsel en het kleedsel als buit werd weggesleept,
 Wie dan, die op den lande met weer en winter dweept?

Natuur ligt stijf bevrozen; omschorst van sneeuw en ijs
 Verzucht de schoone streke, weleer een paradijs.
 De raven en de meezen, zij azen in hunnen nood,
 Waar de arme mensch verhongert, op schaamle kruimels brood;

Doch hoe zij hier bespiedend ook slaan den naasten kreet,
 Zij vinden veur hun jammer niet eenen enklen beet. -
 In gindscher hutte bibberen, op het stroobed uitgestrekt,
 Een kind en zijne moeder, armzalig, half gedekt.

En bij der kille haardstee, ontbloot van kool en hout,
 Verzucht een tener jongskén, dat van behoefte grouwt;
 Het staart door 't kleine venster gedurig naar de baan,
 Waarlangs zijn vader 's morgens den sneeuw is doorgegaan.

De moeder smeekt: ‘Ach, Herman! ik lijde bitteren dorst,
 Ach, reik mij iets te drinken... Waar is de kleine korst,
 Waaraan dijn broerken knaagde’ - ‘O moederlief, vergeef,
 Vergeef de zonde, moeder, die ik zoo noò bedreef!

Ik heb vergeefs den honger sinds gisteren bestreên!’ -
 En over de zieke moeder viel snikkend de jongen heen.
 Hij kuste ze, hij weende met zulken diepen rouw,
 Alsof zijn hart geweldig hem uit den boezem springen wou.

Kent gij de kloeke veder en 't kleurenrijke penseel,
 Dat u voor oogen toovere zulk ijslik ramptoneel?
 De Block en Conscience - o heerlijk kunstgespan!
 Herschildert ons, gij beiden: ‘Wat eene moeder lijden kan.’

In naren, somberen dagen schittert de ware deugd,
 Die nooit zich zelve genoeg doet, maar Schepper en schepsel verheugt.
 Er leefde toen in Heerlen een vrome kapelaan,
 In 's Heeren huize en wingert een nederige onderdaan.

Te troosten en te helpen ging hij door droog en nat,
En bracht den armen alles, ja meer dan hij bezat,
Maar ach! 't is hier beneden zelfs geenen engel gejongd,
Te genezen alle kwalen, te heelen iedere wond'.

De vrome leed ten laatste door weldoen groot bezwaar,
En moest nu veur den arme zelf worden een bedelaar.
Hem docht het geene schande te beedlen hij hoog en neer,
Zoodra hij ondersteuning kon bieden heen en weer.

Dra klonk het toch: 'Heer Mienis, Heer Mienis, ach, laat af!
Gij brengt de geheele gemeente nog aan den bedelstaf!
Gij zijt aan mildheid grooter dan wij aan middelen zijn:
God helpe u, God trooste der wereld smart en pijn!'

Al gloeit de broederliefde hem teer en onverflauwd,
Het wordt den goeden priester om 't harte nu benauwd;
Hij weet, das diep ellendig en kind en moeder sterft,
Zoo hij niet allerspoedigst reddende hulp verwerft.

'Wat thans, o God, begonnen? Mij faalt ja steun en stut;
Ik heb de bron der deernis ten grond toe uitgeput.
Zeg mij, wat deeds du, jongen, aan mijner plaats en stee?
Ik ken nog eenen rijke vol meelij bij elken wee;

Maar ach! hem scheidt van den onzen een overgruisbre wand,
Hij leest den Bijbel Luthers en leeft.. een protestant!
Zou ik, een roomsche priester, het ongehoorde bestaan,
Eene aalmoes af te smeeken tot eenen ketter gaan?' -

'Heer Mienis!' zegde ik vurig, 'hebt ge u veur eenen jood
Toch onlangs op den velde uws eigenen hemds ontbloot!
Moest ik niet schildwacht houden en spieden op den weg,
Terwijl gij u te ontkleeden sloopt achter de bergende heg?

Hebt gij me niet bij eede het zwijgen opgeleid?
Heeft Israels zoon Gods zegen niet op u afgeschreid?
Beslist naar de gelijknis van den Samaritaan,
Moogt gij tot iemands redding tot geus of ketter gaan!' -

Meer behoefde 't niet. De vrome ging tot den protestant,
En kwam welhaast in vreugde terug met voller hand:
'Ik had mij niet bedrogen, wat edele, brave man!
Zie, dit heeft hij gegeven, waarmede ik helpen kan.

Doch laat ons maar niet dralen, het weldoen eischet spoed,
Ga mee en help me zoeken wat den eersten nood voldoet!' -
Dra stapte ik fier en zalig met dekens, brood en wijn,
En dacht, dat wis op aarde geen blijder dan ik kon zijn,

Mij lachen veld en weide sinds mijner eerste jeugd,
Ik vind zelfs op der heide veel bloemen voller vreugd;
Doch wat de geur den rozen, en wat der roos het licht,
Dat zij ons zonder poozen de heilige broederplicht!

De liefdezonne lenigt des harten winterkoû,
De liefdebrand vereenigt de menschen hou en trouw;
En die 't geloof gescheiden en van elkander dwingt,
Den christen en den heiden dezelfde zonne blinkt.

Wat helpt gelooven, hopen, aan vormen vastgeboeid?
De hemel is maar open waar reine liefde gloeit.
Zij toont zich hoog verheven bij 's naasten leed en nood:
Waar liefde, daar is 't leven, en waar zij faalt, de dood!

Nog blies de koude snerpend door 't kale, naakte bosch,
Toch scheen ons schier de winter in minder naren dosch;
De harten klopten hooger, en op het sneeuwvertoog,
Door karig licht verhelderd, verwijlde ons blijder oog.

'De hulpe kome bij tijde!' dus zuchteden wij bang;
Die hartbenauwende vreeze bevleugelde onzen gang.
Nu schiet door 't floers der wolken een roode, guldene schicht,
Die onzes harten bede met frisscher hope sticht.

Wij naderen alreede der kleine, lijdende hut,
Die tegen den nood des levens zoo luttel is beschut;
Ook nadert met zwaren schrede van uit den bossche ginds,
Met dorren takken en twijgen, de vader des huisgezins.

‘O heer!’ dus groet de lijder, ‘o vriend der arme liên,
Gelukkig ben ik heden u hier bij ons te zien.
Mijne arme vrouw ligt kwijnend met onzen kleinste te bed...
O heere, komt en ziet ze, licht wordt ze nog gered!’

De twaalfjarige jongen gelast met der ziekenwacht,
Had ons van binnen 's huizes al gadeslaand betracht;
Hij kwam met verkleumden leden, zich spoedend, ons te gemoet,
Hem straalde hoop uit den oogen, vreugde verried zijn groet.

Hij nam des vaders bussel en sleepte ze moeilijk na;
Wij waren nauwliks binnen... de haardstee vlamde aldra.
Vuur, vuur, die hemelgave veur 't menschelike hart,
Dra beurt het onzen geest op uit aller aardsche smart.

‘O vader, ik moet u bekijven!’ begon de kapelaan,
‘Gij houdt uw leed verholen, dat is niet wel gedaan.
Kan men alleen niet torschen den opgenomen last,
Dan ziet men om zich henen naar eenen willigen gast.

Gij waandet u te machtig, bij zulken nood en kou...
Daar ligt het jongste bloedjen naast uwer zieke vrouw!

Gij zelf hebt bijstand noodig, zoo noodig als uw zoon,
Opdat gezondheid keere en heil in uwe woon.

Hier breng ik warme dekens met brood en ouden wijn,
Dit geld hier helpe u spoedig uit armoe, ziekte en pijn.
Bidt God, dat Hij den gever behoede voor verdriet;
Bidt ook veur mij, den brenger. De Heer verlaat de Zijnen niet!'

De winter is heengetogen, 't viooltjen is uitgegeurd,
De zwaluw roeit in den hoogen, het bosch prijkt frisch gekleurd.
Het schettert in heggen en hagen, het orgelt en gorgelt alom,
Men hoort geen kermen of klagen in Godes heiligdom.

De lucht golft zacht en lavend over het rijzende veld.
Een Meische zondagavond, die traag ten ende snelt,
Viert zijne bloemvertooning, en suist met geur en min
Zijn heil ter leemen woning veur 't arme huisgezin.

Der schepping schoonen tempel herschilderde 't lentgetij,
En voor den lagen drempel is 't bont ook en weer blij.
Daar spelen twee broerkens samen; daar bidt hun ouderenpaar,
Opdat zij frisch heramen, herbloeien allegaar.

Verdwenen is hun euvel, de braven zijn gered.
Daar daalt van gindschen heuvel des priesters vrome tred;

Hij waant de streek een Eden door engelen bewoond,
Zoo zalig is hij heden, zoo bovenaardsch beloond!

Twee knapen loopen hem tegen en kussen de hand hem warm,
Hij geeft hun zijnen zegen en drukt ze in zijnen arm;
En heldere tranen vloeien uit beider ouderen blik,
En hunne harten gloeien bij menigen vreugdesnik.

‘Ik kom u heusch te danken veur uwen rozenstruik,
Hij heft tot 's wingerts ranken zijn knoppen- en bloemenpuik;
Hij siert met weligen loove mijn traliehecht priëel,
En staat in mijnen hove een schitterend pronkjuweel,

Dat zijns gelijk niet duchtend, aan kleuren en geuren rijk,
Reeds van den vroegen uchtend verrukt de kleine wijk...
Ziet hier een aardig boekjen veur uwen oudsten zoon,
En veur den jongsten een koekjen met bes en suikerboon.

Dit zij een klein genoeg en veur onze kleine jeugd:
Die mij den rozelaar droegen verdienden grootere vreugd.’
Dus sprak de goede Mienis en prees de ontvangene plant,
Als eene, die zelden gezien is van zulken edelen stand.

Nooit werden warmere tranen van wellender dankbaarheid,
Langs Mienis' wandellanen door 't jammerdal, geschreid.
Het was de hoogste wonne en wellust hier beneen...
Langzaam zeeg de zonne, het zoete zicht verdween.

Natuurbeelden.

Het woud

I

Onder den gothischen zuilendom
Van reuzige beukenboomen
Heb ik der vogelen luchtigen drom
Met vreugde steeds vernomen.

Noch op den velde, noch aan den vloed
Wordt mij de boezem breeder,
Dan waar ik me buiten den zonnegloed
Vlij in der schaduwe neder.

Nergens ben ik den Schepper zoo na,
 Ik voel er mij heengetrokken -
 Het woud is me een tempel vroeg en spâ,
 Heeft outers, orgels en klokken.

II.

Ten woude komt 'ne pelgrimschaar
 Van over de zee gevlogen,
 Die betershalve, vorig jaar,
 Naar 't zuiden was heengetogen.

Ons woud is hun geboortegrond,
 Daar hing hun nestjen teeder,
 Daar vlochten ze 't eerste minneverbond.
 Daar komen zij telkens weder.

Nu fluisteren zij op hunne wijs
 Van wat ze in Egypte zagen,
 En van der streek, waar 't paradijs
 Eens school in bloemenhagen.

De Mei ontvouwt aan olm en eik
 Duizend miljoenen vlagjens,
 Er klinken door heel het woudbereik
 Allerlei schaterlachjens.

Eenstemmig juicht het zangerkoor
 En tuigt met klinkender reden:
 De hof, dien Adam ginds verloor,
 Hergroent hier weer als Eden.

III.

Het suist en het bruist door het donkere groen,
 De struiken rillen en trillen;
 Daar blaast de storm zijnforsch klaroen,
 De dennen kraken en gillen.

Wat sjirpt of gonst, wat fladdert of kruipt,
 Zoekt schielik naar kloven en holen,
 En hagedis en padde sluipt
 Naar onderaardsche riolen.

En arend en raaf, die heeren des wouds,
 Zijn siddrend in hunnen neste,
 Zij zien althans maar luttel behouds
 In hunner verhevene veste.

Geen strijd thans onder het woudgediert,
 Geen haat en geene veede,
 Maar ook geen vink, die tiereliert,
 Noch krekkel tjilpend in vrede!

Dat doet de storm en zijn trawant,
 De dwarlende, huilende wieling,
 Dat doet de storm, die dwingeland,
 Dreigend met dood en vernieling.

IV.

De storm is bedaard, de wind is in rust,
 Dank den verzachtenden regen;
 Weer wordt er gevrijd, weer wordt er gekust,
 En 't beste blijft verzwegen.

Aan elken tak, waar een paarken op zit,
 Hangt perelend vocht bij voedsel;
 De vinkenbijter steekt aan 't spit
 Keverkens veur 't gebroedsel.

De zonne stort weer stroomen van goud
 Op welvende beukenkronen.
 En schijnt te ritslen op 't lagere woud,
 Waar nachtegalen wonen.

Elk plekjen, waar heur goud op valt.
 Verheerlikt een liefdetafreeltjen,
 De schittrende vlinder speelt er en malt
 En schetst er zijn telingstooneeltjen.

De storm is bedaard, de wind is in rust,
Dank den verzachtenden regen;
Weer wordt er gevrijd, weer wordt er gekust,
En 't beste dient verzwegen!

V.

Geslachtloos is de honigbij
En ook het vlijtige mierken;
Doch hij, die huist in monnikspij,
Is als elk ander dierken.

De bij en mier met den monnik te gaar,
Twee vreemde, nijldige krachten:
De Rapheid, de Slapheid, wonderlik paar
In 's wandelaars woudgedachten!

De Schepper wilde den man niet alleen,
En evenmin de nonne:
Hij wilde maar paarkens hier beneen
In zijner liefdezonne.

Ik heb gedaan, wat den Heere beviel,
En koos me bij tijds mijn vrouwken,
Wij minnen elkander met lijf en ziel,
Blij rekkend des levens touwken. -

Men mag die dingen den woude maar
 Stil fluisterend toevertrouwen,
 Want stad en dorp, 't is zeker en klaar,
 Hoorden zoo iets met grouwen.

VI.

De herfst met zijnen kouden aam
 Ontbladert de staugste kruinen,
 Toch houden de stammen zich trotsch, voornaam,
 Als eerbiedwekkende puinen.

Toch worden de dennen en sparren niet kaal,
 Verliezen naald noch nagel,
 Zij eeren hun groen en worden niet vaal,
 Als 't oovrige boschjanhagel.

Wie stelt in de trouwe heden zijn heil,
 Wie blijft bij kleur en standert?
 't is handige klimop, minnende veil,
 Streng groen, dat niet verandert.

Maar wie als heil- en levensstar
 Aanbidt de nood- of broodlist,
 Verlacht trouw Veil, en acht de Spar
 Als hout tot zijner doodkist.

Van wat de herfst zoo sissend blaast,
Is alles niet te begrijpen,
Hij schijnt, als hij door 't loover raast,
Een schuifellied te pijpen.

VII.

De winterwind, die 't woud doorfloot,
Kever en vlinder verstrooide,
Heeft olm en eik en beuk ontbloot
Van alles wat hen tooide.

Palmyra's zuilenrijen in puin -
Getuigen verledener weelde -
Verheffen niet minder droef de kruin,
Dan 't woud, dat eens mij streelde.

Palmyra's gruis bedelft gewis
Schatten van maren en sagen,
En 't woud? zoo menig geheimenis
Van liefde- en lentedagen!

Nu sneeuwt de winter op mijn hoofd,
Als op de kruinen der boomen,
Hij heeft den gloed der jeugd mij geroofd
En mijne jeugdige droomen.

Een blaadjen kon, een keurig lied,
Eens mijnen Mei verfraaien,
Zal de eerste winter mij nu niet
Met blad en lied verwaaien?

De druivenbloem.

Pruimken en slee,
Appel en kwee
Botteden, bloeiden en welkten alree;
Wingert alleen,
Anders niet één
Onder den boomen, o neen!
Toont nog de groenende kronekens kleen -
De lente rent ten ende!

Geur en genot
Wiegelt en vlot,
Rankt om het venster van hutjen en slot,
Bloeme jasmijn
Riekt niet zoo fijn
Als die bescheidene schijn
Van den toekomenden, stroomenden wijn
De lente rent ten ende!

Bloemeken wuiv',
Kelkjen verstuiiv',
Zonne doorzijpe, doorrijpe de druif!
Lentegeneugt
Vliedt u, o jeugd!
Gadert den wijn, zoo ge meugt,
Die u in lateren tijde verheugt -
De lente rent ten ende!

Mijn kastanjeboom.

Niet verre van der beke zoom
Verheft zich mijn kastanjeboom;
De winter heeft diens stam bemost,
De Mei diens twijgen uitgedost.

De stam schoot zijnen hoogen top,
Breedtakkig van beneden, op,
En nam gestaag als gulle waard
Der gasten veel in zijn geblaart.

Een reuzenluchter schijnt hij thans
Ontstoken bij der mane glans,
Waar 't kevervolk in ruischt en gonst,
Der minne plegend zonder konst.

Rondomme heerscht een wild gedrang,
Daar sjirpt en tjilpt de krekeltang,
't krioelt en woelt er zonder end
Ter eeren onzer lieve lent'.

Eens vierde ik ook in 's levens Mei
Mijn feestjen op der bloemensprei -
Bij dezen boom, vol liefde en lust,
Heb ik het eerste maal gekust.

Leeuwerikjen.

't vogelken zonder kommer
Vindt ge te midden des velds,
Verre van vliet en lommer,
Verre van wilg en els.

In eenen rusch verborgen
Is 't met der woon gevest,
Vliegt bij den vroegen morgen
Blij uit den warmen nest;

Heft zich omhoog ten hemel
Op wieken frisch gespierd,
Denkt aan geen laag gewemel,
Steigert en tiereliert;

Hooger en hooger streeft het
Jubelend, flink en kwik,
Boven den nevel zweeft het,
Buiten des spieders blik.

't wil niet gedurig woelen
Als mieren in zand en gras,
't mag niet als wormen krioelen
In den moerassigen plas.

Krekel en goudhaantjen.

Goudhaantjen is een keverlijn,
Leeft stil op eener lelieplant.
Het vindt er kostlik ambrozijn
Als prinsjen in luilekkerland.

Goudhaantjen zwelgt in weelde en min
En rept geen zier en blijft in rust;
De krekel, heel van andren zin,
Sjirpt luid en tromt van liefde en lust.

De krekel rilt en grilt van vreugd
En maakt zijn zwak der wereld kond,
Wat hem bevalt, wat hem verheugt,
Is dra in aller wereld mond.

Goudhaantjen wordt wel eens betrapt
In zijner minne heilgenot;
Gevangen tjilpt het bang en klapt,
Dat ons beweegt zijn droevig lot.

Goudhaantjen is van onder zwart,
De krekel is geheel niet wit,
En warelik de vraag verwacht:
Wie hunner meerdere deugd bezit?

De spin.

Zij heeft een net geweven zoo fijn,
Dicht voor den lachenden wingert,
Een schoon doorzichtig kristallijn,
Dat blij in der zonne slingert.
Vrouw Spinne houdt er de middellijn,
En ziet er en spiedt er en vingert -
Van verre naakt met schuchteren tred
Een zuchtende minner ten lokkenden net.

Hij ziet èn boven èn beneden
Een muggen-, een vliegenvel,
Geraamten, vleugels en andere leden
Van keverken, spin en kapel;
Nu durft de minner niet nader treden
Uit vrees voor hetzelfde spel,
Doch 't Spinneken schijnt te wenken, te groeten,
En 't manneken laat niet te spinnevoeten.

Ja, de minner rent in het opene net,
Denkt enkel aan lust en genuchten;
Maar minnen is juist niet des lievekens pret,
De waaghals moet het verzuchten...
Hij wordt in des wijfjens armen verplet,
De dood is niet te ontvluchten! -
En telkens, wanneer ik denk aan de min,
Dan schiet mij te binnen 't exempel der spin.

De hazelaar.

Er groent geen boom in den wijden bosch,
Die liefdesgeheimen trouwer bewaar',
Die beter bescherme de zetels van mos,
Dan de oud geprezene hazelaar.
Hij vlamt in den nijpenden wintertijd
Met zijnen bloemekens klein en teer,
En gansch 'ne schare kattedekens vlijt
Op zijne naakte leden zich neer.

En als zijn eigen vuur is gebluscht,
Dan steekt de struik zich diep in 't groen,
En lokt met nootjens tot vreugd en lust,
Tot minnegekoos of verlovingszoen.
Ten haaz'laarbosch dan rap te been,
Waar frissche legers zijn gespreid,
Waar luwe luchtjens om ons heen
Verrukking geuren en teederheid!

Wel wenkt de hazelaar nu nog
Van uit der verre geboortegouw,
Wel wordt mijn gang allengskens log
Bij 't rekken van des levens touw,
Wel klim ik dikwijls in den geest
Met buurmans Mietjen onbevreesd
Ten struik op om den zoeten keest -
Ach, 't notenkraken is een feest
Geweest, geweest!

De musschen.

Mijn buurman heeft twee jaar alree
In zijnen tuine hoenders gehouden:
Hun klokkend en kraaiend jubelhoezee
Beviel in der stad den oude.

En musschen slopen ter traliemuit
Te ontbijten met den kippen,
Een gansche zwerm vloog in en uit,
Wist links en rechts te wippen.

Vermakelik was de musschenschaar,
Zij vonden hier snel hun brokjen;
Zij trokken zich koen uit elken gevaar',
Wel kennend het hoenderhokjen.

Het wormken, de rups, de plantenvloo,
Die hadden nu goede dagen -
De musschen leefden blijde en vroom
En sjirpten bij hunnen gelagen.

Het is bekoorlik zonder pijn⁽¹⁾
Gedekten disch te vinden,
Bij middag en bij morgenshijn
En kruim en korst te slinden.

De musschen speelden bij wintertijd,
En waren schoon te aanschouwen;
In Maart reeds werd er luid gevrijd,
Men zag ze boelen en bouwen.

Maar ach, den buur kostte ieder ei
Wel tienmaal zijne waarde,
Ook geurde 't hok als look en porei
Of wat dien evenaarde.

(1) *Pijn* = arbeid. *Pijnen* = werken.

Dies wordt gewurgd de fiere haan
Met zijnen getrouwen wijven...
Meer dan een gast heeft zijn best gedaan
Aan hunnen gemesten lijven.

Dat was 'ne schriklike doodenschouw
Veur onze bedrukte musschen...
Tot puinen verviel de traliebouw,
En uit was het boelen en kussen.

Een wild gekir, een bont geweel
Op muren en boomentwijgen -
Zij spiedden naar de oude voedingrioeel,
Waar niets meer was te krijgen.

En daagliks dreef ter oude plek
De honger de grauwe gezellen.
Ach, hadden zij thans veur 't noodgebrek
Maar korsten of knollenpellen!

Het schrapen en scharrelen was verleerd,
Zij moesten hongren of pijnen;
Niet een is ten arbeid wedergekeerd,
De laatste moest dra verkwijnen.

De musschenhistorie is echt en waar
En geenszins uitgevonden.
Beschouwt men de zaak op de keper klaar,
Dan is er een knoop aangebonden:

Elk rijkmanskind, dat maar geniet,
En nooit iets leert verwerven,
Zal, wen de ontrouwe fortuin hem ontschiet,
Den musschen gelijk, verderven.

De oude wilgetronk.

‘In eener welige beemdenstreke
Versleet ik mijnen jongen tijd,
Daar stond ik bij der heldre beke
Verrukt door 't rijkste bloemtapijt.
Een winterkoning
Had zijne woning
Uit wol en mos op mij gevest,
Die kweelde sussend
En streeelde kussend
Zijn wijfjen tegen 't nest
Geprest.

‘Mijn tiende lente deed me droomen
 Van knop en bot en katjensvaag,
 Daar zag ik eenen wreedaard komen
 Met kapmes, ladder, bijl en zaag,
 Om alle takken
 Mij af te hakken;
 Mij bleef niets over dan de tronk,
 Geen dronk der wonne,
 Geen lonk der zonne,
 Die mij den levensvonk
 Herschonk!’

‘Sinds heb ik mij veel droeve jaren
 Het kranke hoofd omkranst met loof;
 Pas ziet mijn vijand twijg of blaren,
 Zij vallen allen hem ten roof.
 ’k heb sap en leven
 Steeds opgedreven,
 En leef nog zonder ingewand:
 Nu bloode schorsen
 Mij noode torschen,
 Nu zink ik, laas, vermand
 In ’t zand!’ -

De wilg viel over ’t golfgewiegel
 En loosde luid den laatsten snik,

Doch glom bij nacht der beke spiegel
In phosphorgloed voor aller blik.

De bleeke schichten
Des bastes lichten,
Al heeft de boom geen leven meer:
Zoo blikker' vrede,
Zoo flikker' rede,
Natuur en kunst en leer
Ter eer!

Zoo zing ik bevend, bang en banger,
Een grijze bij den wilgeboom.
De prille lente van den zanger
Verwaaide weg als wind en stoom,
En ach, des zieken
Verkleumde wieken
Ontvangt welhaast de zwarte vliet...
Wat glans verkwijne
Of thans verdwijne,
Des dichters zwanenlied
Toch niet?

Zangen der lente.

De lent verschijnt.

De lent verschijnt, de doren bloeit,
En haag en hegge fluistren,
De roze bot, de zonne gloeit -
De liefde is niet te kluistren.

Ze kwam als sluwe hartendief
Bij nacht tot ons getogen,
Nu lonkt ze alom als madelief
Uit duizend blanken oogen.

Er is geen struik, geen kronkelbosch,
Ze zit er in verscholen,
En spreidt er mild en mollig mos,
En lacht als wij verdolen.

Ze huft en danst als gulden straal
Door onze vensterruiten;
Ze lispt en lokt als nachtegaal
En oud en jong naar buiten.

Ik weet niet wat ik zeg of doe,
Ik smelt van weemoed henen;
Ik ben zoo naar, zoo vreemd te moe,
En kon van vreugde weenen!

Lentelust.

Wanneer mij iets den boezem beknelt,
Dan werp ik den blik om mij henen,
En glinstert de zonne op weide en veld,
Dan is mijn leed al verdwenen.

De bloemen zien me zoo vriendelik aan,
Alsof ze mijn hart verstonden,
In ieder kelkjen biggelt een traan
Als balsem veur zielewonden.

De krekel in des middags gloed
Sjirpt zijne zomerzangen,
En tromt me zijn heil tot in het gemoed,
Nog even met droefheid bevangen.

De morgen is helder.

De morgen is helder, de hemel blauw,
De grasplein schittert van peerlenden dauw,
De streelende geur, die de roze bevrucht,
Doorbalsemt de lavende lentelucht.

Nu drijft mij alles met toovergeweld
Van huis en hof ten lachenden veld';
Daar slingert door jeugdigen bloemenschat
Mijns levens verlokkende kronkelpad.

Ginds klinkt het woud, hier murmelt de bron,
Alomme verrukt mij de rijzende zon;
En alles, wat streeft door het jonge getij',
Verheugt zich in God en jubelt met mij.

Noodiging.

Spoedig, o engelen,
Vliegt in de reie,
Welke wij strengelen
Onder den meie,
Malsch is het gras en verleidend het loof:
Bladeren wapperen
Reeds aan den elzen,
Weert niet de dapperen,
Die u omhelzen,
Weest veur de stemme der lente niet doof!

Verheughet u ende weest blide.

Mint ge de woelende
Fladdrende vlinders,
Loopt dan, krioelende,
Joelende kinders,
Buiten bereik van gebod en bedwang;
Brijzelt de grendelen,
Morzelt de perken,
Kiest u als vendelen
Beuken en berken,
Spoedt u ten bosch en ten vogelzang!

Kelken, die vonkelen,
Schomm'lende klokken,
Wegen, die kronkelen
En u verlokken,
Al wat verleidend is, biedt u het bosch.
Meisjens en jongetjens,
Vreest te verdwalen,
Sommige sprongetjens
Baarden u kwalen,
Die niet genezen op banken van mos!

Meilied.

Werpt de Mei
Op de wei
Zijne bonte bloemensprei,
Klinkt door 't riet
Bij den vliet
Weer het musschenlied,
Prijken hoven, veld en bosch
Groenig in den lentedos,
Dan, o dan
Blijft geen man
In der steden ban!

Vliegt en snelt
Heen ten veld'
Als de smart het hart u knelt,
Daar is lucht
En genucht
Veur des boezems zucht.
Nergens blikte de zon zoo teer
Op de wijde schepping neer,
Niet een oog
Weidet droog
Op het lentvertoog.

Zang en klank,
's harten dank
Stroomt ten hemel vrij en vrank,
Blij gewoel,
Luid gejoel
Heft uw stil gevoel.
Heel een leven op der aard'
Is zoo'n buitendag u waard,
Welks geneugt
Lang u heugt
Als de tijd der jeugd.

Des grijsaards meilied.

Eens was het Mei
Op veld en hei,
In bosch en wei.
Ik sloop langs geheimen stegen,
Door ruwe, luwe lommerwegen,
Het liefste kroezelkopjen tegen;
En zag ik dan het schoone kind,
Zoo zeer verlangd, zoo zeer bemind,
Dan spraken wij van weer en wind;
Ik durfde van niets anders kweelen
En wist de liefde te verhelen.

Het is weer Mei
In bosch en wei,
Op veld en hei:
Der lente goud- en zilverbloesem
Doorgeurt mij frisch den ouden boezem
En tintelt door des harten droesem;
Wierde ik door knapen niet bespied,
Voorwaar ik zonge een lentelied,
Dat nog den minnegloed verried;
Doch grijsheid moet al veel verhelen,
En wijsheid laat de jonkheid kweelen.

Al is het Mei
Op veld en hei,
In bosch en wei,
Waar schuchtre koekoeks en waar uilen
Zich in het sombre groen verschuilen,
Daar mag ik muilen, liedjens pruilen...
Kwaam' daar een kroezelkop gevlucht,
Ik ware niet voor hoon beducht,
Maar preze stil zulk mingenucht,
Dat grijsheid zeker zou verhelen,
Dat wijsheid liet der jonkheid kweelen.

De lente is heen!

De lente is heen, verdord het steeltjen,
Waarop viooltjen heeft gedijd;
Verstomd is menig vogelkeeltjen,
Dat kweelend en streelend heeft gevrijd.

En hadde ik een jeugdig kunstpenseeltjen
In mijnen onvrooliken wintertijd,
Nog schiep ik voorwaar een heuglik beeldjen
Der koozende, blozende jeugd gewijd.

Bij verzwegenen struik een liefdestooneeltjen,
Dat englen door loutere kieschheid verblijdt -
Ik zie het nog graag als lichtend juweeltjen,
Nu 'k stil en kil ten grave schrijd.

't Jaar zestig.

't jaar zestig had den schoonsten Mei,
Die vroolik om ons henen speelde.
Nog nimmer was zoo bont de wei,
 Wat kruid of bloem zij teelde.
Onze appelkoze, peer en kers,
Zij bloeiden waarlik blank en versch
 In eerster Edensweelde.
De bloesem van den appelboom,
 Waarin het vinkjen kweelde,
Was schooner dan een aardsche droom,
Die met eens paradijzes beelde
 Verrukte zinnen streelde.

Helaas! wat baat de bloesemsnee
Van pruim en kriek en hagedoren,
Van mispel, kwee of wilder slee?
't is al veur mij verloren.
De winter sneeuwt mij op het hoofd,
Der wangen roze ligt verdoofd
In diepen rimpelvoren;
En 't hart?... dat vlamt vol gloed en vuur,
Geen winter kan het smoren;
En slaat het jongste levensuur,
Mij door den hemel hier beschoren,
Dan zal 't nog hooger gloren.

Jonkvrouw Lente.

Jonkvrouw Lente kan niet langer
Slapen onder sneeuwgesprei,
Nu zoo menig flinke zanger
Zich bereidt ter jubelrei.

Jonkvrouw Lente rekt zich even,
Bel en klokjen schomm'len saam:
Sleutelbloem siert beemd en dreven
Bij viooltjens zoeten aam.

Jonkvrouw Lente doet heure oogen
Zachtjens open in den gaard -
Bij dien tooverblikke mogen
Bloesems botten en geblaart.

Perzikboomen, appelkozen
En amandels hebben spoed:
Ziet, zij komen maagdlik blozen
In den eersten lentegloed.

Vlier, syring en breede linden
Willen wakker zijn en groen,
Wen de zoele zuidenwinden
Hunne vleiende inkomst doen.

Des kastanjes reuzenstammen
Kleeden zich in diep smaragd,
Zullen dra met duizend vlammen
Ons verheugen dag en nacht.

Nadat veld en weide ontvouwd
Al wat valt in hun bereik,
Slaapt de grijze beuk der wouden
Naast den eeuwenouden eik.

Zwaar ook slaapt de grijze dichter
Bij den warmen lentestraal,
Trots dien wekker en verlichter,
Trots den slaanden nachtegaal.

Sluim'ren wil hij, zonder kommer
Om zijn golvend roggekoorn -
Goudeytisus spreid' hem lommer,
En hem geur' de hagedoorn!

Sluim'ren wil hij, zoetjens ronken
En zich strekken op het mos,
Tot weer eik en beuk herpronken
In den rijken bladerdos.

Wekken zal hem eerst de zomer
Met der zonne scherpen schicht,
Dan, dan op, o grijze droomer,
Dan, dan blinkt dij 't eeuw'ge licht.

Lentelucht.

Lentelucht heeft vele wangen
Blozendrood gestreeld, geleid,
Lentebloemen, lentezangen
Hebben heil alom verspreid.

Is de lente ook lang verzwonden
Met des Meies weelde en pracht,
Wordt zij toch bij najaarsstunden
In der minne zoet herdacht.

Als de kleine winterkoning
Ritslend door de dorre haag,
Liedjens zingt bij onzer woning
Van der lente bloei en vaag,

Dan, dan zij mijn laatste denken
Nog op 's levens lent' gericht,
En wanneer mij 't graf zal wenken,
Wijd ik haar mijn schoonst gedicht.

Ländlich.**I.**

Hoe lig ik hier in 't mollige groen
Genoegelik te rusten!

Ik viere bij zachten westerzoen
Mijns harten heilgelusten.

Ik min de zonne, die me rond
Met glans en gloed omsingelt;
Blij scheert het lam den frisschen grond,
En blijde zijn helleken klingelt.

Ik waan het veld eene arenzee,
Die goudgeel golft en wiegelt;
Ik volg het logge horenvee,
Dat in den vliete zich spiegelt.

Der krekelen vrij eentonig lied
Vergast mij, stillen hoorder;
Het sjirpende muschjen in het riet
Is mij geen vredestoorder.

Ginds ligt de molen liefgetal,
Al ligt hij afgezonderd;
Ik luister naar zijnen waterval,
Die 's nachts zoo verre dondert.

Langs 't beekjen prijkt een bloemenboord,
Dat streelt mij de zalige blikken,
'k ontzweve blij den tooveroord'
Op het lied der leeuweriken.

Doch ik kome, voor de zonne zinkt,
Te mijner kudde weder;
En wen het avondklokjen klinkt,
Dan val ik knielend neder

Te midden van den laatsten gloed,
 Die siddert op 't aardsche gewemel,
 En dank veur het stil genotene goed
 Den Schenker in den hemel.

II.

Over bergen en dalen,
 Loopt mijn kronkelend pad,
 Verre weg van den zalén
 Eener woelige stad.

Stilte heerscht op den lande,
 Waar geen kommer ons drukt,
 Waar in woud en warande
 Vrede en vreugd ons verrukt.

Akkers pronken en weiden
 In den heerlijksten dos,
 Bloemen sieren de heiden,
 Loover, wingert en bosch.

Buiten slechts is de wereld
 Onverwelkelik schoon,
 De aarde spreidt er bepereld
 Heure schatten ten toon.

Louter bloemen en bloesem,
Louter leven en licht -
O, mij huppelt de boezem
Bij dit heerlijk gezicht.

Bloemen! gaarde ik uw kleuren
In oorspronklijken glans,
'k bood' ze aan God met uw geuren
In 'nen blijvenden krans.

Knapelijn bij der beke.

Een knapelijn bij der beke zat
Met den blik op der golven gewiegel,
Hij wierp er menig bloemenblad
In den huppenden zilverspiegel.

Hij stortte in een lief, eenvoudig lied
Het gevoel zijns jeugdigen harten,
Hij zong niet van bitteren zieleverdriet,
En nog min van der wereld smarten.

‘Och ware ik - zoo zong hij - als geurende bloem
In den oevergraze verborgen,
Dan lachte ik om glans en ijdel roem,
En het weldoen ware mijn zorgen.

Of ware ik de dauw, die de bloemen verkwikt,
Die de halmen en twijgen beperelt,
'k weerkaatste steeds, voor wie er ook blik,
Een verrukkelijk beeld der wereld;

Weerkaatste 't oneindige starrenheir
Met des avonds vredesstralen,
En waande den hemel zelven neer
Te zien op aarde dalen!’

Eens en nu.

Eens hupte ik hoog om heg en haag,
En leî den lijstren strik en laag.
Eens reed of roeide ik rei aan rei,
Of woelde wild langs weg en wei.
Toen loeg mij visch- en vogelvangst,
Toen loeg de lente 't liefst en langst.
Toen docht mij 't dorp mijn eigendom
Met klaver-, kol- en korenblom.
Ik wist niet wat 'ne wonde was,
Die niet in éénen nacht genas.

Nu vang ik visch noch vogel meer,
Vernietigd ligt mijn net daar neer.
Nu merkt geen meisjes meer op mij,
Al zeilde 't zelfs aan mijner zij!
Die lijsters laten mij alleen,
De hoop op heul en heil is heen -
Dies woel 'k, o wee, als boekenworm,
En stuif door stof en statenstorm!

Schilderijtjens.

Moeder bij der wiege.

‘Ons zijvertrek is alree door de zonne verguld,
Hier zijn we nog zacht in schemer en schaduw gehuld,
Mijn zoontjen rust in zijner wiege zoo stil,
Dat ik het lieveken liefst nog niet wekken wil.

Vandaag is mijn droomerken jarig. Een keurig tooitjen
Omgeve en siere mooi zijn schommelend kooitjen.
Bij zijnen ontwaken zal met den geurenden rozen
Om 't zeerst en best zijn rond gezichtjen blozen.

Rijst straks zijn blik verwonderd naar omhoog,
Dan zoekt me schielik alom zijn vorschend oog;
O kon ik met aaien en kussen hem doen verstaan,
Dat heden zijn tweede jaar is aangegaan!’

De handige moeder hangt om den wiegenhemel
Van kransen en kronen een krinkelbont gewemel,
En wacht, dat het wichtjen van zelven stil ontwake,
En blijde bij den glans der bloemen blake.

En schooner schikt zij steeds den geurigen schat,
Die vervenwisselend blinkt van blad tot blad:
Daar opent het bloedjen ongewekt zijne oogen -
En ziet! in 't moederhart is des hemels heil getogen!

De schildwacht.

Terwijl door 't boschsmaragd de zonne lacht,
Goud sprenklend in het loovergroen,
Pinkoogt een kleintjen er zacht; Mops houdt de wacht
En stelt als een held zich fier en koen.

Dat beeld ontdekt een wandlaar in den bosch,
Dicht bij 'nen notelarengroep:
Hij ziet er eene hut van leem en mos
Met heuren kleinen grauwen stoep.

Tot zetel dient die stoep, tot bed en troon
Veur een driejarig sluimerend kind,
Dat droomt er, geruster dan een koningszoon,
Naast trouwen Mops, den boezemvriend.

Voort slaapt het bloedjen zacht. Mops houdt de wacht
En stelt als een held zich fier en koen;
De lentezonne lacht door 't boschsmaragd
En sprenkelt goud in 't loovergroen.

Het druivenpriëel.

Gij wilt uit nacht en winter,
Gij wenscht een warm tafreel,
Gij kijkt om u heen en vindt er
Een vriendelik druivenpriëel.

Nauw dringt er de zonne binnen,
Zij toovert door't naaste verschiet;
Drie duifkens beginnen daarbinnen
Te zingen een tortellied.

Drie zusters zijn het, dat raad-je;
De oudste, een ontluikende knop,
Het jongere paar, dat praat-je
Nog graag van bikkelen en pop.

De oudste trenst, en heur kluwen
Verbreedt zich tot strik en net;
Hoe zou zij blozen en... gruwen,
Zoo zij zage, hoe 'k op haar let.

Mijn winter wordt tot zomer...
Doch sluit ik de oogen dicht!
Want ach, mij grijzen droomer
Verblindt zulk hemelsch gezicht.

Weduwe en kind.

De volle maan verlicht een needrig daksaletjen,
Bestraalt een kwijnend wicht en zijn onvroolik bedjen.

En schaduwen met grauw gemengd, met bruin en geluw,
Omgeven eene vrouw, die bidt bij 's kindes peluw:

‘Gij hebt, o goede God, mij mijnen man genomen,
Ach, laat geen wreeder lot mij moeder overkomen!

Van mijner schoone jeugd is mij één troost gebleven,
Dit wichtjen, mijne vreugd, mijn bloed, mijn hart en leven!

Moet weer een offer zijn, dan zij 't de dorre stengel,
En niet mijn kindekijn, die blanke leeljen- engel!’ -

De moeder bidt en schreit, de maan blijft weiflend gloren,
Doch maan noch sterre zeit of God ze zal verhooren.

Het kerkhof bij maneschijn.

Bleek schittert de maan, bleek flikkert de ster,
Doch 't kerkhof klaart er bij op.
De herfst, die zachtjens nadert
En beuk en olm ontbladert,
Die verkreukelt,
Al amend, de bloem met den knop.

Gods akker is stil en kil als het graf;
Hier knielt 'ne weeuw en heur kind.
Zij slaan den blik naar hoven,
Zij hopen en gelooven:
In den hemel
Is hij, die ze beide bemint!

Veur weduwe en kind staat doren bij doorn,
En kruis bij kruis hier op aard':
 'Laat af zoo droef te weenen,
 Een graf zal u vereenen -
 En een drietal
Is weer in den hemel vergaard!'

Liederen.

Arme man!

Gij arme man, gij arme man!
Gij volgt alléén het ploeggespan,
Gij akkert en gij oogst alléén,
En brengt veel geld en goed bijeen.

Gij arme man, gij arme man,
Die zucht bij vlegel en bij wan!
Geen vrouwken troost u in der smart,
Of drukt u aan heur heelend hart.

Gij arme man, gij arme man!
Wie geene gade kussen kan,
Die heeft bij overvloed gemis,
En weet niet wat het leven is.

Gij arme man, gij arme man!
Gij houdt van wieg noch kinderpan;
Gij kent de vadervreugde niet,
En hebt toch alle dag verdriet.

Gij arme man, gij arme man!
Wat helpt u al uw zwoegen dan?
Gij wordt gevloekt van wie u erft,
Indien gij u niet haast en sterft!

Zus of zoo.

Wat liefelik lentegetijde
Vol goud- en zilvergesmijde,
Wat goddelik stralenvuur
Op de wijde, blijde natuur!
Wat vrooliek vinkengekwetter
Bij nachtegaalliefdegeschetter,
Wanneer de jongling bij dag of bij nacht
Naar den blik, naar den kus der beminde smacht?

Maar aaklig en doodsch te aanschouwen
Zijn de eigene bloemlandouwen,
Maar vochtig, somber en koud,
Gruwt heide, weide en woud;
Uit holen krassen en huilen,
Heillooze raven en uilen,
Zoodra het meisje bij dag of bij nacht
Des minnenden kus of blikken veracht!

Viooltjen bij der hage.

Viooltjen bij der hage
Lieflik te geuren stond.
Daar joeg 'ne Maartsche vlage
Wervlend den sneeuw in 't rond,
Viooltjen huiverde angstig
En blikte smeekend om zich heen -
O wee, o wee!
Wie hoort de beê
Dier blauwe bloeme kleen?

Twee armkens opwaarts rekken
Handekens breed en groen,
Om 't bloemken warm te dekken
Tegen der koude woën.
Eens zal de winter wijken
Voor warme lucht en lentezon,
 Dan opent gauw
 Het bloemken blauw
Der geuren rijke bron.

Een zedig meisje bloeide
Frisch als viool en roos -
De dood, die vreeslik loeide,
Maakte het ouderloos.
Ik denk nu aan 't viooltjen
En dan aan 't droeve maagdelijn:
 Ik slote 't graag
 Voor wind en vlaag
In beiden armen mijn!

Freudvoll und Leidvoll.

Vedels en fluiten, trommel en horen
Nooden naar buiten jeugdige koren
Minnender paren ten luchtigen dans;
Ziet hoe zij jokken, huppen en springen,
Hier zich verlokken, ginds zich verdringen,
Om er te vlechten den keurigsten krans.

Herder en meier willen u manen,
Dat gij met beier, wimpelen, vanen,
Lustig behooret en blijde te zijn.
Kranen en kroegen loopen al open,
Kermisgenoegen borrelt bij stoopen
Ruischend en bruischend as schuimende wijn.

Dicht bij der lustig woelige menigt'
Richt men zich rustig, droevig vereenigd,
Met den gesmijde des dorpes ter kerk:
Nooit meer behaget doedel of snare
De edele maget, die van der bare
Ginder nu daalt in de gapende zerk.

Gij, die bevleugeld dwarlt in het ronde,
Staakt en beteugelt de ijlende stonde,
Ziet eens het Roosjen, het bloeide zoo rood,
Slingerde zwierig, licht als de veder,
Minde zoo vierig, koosde zoo teeder, -
Roosjen verwellekte, Roosjen is dood!

Duur bloemeken mijn.

Mij loeg
Al vroeg
In den weligen Mei
Een bloemken op groener wei;
Van zijnen gelate wit en rood
Mij honing in den boezem vloot.
Duur bloemeken mijn,
Duur bloemeken mijn,
Steeds wilde ik bij di zijn!

Hoe werd
Mij 't hert
Weemoedig en nauw,
Wen peerlende liefdedauw
Dij over de konen op het kleed
In hellen tranen nedergleed!
Duur bloemeken mijn,
Duur bloemeken mijn,
Seeds wilde ik bij di zijn!

Van mij
Tot dij
Is 't verre te ver,
Ook blinket ons maan noch ster.
Nu dooft de laatste vonk der hoop,
Droef is ons beider levensloop.
O bloemeken mijn,
O bloemeken mijn,
Ach, konde ik bij di zijn!

Zoo 't oog
Eens droog,
Zoo 't licht is gebluscht,
Zoo 'k onder der aarde rust,
Dan, bloemken, verplant di op mijn graf,
En dauw nog tranen naar mij af.
Duur bloemeken mijn,
Duur bloemeken mijn,
Wil eeuwig bij mij zijn!

Herinnering.

Wen me de westwind zoetjens streelt,
En het maanlicht om mij speelt,
 In der jente
 Lieve lente,
O dan vlieg ik vrij en vlug
Tot der vervlogene jeugd terug.

Zedig aanminnig maagdelijn
Wenschte mijn, ik - haar te zijn;
 Van priëelen
 En kasteelen,
Van der liefde duur en macht
Droomden wij beide dag en nacht.

Sluimerend lag ik uitgestrekt,
Toen ik plotslik werd gewekt

Door de nare

Droeve mare:

“t bloemken, dat ge wenscht geplukt,
Is door den hemel u ontruk!”

Jaren verzwonden en ik zucht

Nog om 't heil mij toen ontvlucht.

Alle ellende

Heeft heur ende -

Bij den Schepper, o gewis!

Vind ik die eeuwig duur mij is.

Euphrasia.

Een bloemken van den velde,
Dat kiesch en jeugdig bloost,
Groeit op den boord der Schelde
En is mijn oogentroost.

'k zie haren teedren stengel
Door morgendauw verkwikt,
En ruil met geenen engel,
Wanneer zij naar mij blik.

De bloem der abrikoze
Straalt minder aangenaam,
En als de geur der roze
Omwasemt mij heur aam.

Gelijk bij hoogen vloede
De zee ten strande woedt,
Ijl ik in minnengloede
Dier lieve te gemoet.

Het windjen zucht in blijheid
Of fluistert door het riet -
Ik zing in dier nabijheid
Mijn allerinnigst lied.

Maar schijnt zij droef of duister,
Die mijne ziele mint,
Dan dunkt me, dat de luister
Van stroom en weide zwindt.

Maar glimmen blijde vonken
Op heure rozenkoon,
Dan zing ik vreugdedronken
Den warmsten lentetoon.

Dan waan ik 't Meigewemel
Nog eens zoo lief en zoet,
Dan lieflacht aarde en hemel
Voor mijn verrukt gemoed.

Margeriet.

Zie ik het dorp met hoven en hagen
Glinsteren door het lentevuur,
Dan herschemeren, dan herdagen
Alle vreugden der landnatuur.

Nimmer loeg langs breede wegen,
Sedert ik het dorp verliet,
Eene bloem zoo lief me tegen
Als de kleine Margeriet.

In der stad staan vele rozen
Aan balkon en venster te pronk,
Maar die allen leeren het blozen
Zonder zonne- of minnevonk.

Hoofsche vlinders fladderen teeder
Om die rozen in der stad -
Ik herwin Margriete weder,
Mijne perel, mijnen schat!

Oud eeuwig jong.

In den bossche bij den vliet
Blies ik op een tener riet
Mijn eenvoudig kinderlied;
Streelend klonk het zeker niet,
Wierd het soms ook al bespied
Door de jente Margeriet.

De ongekunstelde schalmei,
De allerbontste bloemensprei
Zaalgen onzen levensmei;
Grietjen hield van dans noch rei,
Plukte 't bloemenpuik der wei,
Dat ze in kransen voor me lei.

Menige geduchte vlaag
Toog van toen af tot vandaag
Over weide en over haag:
Henen is der kransen vaag,
En ik neurie hoog en laag
Van dier minne lust en plaag.

Daarvan komt het, dat mijn lied
Nooit des bossches kleinen vliet
Met den rand van lisch en riet
Om een stadstoneel verliet,
En ik, oud en onbespied,
Nog gewaag van Margeriet.

Vraag en antwoord.

Wat zweeft door den rozigen morgennevel
Zoo zachtekens tot den huize des Heeren? -
Wat krektjens en snedig,
Wat netjens en zedig
Ter kerke snelt,
Dat hoeft niet vermeld.

Wat schikt en mikt met handen en oogen,
Wat wispelt en kwispelt om haard en oven? -
Wat knap en bestendig,
Wat rap en behendig
In huis is en hof,
Wenscht roem noch lof.

Wat neuriet des avonds uit den priëele
Zoo lief als de slag der philomele? -
Die trillende orgel,
Die lillende gorgel,
Hoe fijn gij ook spiedt,
Die noem ik u niet.

Pachtersdochterlijn.

Daar is in onzen dorpe
Een pachtersdochterlijn,
Dat melkt en botert als niet een;
Het is niet groot en ook niet kleen,
Neen, ook niet kleen,
Ik wou, het ware mijn!

Wacht u voor heure kunsten
En voor heur duivelsschoon,
Wacht u voor heuren diepen blik,
Voor heuren knip, voor heuren strik,
Ja, knip en strik,
Zoo waarschuwt buurman Toon.

Hetzij ik waak of droome
Al met of zonder licht,
Ik wane steeds, dat zij mij lacht
Zoowel des daags als in der nacht,
Ja, in der nacht,
Met gullen aangezicht.

De strikken, kunsten, knepen,
Waar buurman zoo voor schrikt,
Die wou ik kennen allegaar;
Ik wou, ik ware een tooveraar,
Ja, tooveraar,
Die 't minnen al beschikt.

Dan tooverden wij samen
Ons gansche leven door,
Dan rees 'ne needre dorperwoon
Nog hooger dan een koningstroon,
Ja, koningstroon,
Met hof en toebehoor.

Betjen.

Ik leefde eens zonder minnen
In louter lust en vree:
Nu kwelt het me hier, nu knelt het me daar,
Het rekt me zoo vreemd, het trekt me zoo naar -
Ik heb een aardig wee.

Ik loop langs heg en hage,
Waar 't madeliefjen spruit,
Ik vlieg in het bosch, ik jaag door de wei,
En zoek tevergeefs op bloeiender spreij
Een minnesussend kruid.

Ik denk aan 't lieve Betjen,
Waar of ik ga en sta:
Heur wezen zoo frisch, heur keursjen zoo vol,
Die brengen mij hoofd en hersens op hol -
Ik dole vroeg en spa.

Ach! dorst ik haar maar zeggen,
Hoe 't met mij is en was:
Ze zoude me wis niet laten zoo krank,
Ze brouwde me vlug 'nen lavenden drank,
Opdat ik snel genas.

Bezit ik eens een hofken,
Een eigen brokjen veld,
Dan timmer ik vast met eigener hand,
Dan breng ik welhaast een hutjen tot stand,
Waar liefde binnensnelt.

Dan val ik heusch voor Betjen
Op beide knieën mijn,
En als ze gehengt mijn vurig gesmeek,
En als ze me wordt teerhartig en week,
Dan lach ik om wee en pijn.

In den kerseboom.

Ik zat eens in den kerseboom,
Geplant aan 's beekjens bloemenzoom,
Daar kwam een meiske langs den weg,
Dat riep mij door de hazelheg:
O schenk mij, vriend, te liefde en lust,
Een trosjen, dat den dorst mij bluscht.

Ik wierp haar uit den hoogen boom,
Geplant aan 's beekjens bloemenzoom,
Een kersentakjen vurig rood,
Dat viel haar in den maagdenschoot.
Zij dankte vriendlik en verdween,
Terwijl ik spoedde naar beneen.

Nu sta ik bij den kerseboom,
Mij dorst het bij des beekjens zoom,
Nu kijk ik door de hazelheg
Mij stekeblind naar gindschen weg -
Mijn dorst blijft eeuwig ongebluscht,
Mij is verzwonden lief en lust!

Vogelvangen.

In de vlieren traliedoos
Lokte ik, wen het sneeuwde of vroos,
Menig muschjen uit der hage;
Blijde vinken zonder erg
Kwamen over dal en berg
Bij den lijfstok in de lage.

Als een knaaplijn wist ik best
Waar de meerle borg heur nest;
Meeze, nachtegaal en sijsken
Vlogen in mijn open net;
En ik had de schoonste pret,
Sprong een groentjen op mijn rijsken.

Wat van lente- en kindervreugd
Thans den jongelinge heugt,
't is veur immer mij verdwenen;
't hief zich op der vooglen vlerk
Hooger dan het hooge zwerk
Tot den zilverstarren henen.

Hoort, daar zingt als Mei zoo blij
Teer als 't teere jaargetij
In der buurt een nachtegaaltjen:
Vonge ik dat eens in mijn net,
O wat lieve, lieve pret,
En wat heerlijk zegepraaltjen!

Eekhoortjen in der kevie.

Eekhoortjen arbeidt onvermoeid
Met zijnen pootjens alle vieren,
Zijn staartjen vliegt, zijn oogjen gloeit,
Het is aan 't om-end'ommezwiëren;
De kevie draait om hare spil,
En vordert toch geen haartjen;
Men lacht om zulke dierengril,
En 't zeerste lacht ons Klaartjen.

Want vindt zij ook dien wentlaar mooi,
Zij weet er eenen nog veel fraaier,
Die moet in heure lieve kooi,
Als hoogst diepzinnig flinke draaier;
Zij moet hem winnen t' elken prijs:
Daar is geen rapper goochelaartjen
Van Schellebelle naar Parijs -
Dies lacht zoozeer ons Klaartjen.

In der schaduw.

In der schaduw der heg, in den blauwen dosse,
Bloeit het viooltjen donker omblaard,
En heeft het gebloeid, dan snel ik ten bossche
En zoek mij een bloemken van anderen aard.
De lelie der dalen geurt er bewaard
In der schaduw.

In der schaduw van eiken en kreupelspruiten
Gloeit aardbesjen ook vleiend van geur,
En is het geplukt, weer snel ik naar buiten,
Waar 'k bosch- en hindenbes bespeur.
Hoe verre leeft men van alle getreur
In der schaduw!

In der schaduw van peer- en appelboomen
Schuilt lief groenend het hutjen mijn:
Daar kan ik zelfs tot in Eden mij droomen,
Vergetend der aarde druk en pijn.
O Heere, beschut er mijn maagdelijn
In der schaduw!

Respice finem.

Bloemige weiden,
Heggen vol vinkgefluit
Nooden ten lusten uit
Knapen en meiden.
Ook ziet men des zomers
Zoo menige schaar
Begoochelde droomers
Verspreid of te gaar. -
Bloemige weiden,
Heggen vol vinkgefluit
Nooden ten lusten uit
Knapen en meiden.

Lena bezweek er,
 Ach! in de jongste lent;
 Alsemig zonder end
 Is nu heur beker.
 De herfst is verlopen,
 De jammer nog niet...
 Een wiegjen te koopen
 Is 't ergste verdriet. -
 Bloemige weiden,
 Heggen vol vinkgefluit
 Nooden ten lusten uit
 Knapen en meiden.

‘Vrooliek en eerlik!’
 Luidt nog het oude woord;
 Als ge u daaraan niet stoort:
 ‘Ooliek en deerlik!’
 Wie op de genuchten
 Der lent niet verzaakt,
 Heeft herfstlike vruchten
 Soms bitter gesmaakt! -
 Bloemige weiden,
 Heggen vol vinkgefluit
 Nooden ten lusten uit
 Knapen en meiden.

Deuntjen.

Van langen zangen houd ik niet:
Ik min een kort en bondig lied,
 Dat hippelt en trippelt,
 Dat flikkert en blikkert
En dat der gunst van Piet
En Margeriet geniet.

Wen leeken preeken als pastoor,
Dan stop ik seffens hun mijn oor.
 Ik drentel en wentel,
 Ik schommel en trommel
Of tuit hun zoo iets voor,
Dat hunnen koor verstoort'.

Beminde vrienden, luistert wel:
Het dichten is maar kinderspel.
 Men huichelt of guichelt,
 Men vedelt of bedelt,
Tot dwaze rijmgezel
Met schel en bel toesnell'!

Wat ligt er aan?

Wat ligt er aan, of de aarde rond,
Of plat, of vierkant is?
Ik vraag aan water noch aan grond
Hun laatst geheimenis.
Geleerden mogen wegen en meten,
Ik wil er niets van hooren of weten!

Wat ligt er aan, of Rus of Turk
De bloedige zege vier'?
Voorwaar, een west- of zuiderschurk
En deert mij geene zier.
Laat staatslui pochen op hun geweten,
Ik wil van hun niets hooren of weten!

Wat ligt er aan, of Jan of Klaas
Het apenrot bedot?
Zijn zij niet beiden even baas
In onzen hutsepot?
Wie hunner slokt de beste beten,
Dat hoef ik immers niet te weten!

Wat ligt er aan, of die en die
Zijn huis en hof verzuimt?
Als ik voor mijner deure spië,
Dan heet het opgeruimd!
En heb ik me mijner taak gekweten,
Dan hoef ik van andren niets te weten!

Blij!

De blijheid is mijn stokkepaard,
Mij meer dan goud, dan schatten waard,
Ik draaf er op door droog en nat,
Zoodat het vaak naar buiten spat.

Dat paardjen steeds in goeden schik
Is niet bevreesd veur dun of dik;
Het rent met mij in vollen draf
Door 't leven heen, berg op en af.

Ook teelt het veulens zonder gal
Veur heel mijn vroolik vriendental.
Sa, hopsasa! en voortgerend
Tot aan ons bontbewimpeld end!

Grootvaders lied.

O vader, zingt ons 't liedekijn
Uit uwer schoone jeugd,
Opdat ook wij eens vroolijk zijn
Bij uwer oude vreugd! -

'La, lalla la! hoe storm ik vrij
Naar bosch en vogelzang,
Weldra, weldra is zalig zij,
Die 'k aan mijn harte prang!

La, lalla la! heur blik en blos
Verblinden mijnen geest,
Wij vieren dra op gras en mos
Ons liefste liefdefeest!

La, lalla la! wat honig is
Bij haren kusse zoet?....
Gij lacht, hola! ik zing gewis
Mijn liedje niet meer goed?' -

Nieuwsgierig, vader, maakt gij ons,
O zingt uw lied toch voort! -
'Wij sliepen bij der bieën gegons
En zongen niet een woord.'

Graflied

Mijn weg is afgelopen,
Een eindjen staat nog open,
Haast klept de laatste stond!
Ik wil, mij te verkwikken,
Nog eenmaal om mij blikken
Op 't lieve wereldrond.

Veel bloemen, vele vruchten
En duizenden genuchten
Vertoonen zich alom;
Mij schijnt de gansche wereld
Van licht en dauw bepereld
Een heilig heiligdom,

Waarin men niet moet treuren
Om 't vaderhart te scheuren,
Dat zooveel heil verspreidt.
Zou ik gestadig weenen,
Mij aller vreugde spenen?
Dat hiete ondankbaarheid.

Ik ben geen boetpreeker,
Ik neem den vreugdebeker
Erkentelik ter hand,
Ik leêg hem, moet ik sterven,
En schenk hem mijnen erven
Als kostlikst liefdeband.

Legenden en romancen.

Drie Talmudische verhalen.**I****Aalmoezen woekeren rijklik.**

Jareliks togen door 't land van Isrel, ten beste der armen,
Drie eerwaarde rabbijnen: Eliezer, Joseph, Akibba.
Niemand gaf hun rijkere gift met gulleren harte,
Dan een begoede bezitter, die Aben-Judan genoemd werd.

Onstandvastig op aarde is het streelede licht der gelukszon.
Alles wat wies op den velde verging door hagel en onweer;
Schapen- en runderenkudden verdelgde 'ne moordende veekwaal;
Dan ontnamen hem nog schuldeischers den akker en wijnberg,

Zóó, dat een klein stuk gronds maar oovrig hem bleef der bezitting.
 Menig gemoed waar' zeker bezweken bij minderen ramspoed:
 Maar de beproefde vertrouwde den Heer en torschte zijn onheil,
 Zeggend: 'De Heer, die alles mij gaf, heeft alles hernomen,
 Eeuwiglik zij Zijn name geloofd!' Hij bouwde met iever,
 Bouwde in vrede en genoegten het samengekrompene graanveld.

Maar als weder een jaar voorbij was, zat hij eens avonds
 Voor zijns huttekens deur en ontwaarde van verre de rabbi's.
 Plotselik wekt dit gezicht de herinnring aan vorigen rijkdom;
 Pijnlijk drukken hem thans de vergetene banden der armoë.
 Zuchtende spreekt hij: 'Wat was ik weleer, wat ben ik geworden?'
 Treurig en vol leedwezen verschool hij zich binnen der hutte.
 Hem zag de egâ daar en uitte de teedere woorden:
 'Wat deert mijnen beminde? Vermag ik het niet hem te helpen?' -
 'Ware 't helaas.' zoo klaagde de man, 'in dijnen vermogen!
 God alleen kan heelen de wonden, die Hij mij geslagen.
 Denk aan de dagen des heils, vrouw! toen ons koren de nooddruft
 Laafde der hongrigen, toen onze ooiën de schamelen kleedden,
 Toen onze olie en wijn de bedroefden tot vroolikhed stemden!
 Weezen en weduwen kwamen tot ons met zegen en lofspraak.
 Wen hun hart van blijdschap zong, wat hemelsche vreugde
 Smaakten we dan! nu kunnen wij, ach! noch geven noch helpen,
 Want wij zelve zijn arm en lijden zoo menige ontbering!
 Zie, ginds komen de mannen, verzamelend Israëls aalmoes...
 Wen ze aankloppen bij ons, wat zullen wij, armen, hun geven?' -
 'Jammer zoo niet, mijn levensgenoot,' zei troostend de huisvrouw,

‘t grondstuk, dat we bezitten, is groot; laat half het ons houden,
Half het verkoopen, dan krijgen we geld veur de lijdende broeders!’ -

Hoog glom's mans aanschijn voor vreugde, hij volgde der vrouw raad,
En de rabbijnen vertrokken nu niet met ledigen handen;
Scheidende zeiden de drie: ‘U schenke de Hemel den zegen!’ -

Aben-Judan werd weer vrooliek en bouwde den akker.
Toen hij achter den ploeg eens stapte, gebeurde het eensklaps,
Dat zijn akkerende os met den voorpoot diep in den grond zonk.
Met inspanning van kracht ondersteunend het pogen des trekdiers,
Ziet hij schittren de voor als goud en edelgesteenten
Wijd opdelvend den grond ontbloomt hij 'nen kostbaren geldschat,
Welken hij hutwaarts brengt, met welken hij weder een landhuis,
Akkers en kudden herkoopt, veel schooner en grooter dan eertijds.
Nimmer vergat hij de armen, ook bleef hij den weezen een vader,
En een vertrooster van hun, die zuchteden naakt en behoeftig.

Maar toen weder de tijd kwam, waar de rabbijnen in Isrel
Liefdegeschenken vergaarden veur de arme, benooidigde broeders,
Vonden zij Aben-Judan niet meer zijn hutjen bewonend.
Als zij vroegen: ‘Waar is hij, wat doet hij?’ riepen hun de armen
Allen met blijdschap: ‘Aben-Judan, de goede en gerechte?
Ziet ge die heerlijke kudden van schapen en runderen ginder?
Ziet ge dat golvende graanveld? ziet ge die gaarden, dien wijnberg?’

Ziet ge die prachtige huizen? dat alles is zijne bezitting.
Wie is vermogend als hij, als hij barmhartig en goedig?' -

Ziet, daar kwam de geprezene heer diens weges gewandeld.
En de rabbijnen begroetten hem hoffelik, vragend: 'Hoe maakt gij 't?'
Hij antwoordde: 'Uw gebed heeft heerlike vruchten gedragen!'
Dan vergezeldde hij hen tot den zijnen en maakte den armen
Schittrende giften der liefde. Zij echter vertoonden het boek hem,
Waar de geschenken vermeld in stonden des vorigen vruchtjaars;
't zijne was 't eerste geboek. 'Gij geleekt ja,' zeiden de rabbi's,
'Dien veeledelen man, wiens Salomons spreuken gedenken:
Die meer geeft dan hij heeft en uitblinkt boven de grooten!' -

II.

Evenredigt uwe aalmoezen naar den stand des behoeftigen.

Hoog en vermaard bij den volke van Israël stond Mar-Ukba,
Want bij wijsheid en kunde bezat hij ook goedren en rijkdom.
Niemand wist zoo wel als Mar-Ukba dien schat te gebruiken.
Weldoen was zijn genoegen, de vreugde der armen de zijne.
Jareliks zond hij den dag voor den heiligen dag der verzoening
Eenen behoeftige twintig talenten, 't gebeurde nu eenmaal,
Dat die schittrende gift door den zoon aan den arme gebracht werd
Als hij terugkwam sprak tot den vader, berispeld, de jongling,
Dat zijne aalmoes eenen onwaardigen manne te beurt viel.

‘Zeg me hoe dat?’ sprak spoedig de vader. - ‘Ik zag dien beschermling,
 Dien gij zoo arm waant, die van giften te leven beschaamd is,
 Zag zijn gezin wellevend bij wijn en kostliken spijzen.’ -
 ‘Waarlik!’ zei Mar Ukba, de teeder beleerende vader:
 ‘Die onzalige had weleer veel betere dagen,
 En ik begrijp niet, hoe hij, verwend, met dier gifte nog uitkomt.
 Draag hem dit geld nog, 'k schenk hem in toekomst dubbele hulpe.’

III.

Gamaliël en zijne gasten.

Vader Gamaliël hield veur den zoon de gezegende bruiloft.
 Rabbi Eliezer, Zadig en Joshuah zaten aan tafel.
 Rijk en geacht bij den volke van Israël leefde de feestwaard,
 Welke met eigener hand de genoodigden wilde bedienen.
 Vol wijn schonk hij 'nen beker en bood hem Eliezer vriendlik.
 Deze verweigert den drank, dien Joshuah hoffelik aanneemt.

Rabbi Eliezer vroeg: ‘Vriend Joshuah, mogen we als dienaar
 Onzen geprezenen waard aanzien en vergeten den afstand?’

Joshuah sprak: ‘In waarheid, kens du den grooteren man niet,
 Welke dus deed? Was Abraham niet zoo verheven als hij is?’

En nogtans - hij bediende de gasten; er staat ja geschreven:
“Ende hij, Abraham, stond bij hun en zij aten.” Geloofs du,
Dat hij zoo deed, hen erkennend als Engelen? Neen, hij vermoedde,
't waren arabische reizigers: hij hadde hun anders geen water
Ter voetwassing geboden, noch spijzen den honger te stillen.
Moeten we, denkt ge, den waard nu hindren te volgen dat voorbeeld?’ -

‘Immers ik ook,’ viel Zadig in 't woord, ‘ken grooteren iemand
Dan aartsvaders, en die aldagelijks evenzoo handelt.
Zal men des Scheppenden glorie vergetel, de schepselen loven?
God doet waaien den wind, en verzamelt in wolken den regen,
Die onze aarde bevrucht, en bereidt den schepselen allen
Dagelijks brood: Zijn naam zij geloofd in eeuwigen tijden!
Waarom zou men verhindren den waard zoo te doen als de Heer doet?’
Zoo sprak Zadig de wijze op 's jongen Gamaliëls bruiloft.

Moeder en stiefmoeder.

Naar heeft, ach, de klok geklonken
Toen u brak uw steun en staf,
Toen de moeder is gezonken,
Arme kinders, in het graf.

Hoort de klok nu blijder klinken
En laat daar uw droef gesnik,
Ziet uws vaders bliken blinken
Om zijn tweede huwelik.

Tweede moeder! droevig leven
Veur die arme schaapjens klein!
Al hun leed is haar om 't even,
Want zij heeft een hart van steen.

O zij mogen niet eens zuchten,
Wen zij ziek of hongrig zijn,
't ergste hebben zij te duchten,
Klagen zij van leed of pijn.

Eens, het was in nacht en duister,
Weenden zij vol bittre smart,
Dat tot in des graves kluister
Beefde 't doode moederhart.

Ja, de doode moeder hoorde
Heurer kindren langen zucht,
En al biddende doorboorde
Zij den bodem en de lucht.

Voor den hoogen troon des Heeren
Knielde neer de droeve vrouw:
'Mocht ik hen, die mij zoo deren,
Eenmaal troosten in den rouw!'

En zij knielde, bad en smeekte,
Smeekte en bad zoo luid, zoo zeer,
Dat de bede der verbleekte
Werd verhoord bij God den Heer.

En de weezekens herzagen
Iedren nacht der moeder beeld;
Wen zij kwam, werd leed en plagen
Van den koonen afgestreeld.

Dra vermanden zij de kwijning,
Die hun naar het leven stond,
Want de heldre nachtverschijning
Heelde 's harten laatste wond.

Eens, zoo zegt men, drong 't geflonker
Door 'ne scheur in 't echtvertrek,
En in 't oor der wreede klonk er
't onderlinge troostgesprek.

Diep vermurwde sinds de boezem
Dezer booze, ruwe vrouw,
Ja, heurs afkeers arge droesem
Maakte plaats aan liefde en trouw.

De wonderharp.

Het grauwe noorden bergt een eiland
Door sagensluiers dicht omhuld,
Waar schaarsch en magergrazig weiland
Nauw schapen bij den menschen duldt.

Doch wist men daar van heil te spreken,
Geen hutjen stond er vreugdeloos;
Daar bloeide ook in dien ruwen streken
De wonderschoonste maagdenroos.

Volzalig klopten aller harten
Bij dezer hemelreine jeugd;
Bij haar vergat men leed en smarten,
Zij paarde schoonheid, liefde en deugd.

Een booswicht zag die bloem en blaakte,
En zocht ze in zijne geile macht,
En listig en gewapend schaakte
Hij 't lieve kind in donkren nacht.

Doch schonk het maagdlijn uit den noorde
Dien woestaard geenen liefdelonk...
Zijn staal den boezem haar doorboorde,
Heur lijk op 't steenen oever zonk.

De moorder vluchtte dan de stede.
Waar hij zijne euveldaad beging,
Hij vluchtte, leefde in rust en vrede
En hield den luidsten weeldekring.

En heure bloedverwanten zochten
Door heel de streke, wijk voor wijk,
Doch vonden maar wat de ijsgedrochten
Hun lieten van des maagdlijns lijk.

Doch één, die haar met zin en ziele
Een outer had in 't hart gebouwd,
Die wou niet, dat heur rest verviele
Of wierd der aarde toevertrouwd.

Hij schiep het beenrif der geliefde
Tot eener harp met kronkelbocht,
Met heuren haren, schoon 't hem griefde,
Besnaarde hij zijn kunstgewrocht.

En toen het prijkte hel en vaardig,
Dit schoon gevormde liefdeband,
Toen hield ten spele hij niet waardig
Zijne eigne kunstbeproeft hand.

Hij hing het dierbare aangedenken
Aan zijner hutte naakten muur,
Opdat dit zicht hem troost zou schenken
In zijnes levens scherp en zuur.

Met vrienden trad dan eens na jaren
De moorder in die needre woon,
En plotsling beefden alle snaren
Der harp tot eenen klagetoon.

Die toon verhief zich naar en naarder,
Dat angst den moordenaar beving,
Die toon verhief zich klaar en klaarder
Als heldre moordbeschuldiging.

En hij, die 't maagdlijn uit den noorden
Zoo snood deed vallen order 't staal,
Bezweek nu bij der harp akkoorden,
Als troffe hem des hemels straal.

De gruweldaad moest hij belijden,
Zij drukte zwaarder hem dan lood;
Hij kon de straffe niet vermijden
Der smaad- en schandevolle dood.

Arm Hantjen.

Zoo welkom als het meigebladert',
Zoo streeleend als een lentevonk,
Kwam Hantjen steeds tot ons genaderd
Met scherts of lach en minnelonk.
Frisch blonken wang en oogenblauw,
Heur hart was rein als morgendauw.

Zij was zoo schoon, zij was zoo zedig
En hield geen zier van pronk of prijck,
Zij was eenvoudig, tevens snedig,
Den buitendochtren ongelijk.
Bij ouden en bij jonge liên
Werd Hantjen even graag gezien.

Op hooger burcht in woude donker
 Verzuchtte een spieder op de wacht,
 Het was een wilde, woeste jonker,
 Op jacht en min alleen bedacht;
 Hij kuste hier en kuste ginds,
 En rustte dan als turksche prins.

Wat toch is Hantjen overkomen,
 Dat zij zoo schuchter henensluipt
 Ten donkergroenen kreupelboomen,
 Waar hagedis en adder kruipt,
 Zij - onlangs nog de sier en glans,
 De lust en vreugd van rei en dans?

De rozen schijnen afgeregend
 Van Hantjens lippenpaar en wang...
 Iets droevigs moet haar zijn bejegend
 Op haren jongen lentegang.
 Zij wankelt stil ten grave toe,
 Of waar' zij reeds des levens moê.

Vergeefs vernieuwt het bosch zijn loover
 Tot woon veur vink en nachtegaal;
 De maan verhest haar lichtgetoover,
 De zonne zelfs den gouden straal.
 Veur Hantjen is de wereld dood,
 Geen morgen meer, geen avondrood!

De jonker vliegt op zijnen draver
 Door beemd en bosch en plassen heen,
 Hij volgt den haas in tarwe en klaver,
 Hij jaagt door 't woud op arme reën.
 Hij denkt aan God noch zijn gebod,
 Maar viert den driften vrije bot.

Doch wie in woesten levenswandel
 En in onstuimig driftgejoel,
 In brasserij en minnehandel
 Zoo wreevlig stelt des levens doel,
 Hij vindt, waar 't padjen kronklend wendt,
 Soms jammerlik der vreugden end.

Ginds rent hij als een pijl geschoten
 Weer over rots en keien heen,
 Een afgrond gaapt er zwart ontsloten,
 De jonker stort er naar beneen...
 Hij heeft zijn loon, hij is gericht,
 En ziet niet meer het zonnelicht.

Men zegt, arm Hantjen zij verschenen
 Onverre van dier nare steê,
 Het ros verschrikte, was verdwenen,
 Zijn fiere heer, de jonker, mee.
 Men vond ook in des afgronds schoot
 Arm Hantjen bij den ridder dood.

Verboden fruit, dubbel gekruid.

In den biechtstoel vond Marieken
De boete wel straf en strak,
Al had ze gesnoept als het bieken
Van eenen bloeienden tak.

‘Ach, weest mij een goedige richter,
Mij loeg de liefde zoo zacht!
Ach, gunt mij den last wat lichter,
Gedenkt mijner luttele kracht!’ -

‘Ik moet eene boet u meten,
Doch meet ik de kleinste graag;
Is er iets, dat ge nooit mocht eten,
Dat nimmer u wilde in de maag?’ -

‘Ja, selder, dien kan ik niet lijden,
Die walgt me, eerwaarde heer!’ -
‘Dan eet, om u te kastijden,
In geene zes weken er meer!’ -

Acht dagen bleef Marieken,
Zij had geenen selder behoefde,
Nieuwsgierig ging ze er aan rieken,
En dra... had ze er van geproefd.

De selder riekt wel lekker,
Zijn smaak heeft niets gemeens...
Het meisje wend gekker en gekker
En proefde en herproefde nog eens.

En eer de weken der boete
Ten einde waren gesneld,
Smaakte de selder zoo zoete
Als de honig hooger vermeld.

Marieken kon niet meer leven
Zonder die geurige plant!
Marieken is - zei men mij even -
Gekend door het gansche land.

De droom.

Waar de vliet begint te stroomen
In des heuvels schaduwshut,
Tusschen reuzigen appelboomen
Ligt 'ne vriendlik wenkende hut.
Hof en wei en een broksken akker
Houden heel een gezin er wakker,
En des hemels vrede zweeft
Over alles wat er leeft.

Welige bloesemboomen stijgen
Boven der hutte bemosten top,
Lente huist in den forschen twijgen
En ontvouwt er bot en knop.
Voor der hut 'ne wiege schommelt,
Om de wieg een bieken hommelt,
In der wieg een kindeken droomt,
Dat het bloem en vrucht bekoomt. -

Lentebloemen zijn verdwenen,
't homlende bieken is niet meer;
't kind werd jongeling, stapte henen
Naar den bloedigen velde van eer. -
Ziet daar ginds dien wakkeren degen
Bij het hutteken afgestegen:
Wat hij heeft als kindjen gedroomd,
Bloem en vrucht hij hier bekoomt!

Roosjen.

Een Roosjen zonder gelijken
Stond frisch en zedig te prijken
Aan der hutte vensterlijn.

Een ruiter zag ze toevallig,
En naderde liefallig
Geslepen, heusch en fijn:

‘Lief Roosjen, laat dij plukken,
Laat aan een hart dij drukken,
Dat dij minnet al te zeer!’ -

‘Schoon ruiter, trek dijner wegen,
Ik ben maar éénen genegen,
Die kust mij in deugd en eer.’ -

‘Lief bloemken, kom ter stede,
Daar leeft men in lust en vrede,
Daar maak ik het leven dij zoet!’ -

‘Een bloemken van den lande
Welkt in der stad voor schande,
Daar God me voor behoed!’ -

Nu kwam een jongling wakker
Al fluitend weer van den akker
Te zijner bloeme fijn.

In aller ijl ontvluchtte
De ruiter den gehuchte -
Dat mocht wel best veur hem zijn!

Hij en zij.

‘Wie poche op veld en weideplein,
Op tam en wild in hof en bosch -
Ik heb een gaardjen, niet te klein,
Bij eener woonst bekroond met mos;
Mijn blik, zie ik naar buiten,
Valt op een groen priëel,
Waar mees en vink in fluiten
Uit voller keel.’ -

Zoo schildert een minnaar den bloemigen grond,
Waarop hem het heil en de liefde is gejongd.

‘Die looverhutte heb ik zelf
 In mijner eerste jeugd gesticht,
 Zij vormet thans een bloemgewelf
 En weert der zonne middagsschicht;
 Ik heb in heurer lommer
 Genoten rust en vreê,
 Nu biedt zij niets dan kommer
 En hartenwee!’ -

Zoo schaduwt en diept hij zijn goed in het rond,
 Omdat hem de bindende liefde verzwond.

‘Sinds mijner oudren vroegen dood
 Begaf de vreugde huis en haard,
 En mijn priëel, die wellustschoot,
 Is saam van loof en heil ontblaard;
 Ik word gejaagd, gedreven,
 Doch niet door haat of min,
 Ik wil om 't droeve leven
 De wereld in!’ -

Zoo zingt een verliefde nog jeugdig en blond...
 Verlorene liefde is de smartlikste wond.

Hij sprak het luid, zijn woord vervloog -
 Ter reize was hij dra gereed;

Dan zag zijn oog eens meisjens oog,
 Waaruit 'ne heldre perel gleed:
 'Wes kunt gij, arme, weenen,
 Gij hebt uwe ouders bei?
 De mijnen togen henen
 Ten eeuw'gen Mei!' -

Wie schreiend den hagen zijn lijden verkondt,
 Licht biedt zich hem eens een vertroostende vond.

Het meisje sprak: 'Ik werd gewond
 Door 't woord, dat mij ter oore kwam,
 Ik was zoo zalig tot den stond,
 Waar ik uw naar besluit vernam.
 Met wien zal ik nu spreken
 Bij mispelaar en vlier?
 Gij trekt naar vreemde streken,
 Niets boeit u hier!'

Die liefdeverklaring uit maagdliken mond,
 Zij maakte den kwijnendsten zieke gezond.

'Dat gij ons dorp verlaten zoudt.
 Uw vadererf, dien schoonen gaard,
 Die smarte heb ik nooit aanschouwd,
 Zij bleef tot heden mij bewaard!' -

Van 's meisjes wangen schoten
Des weemoeds tranen neer,
Die 's jonglings hart ontblootten
Van alle weer.

Een mengsel van tranen en liefde zoo bont
Is wis veur elk hart de gevaarlikste wond.

‘Ach!’ sprak hij, ‘welk een hemellicht
Ontstraalt eens engels reinen traan!
De toekomst klaart voor mijn gezicht
En bloemen sieren mijne baan.
In u zal zich vereenen
Der liefde rozengloed,
Nu gij me wilt verleenen
Des levens moed!’

Het einde des lieds was zoo teer een verbond,
Dat schooner op aarde geen tweede bestond.

De molenbeek.

Marie ziet droef en droever
En wordt benauwd en bleek,
Want over dam en oever
Rolt weg de molenbeek.

 Marieken
 Heeft wieken
Noch bootjen in den nood;
 Zij zuchtte,
 Zij duchtte -
De strooming was zoo groot.

't wordt avond, traan op trane
Verduistren haar den blik,

Daar komt op eender bane
Des dorpes schroom en schrik.
 Angstvallig,
 Liefvallig
Verschijnt hij de eerste maal;
 Hij spreekt haar
 En smeekt haar
In honigzoeter taal:

‘En vreest toch niet, o lieve,
Al schijn ik andren ruw,
Ik, zalige, doorklieve
De wilde beek met u.
 Ik schraag u
 En draag u
Met mijner forsche hand;
 Vertrouwt u
 En houdt u
Maar vast, o dierbaar pand!

Gevaarlik is de klemme
Van zulken rozenmond,
Verleidend klonk de stemme
Des jonglings in dien stond.
 Zij beefde
 Maar zweefde

Dra zonder schrik of schroom
 Al over
 En over
 Den kleinen waterstroom. -

O ware ik dertig jaren
 Nu jonger dan ik ben,
 Ik zou eens fel besnaren
 Het speeltuig, dat ik ken;
 Ik speelde,
 Herkweelde
 Volgaarne op halm of riet
 Dier minnen
 Beginnen -
 Nu speel ik beter niet;

Maar naaie kort en simpel
 Het eindjen aan 't begin:
 Hun schoone bruiloftswimpel
 Is lang de scree al in.
 Twee kleenen
 Vereenen
 Tot zingen hunne stem,
 En âmen
 Te zamen
 Met frisscher kinderklem:

‘En vreest toch niet, o lieve,
Ik ben voor u niet ruw,
Ik, zalige, doorklieve
Den levensstroom met u.
Ik schraag u
En draag u
Op mijne forsche hand,
Vertrouwt u
En houdt u
Maar vast, o dierbaar pand!’

Het hoogste gebod.

Des Heilands leer en des Heilands geest
Ontvlamden Johannes, den jonger, het meest;
Ook wint hij den Heere de heerlijkste tallen
Op Patmos en in Ephesus' wallen.

Nog maakt hij gaarne de boodschap kond,
Hij, laatste van den Apostelbond;
En laat zich, zwak en gezegend van dagen,
Door leerlingen heen ter verzameling dragen.

Met veel te spreken kan hij niet voort,
Maar zegt en herzeft hetzelfde woord,
Het woord: 'Mint, kinderkens, mint elkander!'
Hij heeft veur de huidige hoorders geen ander.

'Waarom die herhaling?' zoo vraagt er een.
Hij antwoordt: 'Hooger gebod is er geen,
Omdat genoeg geschiedt voor den Heere,
Indien gij dat enkele houdt in eere!'

Vlaamsche taalstrijd.

Het ingeschapene woord.

Wat heilig is op heel der aarde,
En heilig is aan elken oord,
Wat volken geestig samenschaarde,
Dat is het ingeschapene woord.

Wat smart en wonden weet te heelen,
En 't wiegenwichtjen reeds bekoort,
Wat lieflik doet de liefde streelen,
Dat is het ingeschapene woord.

Wat angstvol doet den booze trillen,
En hem 't geweten wreed doorboort,
Dan ook den rouwige kan stillen,
Dat is het ingeschapene woord.

Wat iedereen met hechten boeien
Aan 't zuiden hecht of aan het noord,
Hetzij daar mos of bloemen bloeien.
Dat is het ingeschapene woord.

Wat Vlaandren maakt tot lustwaranden,
Tot paradijs der Aamstel boord,
Is 't niet de gave uit Godes handen,
Het ingeschapene dietsche woord?

Om recht, om taal en vaderland.

Gij hoort gewis door nacht en duister,
Op veld en wei met zachter klem,
Der geesten heimmisvol of gefluister,
Des hemels toon, des Scheppers stem?
Wat ieder onzer heeft vernomen,
Dat worde wijd en zijd gehoord;
Wat waar is moet in zangen stroomen,
In zangen stroome Godes woord!

Bemint der vaadren reine zeden,
En hunnen nooit geknechten moet;
Herinnert u, waarom zij streden
En storteden hun goed en bloed.
De taal was hun de schat der schatten,
Zij was en is der vrijheid wal,
Zoolang zij bloeit op Vlaandrens matten,
Staat onze landaard vast en pal.

Bescherm dies, Vader aller volken,
Bescherm ons dierbaar kinderef,
Verstuif de sombre zuiderwolken,
Die woestheid brengen en verderf;
Laat ons door vreemden niet verhoonen,
Maar zegen 't staal in onzer hand -
Wij strijden, bidden, vlaamsche zonen,
Om Recht, om Taal en Vaderland!

Wen ik eens een kransjen vlecht.

Wen ik eens een kransjen vlecht,
Zij 't veur geene slaven!
't kransjen sier' de braven
Na doorstanen roemgevecht'.

Klinkt mijn lied eens niet te slecht,
't zij den uitverkoorne,
't zij den vrijeboorne,
Nimmer zij het Frankrijks knecht.

Mijne sprake, dietsch en echt,
Eens van God gegeven,
Is mij lust en leven,
Is mijn erf en is mijn recht.

Mijn liefken.

Ik ken van de teederste jeugd
Een liefken - geen schooner op aard!
Het weet, wat me deert en verheugt,
Het schikt zich geheel in mijn aard.

Heur toon, die betovert mijn oor,
Heur zang is verrukkelijk zoet;
En eer ik mijn liefken verloor,
Verlore ik mijn goed en mijn bloed.

Ik moeste mijn dagelijksch leed
Verkroppen in 't eigene hart,
Want liefken alleenig dat weet
Te lenigen jammer en smart.

Als hope verkwijnende groent,
Maar welig het nijdige lot,
Dan richt ze mij op en verzoent
Mij weder met wereld en God.

Ze is vlaamsch en van edelen stam,
Zij, welke me zaligend troost;
'k heb nooit om mijne eigene vlam
En nooit om de hare gebloosd.

Ook blijf ik der tale getrouw,
Der taal - mijn bekorelik lief!
Zoolang ik het leven behou'
Ontneemt me haar dwinger noch dief!

Het Dietsch mijn lief.

Mijn lief droeg eene vorstenkrone,
Ook was ik fier heur slaaf te zijn.
Men stiet ze van der oudren trone...
Heen was des dichters zonneshijn.

De domheid en verwaandheid beide
Vergunnen haar geen licht of lucht;
Zij dwaalt langs akker, stroom en weide
En beeft, voor steedschen hoon beducht.

Men wil ze bannen van der aarde:
Den Wale was zij steeds te woest;
Den Vlaming blinkt ter noô de waarde
Der Schoone, die hem treffen moest.

De Groote heeft den holsten schedel,
Bij glas en bril, het kortst gezicht;
De Kleine huldigt, trouw en edel,
De dietsche meid in zang en dicht.

Ik spring, o meisjes, in den zadel,
Te hoeden dij voor smaad en grief;
Hoe meer verguisd van hof en adel,
Hoe liever lachs du mij, mijn Lief!

De vreemde spruit.

Den oud eerwaarden dietschen boom,
Geplant aan der Schelde ruischenden zoom,
Die velen geslachten heeft lommer gejong,
Dien zoekt ge te roeien uit onzen grond!

Dewijl ge van buurmans rotten stam,
Die nooit tot grooter eere kwam,
Ontruktet eene arme kwijnende spruit,
Verheft gij een jubelend wangeluid!

Zal dies het vlaamsche vaderland
Lieflichen uwer uitheemsche plant,
Of zal ze verdorren op onzen erv'
Tot uwer schande, tot uwen verderv'?

Wie 's volkes taalboom fier miskent,
Of vreemde scheuten daarop ent,
Die kwijnt en verdort voorzeker uit
En sterft met der overgehaalde spruit.

De perel der talen.

De dietsche taal, die perel der talen,
Die hebt ge gebannen uit zetel en zalen.

Nu blindt u het fransche klatergoud,
Waar ge verrukt naar henen schouwt.

Gij hadt het schoonste kleinood te erven,
En laat het in stof en schande bederven.

Wat valsche schemering stikt en ontwricht
Hem, dien de dietsche zonne verlicht?

Of flikkende fakkels u ook omblinken,
Steeds zult ge dieper en dieper zinken.

Vernederd, gehoond, versmaad en bespot -
Dat, Vlaming, is uw verdiende lot!

Doch ergere slagen nog moeten u treffen,
Eer gij u zult uit den afgrond heffen.

Laf hebt gij verzaakt op der tale recht,
Nu wordt gij gegeeseld als vuige knecht.

Ik zie des Albestierenden vinger
Tot in der roede van uwen dwinger.

U blinke hope noch reddingsstraal,
Herwint gij niet de rechten der taal!

De goochelaars.

Gestaakt zijn onze spelen met knikker, bal en kaats,
Ofschoon de spelers allen nog toeven op der plaats.

Daar komt in 't stille dorpien een vreemde goochelaar,
Die speelt er hocus pocus en blindt de groote schaar.

Met beker en muscaden, met kaart en dobbelsteen
Ontledigt hij behendig de beurs van groot en klein.

Hij schreeuwt uit reuzenlongen veel onzin op zijn fransch,
En kruist de naaste sprongen tot zijnen kattendans.

De kijkers en de gapers, verwonderd en verbluft,
Staan allen opgetogen om zulk een grootsch vernuft.

Zij schenken wat zij hebben tot op den lesten duit,
Om 't kunstjen fijn te leeren van dien zoo slimmen guit.

Men loopt te zijner schole, men ruilt zijn vlaamsch verstand
Om ijdel klatergoud en valschen diamant.

En dommer dan te voren verschijnt de vlaamsche hoop,
Hem noemt de goochlaar zelfs de schande van Euroop.

Doch zijn er twee, drie fijnen, die hebben druk geleerd,
En om de fransche grepen hun erf en goed verteerd.

Nu die verfranschte knapen, zij schittren op hunne beurt,
Van iedereen bewonderd, vereerd en goedgekeurd.

In onzes dorpes midden staat het gemeentehuis,
Daar zetelen de scheepnen in mantel, rok of buis.

En aan de groene tafel in eenen wijden kring,
Ootmoedig en oplettend, staat dorp- aan dorpeling.

Wat wil die burgerschare, wes toont zij zich zoo bang?
De raad heeft te beslissen in zaken van belang,

En 't algemeene beste, der menigte gevoel
Is tegenstrijdig heden met 's burgemeesters doel.

De zitting wordt geopend, men rekt het oor en let,
En - men verstaat geen woord van pleitgeding of wet.

Op duizend is één dorper, die 't fransch zoo lijdlik kent,
En die geheimlik lachend, de domme kudde ment,

Die in der vreemde tale naar hof en kamer schrijft,
En slim en sluw den wagen in zijne voren drijft.

De meeste schepenen raden naar 't fijne van der mis,
En doen of zij verstonden wat daar verhandeld is.

Die vlaamsche knikkebollen zijn fiksche mannen thans,
Zij mogen onderteeknen een stukjen in het fransch.

Begrijpt ge, hoe drie schurken, die samen fransch verstaan,
Den heelen stoet der eezlen verzenden naar de maan?

Laat rusten uwe braven.

Laat zachtjens rusten alle braven,
Die in Vlaanderen liggen begraven.

Laat slapen de Coninc, van Artevelde,
En zweert niet bij Breidel, dien forschen helde.

Zij hebben eens wakker veur 't land gestreden,
Gij heult met den vijand en 's vijands zeden.

Zij konden vlaamsch maar bidden en zingen,
Gij kunt op zijn fransch luid pochen en springen.

*Zij zwaaiden den goedendag als wapen,
Gij zijt huns vijands zotten en apen.*

Met recht mag de Gauler u apen noemen,
En, dwazen, gij moogt op uwe ouderen roemen!

Der vaderen adel dunket u schande,
Gij bloost om 't vlaamsch in den vlaamschen lande.

En loflik schijnt u die snoode wrevel,
Zoo hult u de waan in mist en nevel!

Laat af, gij dwergen en schimmen van Belgen,
Te pochen als grooter mannen telgen.

Laat vreedzaam rusten alle braven,
Die in Vlaanderen liggen begraven!

De vernedering der Vlamingen.

‘Ingezogen heeft een elk
De moedertaal met der moedermelk.

Wij willen ze hoeden als huis en erf
Voor allen hoon, voor alle bederf.

Zij is op aarde het hoogste goed,
Wij hangen haar aan met hart en bloed.’

Voor dertig jaren sprak de Waal
Dat ware woord veur zijne taal.

De Vlaming gaf hem groot gelijk,
En verder menig liefdeblijk.

De Vlaming wrong de dietsche tong
Tot meer dan eenen bokkensprong.

Hij eischte nog, vol medelij,
Veur elken Waal de tale vrij.

Hij toog veur den broeder in den slag -
En deze nam zich het oppergezag.

Gelijkheid! riep men links en rechts -
En weer zijn er heeren, weer zijn er knechts.

Wij Vlamingen hebben, verzwakt en verarmd,
Lang eene slang aan den boezem verwarmd.

De slang, dat is de vreemde spraak,
En onze vernedering - Godes wraak!

Het lied der taalvrijheid.

Men zong weleer een lied
Op België's grondgebied:
Dat klonk zoo trouw als echt
In 't oor van heer en knecht.
Men kent de woorden nog ternoo,
De wijze kent men zus of zoo -
Het sprak van vrijheid in de taal
Veur Vlaming en veur Waal.
Voor achttienhonderd dertig was 't:
De Walen vonden 't lied gepast.

De Vlaming gaf zijn goed
En ook zijn hartebloed,
En hielp het recht der taal
Herwinnen veur den Waal.
Toen hebben zij vol geestesdrift
Hun beider recht tot wet gegrift:
Dat was gewis wel trouw en lief
Na korter sprakegrief.
In achttienhonderd dertig was 't:
De Walen vonden 't lied gepast.

Trekt nu als dankbre held
De Waal ook heen te veld
Als men de wet miskent
En 's Vlamings rechten schendt?
De Vlaming eischt sinds jaar en dag
't gelijke recht van 't bondsverdrag;
De Waal die zegt: 'Kan niet verstaan
Veur mij, ik ben voldaan!
Na achttienhonderd vijftig, nu
Klinkt toch uw lied vervelend ruw!'

Leliaarts en klauwaarts.

Gij heeren op den vlaamschen bodem,
Gij bloost met recht om onze spraak;
Vertoonen moeten de aardsche goden
Meer geest, meer keurigheid en smaak.
Het fransk, dat kent gij op uw duimken,
Die kennis is uw fraaiste pluimken,
Daarmede houdt gij ons gemeen
Op zeecken stand van uwen schreên!

Janhagel moge schreeuwen, tieren,
Gij blijft voor zijner woede doof:
U scheidt de taal van grauw of mieren
Door eene gapend wijde kloof.
Gij heeren, houdt u sterk en eenig!
De vreemde taal geeft u alleenig
Gezag en macht bij goed en eer
Met al wat hart en ziel begeer'.

En spreken eens de vlaamsche knechten
Van wat zij vroeger zijn geweest,
Gewagen zij van ouden rechten,
Dan toont hun vrij en onbevreesd,
Dat niemand uwer ooit zal achten
Op hunne klachten of gedachten,
Maar dat het lompe vlaamsche woord
Veur eeuwig wordt door 't fransch vermoord.

En als zij van gelijkheid reppen
Of zich beroepen op de wet,
Dan laat hun klokjen ijdel kleppen,
Gij hebt ja nooit daarop gelet.
Wie zou den hoog verfranschten adel,
Wie zou u rukken uit den zadel?
De Leliaarts zwaaien staf en zwaard,
De Klauwaarts rusten in der aard'!

Qui amat, castigat.

Gij ezels en gij ossen
Op Vlaandrens vetten grond.
Gij moogt des levens u verheugen,
Zoo is 't op aarde u ja gejong;
Geniet uws heils in vollen teugen
En waggelt poezlig en gezond
Langs hagen, beken, bosschen,
Gij ezels en gij ossen!

Gij ezels en gij ossen
Op Vlaandrens vetten grond,
Waar gras en bloemen samengolven,
Daar bulkt en balkt gij om en rond,
Daar houdt ge u week en warm bedolven,
Daar kauwt, herkauwt uw dankbre mond
Veel gras en bloementrossen,
Gij ezels en gij ossen!

Gij ezels en gij ossen
Op Vlaandrens vetten grond,
Terwijl ge u laat ter slachtbank mennen,
Dunkt u 't bestaan nog lief en bont.
O zalige domheid! steeds ontkennen,
Wat list zich tegen u verbond...
Prijst, prijst de vreemde vossen,
Gij ezels en gij ossen!

Voor gerecht.

Zinge wie wil het oude Brugge,
Ik zing die doodsche stede niet:
De fierheid maakt me wars en stugge,
Ontmoedigd doof ik hier mijn lied.

Veur eenen franschen woordenkliever
Verliest men 't menschlike eergevoel -
In China stonde ik waarlik liever,
Dan hier - voor uwen rechterstoel!

Bloost ge dan niet met mij van beschaming?
 Daar staat een zondaar voor gerecht,
 Een zondaar, ja, een arme Vlaming,
 Die niets verstaat van wat ge zegt.

Hij heeft des landes wet beledigd,
 Die hij als Vlaming niet eens kent:
 Hij wordt verklaagd, hij wordt verdedigd,
 En als een schaap ter bank gemend.

‘Och, heeren, zegt wat ik misdede
 En waarom ik hier voor a sta;
 Gij zijt geleerd: hoort mijne bede,
 Spreekt vlaamsch veur mij, gij kent het ja!’

Genadig staat een opperrechter
 Als *gunst* een heilig recht hem toe -
 En Brugge duldt dien franschen vechter
 En houdt hem zijne *gunst* ten goê...

Gebrandmerkt zij die valsche diender,
 Die moorder der gerechtigheid!
 Gebrandmerkt ieder laffe ziender
 Dier daad, die luid ten hemel schreit!

Vlaanderens scholen.

Wat leert men in Vlaanderens scholen?
Men leert er fransk en ook latijn,
En fransk en grieksch zoo is 't bevolen;
Men geeft zich vele moeite en pijn,
Om alles... buiten vlaamsch te zijn.

Wat leert men in Vlaanderens scholen?
Men leert er viool- en fluitenspel,
Men leert er dansen op lichten zolen;
Den franskten zang oefent men fel,
De vlaamsche wijs verleert men snel.

Wat leert men in Vlaanderens scholen?
Te teekenen met grift en stift
De wereldkaart en beide polen;
Men leert er het fransche basterdschrift,
Wat vlaamsch is wordt er uitgezift.

Wat leert men in Vlaanderens scholen?
Men leert er des lands geschiedenis,
Den franschen bronnen fijn ontstolen;
Daar immers is de waarheid wis
In eer en aanzien rein en frisch!

Wat leert men in Vlaanderens scholen?
Dat Frankrijk heerschte aan Maas en Rijn,
Dat Belgenland om niet te dolen
Met Frankrijk moet vereenigd zijn,
Al ware 't maar om den franschen wijn.

Dat leert men in Vlaanderens scholen!
Ja, meer nog hoort er het vlaamsche kind -
Verlichting, vraag ik onverholen,
Maakt die ons vlaamsch verstand zoo blind.
Dat het bezwijkt voor franschen wind?

Onze pers.

Tracht, dat u de gloed des ijvers
Niet den boezem snel ontgist',
Als aan Frankrijks dagbladschrijvers
Hier het best wordt opgedischt.

Weest op Vlaandrens bloemenbeemden
Zalig als het lieve vec;
Zorgt, dat die verlichte vreemden
Vreugdig leven en in vree.

Zonder hen zoudt gij niet weten
Wat men weegt in 's landes schaal;
Beide waren lang vergeten,
Katholiek en liberaal.

Hun, hun dankt gij fijne wenken
In bestuur en politiek;
Zij, zij leeren u het denken
Zonder 's geestes wil en wiek!

O du Dietsche klank!

Uit den tijd der jeugd, uit den tijd der jeugd
In mijn oor een liedjen dringt,
Dat me veel geneugt, dat me veel geneugt
En vreugde bringt:

Bij der wiege zong, bij der wiege zong
Mijne moeder mij het lied,
Dat gedurig jong, dat gedurig jong
En jeugdig vliet;

Dat zoo honigzoet, dat zoo honigzoet
Van des hemels lusten spreekt.
En in mijn gemoed, en in mijn gemoed
Vaak licht ontsteekt;

Dat met God den Heer, dat met God den Heer
En met Jezulijn begint,
Die de wichtjens teer, die de wichtjens teer
En vurig mint!

O des liedjens toon, o des liedjens toon,
Dien ik Goddank niet verloor,
Klinkt nog lief en schoon, klinkt nog lief en schoon
Mij in het oor.

O du dietsche klank, o du dietsche klank,
Dien geen andere evenaart,
Heersche vrij en vrank, heersche vrij en vrank
Aan mijnen haard!

De Vlaamsche toon.

De veldschalmei
Verlevendigt den avondstond
Langs weg en wei;
Syring en vlier doorgeuren bei
Het hofken en den vadergrond,
Van bloemen bont.

Hier ruischt de vliet
Door biezen en vergeet-me-niet;
Het licht der maan
Verzilvert hem de kronkelbaan.
Ginds heft de jeugd een smeltend lied
In blijdschap aan.

Dat lied verspreidt
Al tooverend veelzachten gloed
Bij knaap en meid;
Dat lied doordringt hun jong gemoed
En doet er wellen 't frissche bloed
In teederheid.

Geen vreemde zang
Bekoom' bij ons den eererang!
In 's Vlamings woon
Zij 't vlaamsch alleen in zwier en zwang;
Hier past de sceppter en de kroon
Den vlaamschen toon!

Mengelingen.

Aan Conscience.

Wie het lied misprijst des geboortegrones
 En verslaafd boeleert met 'ner vreemde zangster,
 Die verlangt noch roem in den huid'gen leeftijd,
 Noch in der toekomst.

Godes banvloek zal den verwaaten zondaar
 Tot op Frankrijks erve vervolgen, waar hij
 Door de lofbazuin zich verheffen wilde
 Hooger dan iemand.

Wie geloof en eere verzaakt en zeden,
 Dien bewierookt ginds de verblinde volksschaar,
 Ja, als afgoon eert zij der dichtren schandrot,
 Dat het gemeen vleit.

Hier zoo niet, waar, Gode zij dank, nog eerbied
 Voortbestaat veur recht en gezonde rede:
 Stil geloofd leeft hier wie den volke voorzingt
 Heilige liedren.

Uwe kunst, miskend in des hoves omtrek,
Schittert ver heen over de dietsche grenslijn;
Gansch Europa mint het gevoel, dat ge inprent
Uwen gewrochten.

Haat en nijd sterft weg op der snelle tijdvlerk;
Wie des vreemdlings juk met der spraak des vreemdlings
Op ons land drukt, onzer begripen lastraar
Sterft en verzwindt ook;

Maar de puiktafreelen, die uwe kieschheid
Ons ten toon spreidt, die overleven jeugdvool
Elken vijand onzes geliefden kleinoods,
Onzer verlichting.

Conscience! u dankt het de vlaamsche landaard,
Dat de taal alom en de vrome zeden
Thans, in weerwil eenes beperkten franschdoms,
Waardig geschat zijn.

Dit erkent oprecht het beschaafde Belgie,
Dit erkent Antwerpen, de fiere kunststad,
Dit erkent elk een, die gevoel bezit en
Huldigt wat schoon is.

De maget.

Evenals roos en lelie bloeit bij needriger tuinheg,
 Bergend den hemelschen dauw in den geurenden kelke, zoo bloeit ook
 Vol aanminnelikeên, met den purperen bos der gezondheid
 Op rondpoez'ligen wangen, 's gehuchts godvruchtige maget.

Dagelijks richt ze de stappen ten heiligen huize des Heeren,
 Waar zij biddend den geest van vrede ontvangt in den boezem:
 Dan ook verricht zij in stilte en bescheiden het werk van den huize,
 Helpt, ondersteunt en verkwikt wie rond haar lijdt of bedrukt is.

Kunsten bemint en kweekt zij om hunne begoochende schoonheid,
 Steeds der natuur ontlokkend der liefelikheden geheimnis.
 Eerst in der avondstonde verheft zich bij ruischenden snaartuig
 Gloed- en gevoelvol hare betooverend klinkende stemme.

Zalig voorwaar is het lot des verkozenen, eenigen jonglings.
 Die als bruidegom mag tot den outer geleiden de jonkvrouw!
 Eens, in den kringe der kleinen, zij *hij*, bij den puike der kunne,
 De allergetrouwste der vaadren, en *zij* - de gelukkigste moeder!

Liefde.

Wat van der zonne doortinteld den rozen de peerlende dauw is,
Wat op het zodontapijt glinstrende sterrekens zijn,
Wat diamant en karbonkel, vereend in der krone des vorsten,
Dat is liefde gespreid over een maagdik gelaat.

Liefde is lavende dauw in der brandende hitte des levens,
Liefde is de geurendste bloem, welke de bane versiert,
Liefde is een edelgesteente, dat blik en harte betoovert,
Liefde op der liefste gelaat, dat is een hemel op aard'.

De straal der godheid.

Duisternis vliedt heen en het morgenlicht beeft
Bleek en zacht vooreerst in den verren oosten,
Tot de purpurschijn den verheev'nen bergtop
Kleurt en den wijngaard.

Zilverdauw dekt bloem en gebladert; ieder
Druppel wil eenmaal in der zonne heilglans
Glinstren, eer hij sterft en tot wolk en dampkring
Weder terugkeert.

Elk bestaan op aarde is gelijk den dauwdrop.
Vurig wenscht ons hart in den duistren dalgrond,
Dat der Godheid straal op hetzelfde neerschiet'
En het doortintel'.

Daal' de nacht dan af met den naren doodsangst,
's hemels schicht doorboort wat de vrees omsluiert:
Duisternis vliedt heen en de hope glanst hel
Over den grafkuil.

De grijsaard⁽¹⁾.

Koesterend laaft de zilverbron
't kiemende kruidjen in den welden;
Koom' nu der lente milde zon,
't jeugdige spruitjen lacht hun beiden,
Het schiet omhoog als struik en blom
En is alomme wellekome.

- (1) Ik las onlangs met innigen genoegen Tollens' laatsten dichtbundel. Edele eenvoudigheid, welluidende afwisseling en kiesche gevoeligheid kenschetsen deze gelijk alle vorige verzamelingen diens rijkbegaafden volksdichters.
- Onder anderen heb ik mij eene kunststrophe aangestipt, die door hare bevallige melodie iederen lezer treffen moet. De daaropvolgende strophen zijn min afwisselend dan deze eerste, of liever, ik vond ze niet prosodisch gelijkvloeiend er mede. Ook munt de eerste door hare zangerigheid boven de navolgenden uit.
- Die lieve strophe nu heb ik prosodisch ontleed, om te zien, of ik niet in 't geheim des kunstenaars dringen kon. Zou het niet mogelijk zijn, vroeg ik mij naderhand, door de toepassing der ware kunstregelen, met den zang gelijklopende, evenzoo vloeiende dichtregels op te stellen? Gelukt het mij volgens het modelschema, dat mij zoo aangetrokken heeft, een gedicht te schrijven, dat tot der laatste strophe toe met der eerste overeenstemt, dan is mijne silbenmeting goed te keuren, en Voss', Platens, Heyses en Minckwitz' stelsel volkomen toepasselijk op onze taal; zoo niet, dan ben ik op eenen verkeerden weg, en het nederlandsche Instituut heeft ongelijk gehad, mijnen goeden vriend Van Duyse om zijne merkwaardige prosodia te bekronen.
- De laatste strophe, die hier mijn stukjen: 'de Grijsaard' sluit, is Tollens' kunststrophe zelve, die in zijnen gedichte de eerste vormt. (1854.)

Niet in der stad, o neen, o neen,
 Werd ik gepleegd en wel geborgen.
 Maar door den dorpschen wingert heen
 Scheen me de guldne levensmorgen.
 Herinn'ring maalt mij dag aan dag
 Nog frisch den eersten moederlach.

Juni, vervuld van geur en gloed,
 Sluip in de bonte bloemenkransen,
 Waar, om verspreiden honigvloed,
 Vlinder en bie in weelde schransen,
 Waar telkens weer hun minnelust
 Tot nieuwer vreugde wordt gebluscht.

Waarlik mij glimt die tijd nog schoon;
 'k waande mij eenen zaal'gen droomer,
 Daar mij der gade liefdesloon
 Paaide in den lieven, warmen zomer,
 En daar ons beide menig jaar
 Verrukte een vrooliek kinderpaar.

Zomer en lente henen zijn,
 Henen met duizend heilgenuchten:
 Maar is de herfst een ijdele schijn?
 Heeft hij niet kostbre wingertvruchten?
 Voorziet hij kelder niet en schuur
 Met gullen gaven zoet en zuur?

Weze mijn herfst aan vruchten rijk
Veur de bedrukte medemenschen,
En ik hierin natuur gelijk!
Wat, o wat kan ik meerder wenschen?
Ik wend den bijk van mijn verleên
Thans naar mijn end. en ben tevreên.

Als ik de handen 's avonds vouw,
Eer ik het hoofd ter rust ga leggen,
En aan den goeden God vertrouw
Wat ik den menschen niet kan zeggen,
Dan stijgt er telkens met mijn beê
Een warme dank naar boven meê.

De klok.

Wie dringt des morgens vrij en vrank
En ongeroepen bij ons binnen?
Wie wekt met vollen, ronden klank
Onze in den slaap gedompte zinnen?

Wie roept nadruklik en met klem
De christenschare ten gebede?
Wie is die zoete hemelstem,
Vol hooger rust en diepen vrede?

Het is der kerk gewijde klok:
Zij klinkt gemoedlik allen vromen,
Doch heeft de booswicht heuren schok
Met schrik en huivring soms vernomen.

Met heuren tonen lenigt zij
Het leed der levensfrissche braven,
En onze doôn vereenigt zij
Verzuchtend in des rusthofs haven.

En dommelt mij bij struik of boom
Die dorpsstem vroeg of laat ten ooren,
Dan wordt in eenen tooverdroom
Mij al het heil der jeugd herboren.

Mij wordt de boezem dan zoo licht,
Der ziele vier ik vollen teugel,
Haast zweef ik, waar mijn dorpjen ligt,
Op vrijen, zaligen dichtervleugel.

Rijk en arm.

Een man bezat in overvloed
Des hemels gunst en zegen.
Hij wilde wonen lief en goed,
Beschut voor wind en regen:
Hij had tot den bouw de geprezenste steenen,
Ook balken en ijzer al mogen vereenen,
Hij schaarde te gader uit meengen gewest
Met vlijtigen handen het keurigst en best,
 Een en ander
 Door elkander.
Aan 't verzaamlen hing zijn zin -
Aan het bouwen dacht hij min.

Een arme sukkel las wat stroo
Op 's rijken mannes akker:
Hij vlocht de halmen zus en zoo,
En werkte vlug en wakker.
Uit stoppels en twijgen te zamen verbonden
Verkreeg hij een hutjen na weinigen stonden:
Hij vluchtte daarbinnen bij guren getij,
En zong er het lijdende harte zich blij. -
Minder schrander
Zuchtte de ander',
Was de winter barsch verwoed,
Prikte hem de zonnegloed.

Hoevelen onzer brengen saam
De stoffen om te bouwen,
Die de armen enkel als bekwaam
Tot ernstig stichten houen!
Hoe menigen hebben van alles gelezen
En kennen het heden en ook het voordezen,
En hebben zich nimmer den boezem verlicht
In 't eene of het andere lentegedicht!...
Liever arm zijn,
Vlug en warm zijn,
Dan onvruchtbaar tot aan 't graf
Rijk te dalen 't baantjen af!

De Schelde voor Antwerpen.

Hoe glinstert, hoe schittert door 't dalende licht
De Schelde, de statige, voor ons gezicht!
Ze ontplooit wel liefst, die wondersireen,
In den zomer heure eeuw'ge hekoorlikheèn,
En dan springen we blij van den bloemigen zoom
In den lachenden stroom.

Wij kunnen ons door de verbeeldingsvlucht
Met den arend verheffen in hoogere lucht,
Wij kunnen zelfs in begoochenden waan
Met den starren doorloopen der hemelen baan:
Maar zoo lief als die waan, en zoo schoon als die droom
Is het bad in den stroom.

Met behendigen armen zwemmen wij vlug,
En laten het zilver des oevers terug,
Wij geraken te midden des machtigen vloeds
En duiken in zijne gevaarlike koets:
Wij vertrouwen ons stout - weg, schrik en schroom! -
Den te vleienden stroom.

Wij stijgen en dalen, wij wiegelen stil
En volgen der bochtige wateren gril,
Totdat we vernoegd om het sterkende bad
Den boezem herwenschen der Scheldestad:
En verlaten wij 't oord, dan verzelt ons in droom
Die volheerlike stroom.

Dichterwieg en dichtergraf.

Kent gij het dal, waar te iederen tijd
Kruiden en struiken groeien en bloeien,
Waar zich eene eeuwige lente verblijdt,
En honig en melk bij beken vloeien,
Waar elk terpjen 'nen zetel u biedt,
Iedere heg, een bekorelik lied,
Klinkend in 't verre verschiet?

Kent gij het dal, waar het hemelsche licht,
Spelende huft door het jeugdige loover,
Waar uw gestadig verrukt gezicht
Dwaalt in een gulden stralengetoover?
Dra is uw leed er in slaap gesust.
Of het versmelt er in levenslust
Bij vrede en streelender rust.

Kent gij het dal, waar vlinder en bij
Nippen aan lelie- en rozenkelken,
Waar geen winter die bloemenkleedij
Met zijnen aam doet slensen of welken?

Schommelend, zoo ik me niet bedrieg,
 Zachtjens ombruisd van kever en vlieg,
 Zwiert er des dichters wieg.

In der nabijheid dezer landouw,
 Heffen zich steenen tot reuzigen bergen;
 Eeuwig ijs met snijdender kou
 Doemt er de ceders zelve tot dwergen;
 Daar groeit geen roosjen met purperen blos,
 Daar draagt de natuur veur eenigen dos
 Vaal en ellendig mos.

Eenzaam nestelen arend en gier
 Op die naakte verhevene rotsen,
 Nimmer vermocht een nachtegaal hier
 Weder of wind met zijn liedjen te trotsen.
 Slangengesis en drakengezucht
 Verpesten er de ijzige nevellucht -
 Wee, wie die plaats niet ontvlucht!

Jongelingshoofden worden er grijs
 Van het vermoeiende bergopklimmen,
 Jeugdige harten verstijven tot ijs,
 Frissche gedaanten veranderen in schimmen,
 Dichters reppen geen vroolike wiek,
 Zwoegen en vallen ten doode toe ziek
 Op het gebied: Politiek.

Kerk en staat.

Ik licht in mijnen droomen
Den sluier der vergetelheid:
Daar staat aan Scheldes zoomen
Een bouw, die hart en oogen vleit,
Die tot den grijzen wolken
De torenspitse schiet,
En de naburige volken
Ter hulding ontbiedt.

Hoogheilige koorgezangen
Doordreunen hel den reuzendom,
Wiens luchtig breede gangen
Vervult een oprecht vrome drom.
Ik stap met schuchteren schreden
Den schoonen tempel in,
En meng mijnne beden
In hunnen christenzin.

De godsdienst gaat ten einde,
Ten einde 't daverende orgellied,
Terwijl, van verre en heinde
De volksstroom elders henenvliet.
Men beiert luid ten feeste
De burgerij te gaar,
Die opgeruimd van geeste
Blij jubelt hier en daar.

Een ander steengevaarte
Verheft zich ginder nieuw omhoog,
Wiens duizelende zwaarte
Verbazing wekt in ieders oog:
Stadhuis, stadhuis! geen koning
Heeft prachtiger gebouw,
Dan deze zuilenwoning,
Gesticht door burgertrouw.

Met litanie en psalmen
In kosteliken kerkgewaad,
Met geurigen wierookwalmen
Genaakt een statige priesterstaat:
Hij smeekt om 's hemels zegen
En langen vredestijd!
Men juicht dan allerwegen,
En 't huis is ingewijd...

Er was in ouden dagen
Een innige zinnige liefdeband
Om Kerk en Staat geslagen
Door 't goede vroede vaderland;
De stille vlaamsche zeden,
De prille vlaamsche taal,
Die stichtten ons verleden
Met lichten zonnestraal.

Na waant men zich verlichter
Omdat die band verbroken is;
Nu zingt de fransche dichter,
Dat stad en land gewroken is!
O stille vlaamsche zeden,
O prille vlaamsche taal,
Gij sticht niet meer ons heden,
Uw licht is zonder straal!

Koekoekszangen.**I.****Carmen carminum.**

Hij zucht en kucht,
Hij kweelt en streelt.
'Ik minne, minne, min!'
Hij heeft niets anders in den zin,
En blijft zijn leven lang
Koekoek-koekoek-eenen-zang.

Hij spreekt en smeekt,
 Hij mauwt en snauwt:
 ‘Ik minne, minne, min!’
 Hij heeft niets anders in den zin,
 En blijft zijn leven lang
 Koekoek-koekoek-eenen-zang.

Gij gispt, berispt,
 Gij knort en mort:
 ‘Wat zotte, zotte zot!’
 Past op, u treft niet min de spot:
 Gij blijft uw leven lang
 Koekoek-koekoek-eenen-zang.

II.

Het oude lied

Koekoek-koekoek-eenen-zang
 Roept de jeugd ten minnegang.
 Ziet, zij ijlt ten groenen bosch,
 Strekt zich uit op gras en mos,
 Zucht en zingt het oude lied,
 Vol geneugte, vol verdriet:
 Ik minne, minne, min!

Roekedekoe, een andre zang,
 Brengt de jeugd op hol en gang,
 Dat zij wortelt zonder schroom,
 Waar wat tortelt in den boom,
 Dat zij zucht het oude lied,
 Vol geneugte, vol verdriet:
 Ik minne, minne, min!

III. Gelijk bij gelijk.

Wat aardige deerne!
 Mij ziet ze zoo geerne,
 Al ben ik niet fel,
 Al ben ik niet snel
 In liefde versmoord...
 Zij heeft me te dikwijls den koekoek gehoord!

Heure oogentjens vonken
 Van teederheid dronken;
 Och! minde ik als zij,
 Wij trokken dra blij
 Te zamen aan boord...
 Toch heeft ze te dikwijls den koekoek gehoord!

Wie komt daar gestrompeld?
 Een grijze, die mompelt...
 O teedere meid,
 Hier heet het geveid,
 Opdat ge bekoort!
Hij heeft niet te dikwijls den koekoek gehoord!

IV.
Ieder noemt zijnen uil eenen valk.

Uw koekoek zingt veel fraaier
 Dan wel mijn nachtegaal,
 Ook is uw haan een kraaiër,
 Gelijk de beste Waal.

Gij acht als kickeneter
 Aan Brussels hoogeschool,
 Ook uwe spruitjens beter
 Dan mijnen bloemenkool.

Veel hooger schat ge uw eitjen
 Dan mijne parelhen,
 En uw volwichtig keitjen
 Ver boven mijne pen...

Wat kan ik, vlaamsche dichter
 Toch tegen vreemde kuur?
 Uw dichte rook is lichter
 Dan mijn ontblaakte vuur!

V.

De koekoek onder nachtegalen.

Hij telt zijn goud bij tonnetjens
 En leeft in Abrams schoot;
 Hij houdt zich een paar nonnetjens
 En kent geen leed of nood;
 Hem blinden geene geestesstralen,
 Toch zingt hij luid als twee
 In kunstenkringen mee -
 Een koekoek order nachtegalen!

Hij is wel geen verkwisterken,
 Hij koopt geen boek of print,
 Doch toont hij als ministerken
 Een heerlijk streepjen lint.
 Nu noodt hij soms in zijne zalen
 Een keurig zangerkoor -
 Toch kwetst hij aller oor,
 Die koekoek order nachtegalen!

VI.**Ik hoor niet meer den koekoek roepen**

Ik liep als kind langs heg en bosch
Om 't vogelkoor te hooren fluiten,
En bleef om nesten van wol en mos
Vaak heele dagen buiten.
 Het is heilgenucht
 Voor jonge troepen
 In der lentelucht
Den koekoek te hooren 'koekoek' roepen!

Sinds is zoo menige lente en mei
Met zang en klank voorbijgetogen,
Ook is de gansche jeugdige rei
Naar alle winden uitgevlogen.
 Ik herinner mij
 Ons beziesnoepen,
 Denk droef er bij:
'k hoor dra niet meer den koekoek roepen

Krekelzangen.**I.**

Op den koekoek volgt de krekel,
Op den egel komt de stekel,
Op de boter frissche pekel,
Op het gouden vlas de hekel.

Bilderdijsche krekelzangen
Zijn door hooge en lage rangen
Met plezier en eer ontvangen:
Wie kan meerdere gunst erlangen?

Sinds de kleinste kinders weten,
Hoe 't met kreeklen is gezeten,
Hoe hun sjirpen dient geheeten,
Vrees ik erge vitterveeten.

Schijnt mijn zingen ijdel trommen,
Zooals dat der krekeldrommen,
Dan zal ik der vittren brommen
Nooit en nimmer doen verstommen.

II.

Krekelmanneken trilt:

De liefde heeft mij het trommelvlies
Gespannen al te zeer:
Nu is 't mij moeilijk kuisch en kiesch
Te denken aan mijne eer.

Ik heb, zoolang de winter blies,
Gedacht aan les en leer -
De zomer schiet met speer en spies,
Ik kan 't niet langer meer.

Ik volg den gloed der driften dies,
En sjirpe luid en teer,
Tot ik het minnevuur verlies
En weer ter aarde keer.

III.

Krekelwijfjen trilt:

O sjirp en klaag nog eens zoo luid,
Schuil achter hol en net,
En noem me schatjen, noem me bruid,
Ik waag toch geenen tred.

Hij, die gedurig fleemt en fluit
En niets beoogt dan pret,
Die laat mij wis niet heel de huid,
Als hij mij heeft besmet.

Wel spoedig is het met haar uit,
Die op dijn trillen let:
Du bist gekend als blijde guit,
Die wreed zijn lief verplet!

IV. Veldkrekel.

De krekel aan den akkerrand
Bezit wel machtig veel verstand:
Al wat natuur van hem begeert,
Dat heeft hij als van zelf geleerd.

Met hem vereenigd om 't gezin
Zweeft over 't krekelhol de spin:
Zij loeren saam op goeden buit,
Die hun het blijde leven kruid'.

Zoo spant de duivel ook zijn web,
Opdat hij mee zijn aandeel hebb'
Bij haat en nijd, krakeel en twist,
Zooals bij min en minnelist.

Wie dat niet bij den krekel ziet,
Die heeft den grond van niets bespied,
En vindt den kleinsten krekelzang
Veur zijn genot nog veel te lang.

V.**Huiskrekel.**

De krekel in des huizes haard,
Die schijnt eenvoudig, zacht van aard:
Hij tjilpt geheel den zomer door
En streelt des winters ook ons oor.

Hij roert zich rap, hij rilt en stoeit,
Zoolang een turf of kooltjen gloeit;
Hij tuurt en kijkt door scheur en spleet
En kent der lieden lust en leed.

Ook weet hij, dat hier man en vrouw
Zich minnen hartelik en trouw,
Al maakt zijn liedjen geen gewag
Des kussens, dat hij hoorde en zag.

Den kinderen wordt elk avondfeest
Verblijd door dien geheimen geest:
Zij zingen vaak nog met hem mee
Al stappend in de beddestee.

VI.

Dat de krekels ommezwermen
 En wel eens een huis begeven,
 Om een hutjen te beschermen,
 Wordt gezegd en ook geschreven.

Zooals Rome, in waan gekluisterd;
 Eens bespiedde gans en kieken,
 Zoo is 't, dat de hut nog luistert,
 Wen er krekels driftig kriecken.

Blijven zij niet stil, verzwegen,
 Tieren zij bij stoof en oven,
 Dan voorspellen zij maar zegen
 Dezen, die het graag gelooven.

Genen is 't gekriek een euvel:
 Want die donkre brillen dragen
 Zien in elken krekelseuvel
 Eenen sombren grafterp dagen...

Laat ons hier een kruisjen planten -
 Eeuwig hoeft ja niet gekrekeld -
 Anders komt de kwant der kwanten.
 Die ons duchtig klopt en hekelt.

De oude jongman.

Hij heeft in den hove gedraald en gedrenteld,
En wist zich geen bloemken te kiezen;
Dan heeft hij in stad zich gewend en gewenteld,
Om hoop en moed te verliezen.

Hij draagt een neusjen scherp en spitsig,
Is kenner der fijnste geuren;
Zijn lippenpaar is dun, maar bitsig,
En kan, wat teer is, verscheuren.

Het woord, dat zijnen mond ontperelt,
Is zoet als maagdenhoning -
Wes heeft die zachtste man der wereld
Geen vrouwken in zijner woning?

Hij zag veel paarkens in der nabijheid,
Heeft hier en daar al gepeuzeld;
Ook heeft hij vreezend voor zijne vrijheid,
Den tijd der jeugd verbeuzeld.

Nu meent hij onder elk krinolientjen
Wat stroefs of scherps te bemerken,
Zooverre, dat hem zijn poezelig Trientjen
Voorkomt als stekelverken!

Of thans zijn hart veur minne nog tokkelt?
Hij zelf zou 't noode verklaren.
Hij heeft zich de huwelikssoep verbrokkeld -
Is grijs... telt... zestig jaren!

Gelijk bij gelijk.

Wie is die man, die ginds zoo goedig,
 Zoo vroom deemoedig,
 Op beiden knieën bidt en schreit?
 Om 't kale hoofd 'ne zilverschoone
 Grijsarenkrone -
 Wat wondre schijn van heiligheid!...
 Eens toog hij op meisjes en hazen te veld,
 Eens stond hij als schurk alomme vermeld;
 Nu zoekt de held
 Een kwezeltjen, dat hem verzelt.

Een roosjen blonk op slanken stengel,
 Een bloemenengel,
 En geurde in elken kring der jeugd;
 Helaas! het bloemken aller wenschen
 Moest dra verslensen
 Door overmate van geneugt.
 Men heeft er te veel aan geschud en gerukt -
 Ach roosjen! wat hangt ge thans zoo bedrukt!
 Een woord! en 't lukt:
 Gij wordt van den helde geplukt!

Het kerkhof.

Van der mane glans beschenen
Staan aan 's kerkhofs tralierand
Kruisen en donker bemoste steenen
Tusschen cypres en wilg geplant.

Iederen nacht om de twaalfde stonde
Hooft men den uil, die den toren ontvlucht
Grijze wijzen! maakt de ronde,
Stapt van graf tot graf en... zucht!

Vlijt u neer op den ruwen zetel,
Welken u biedt een molmende arduin;
Steekt uw hoofd in doorn en netel,
Waant de schepping in asch en puin!

Houdt den blik op het 'Denk te sterven!'
En op 't gapende graf gericht -
Zulks doet hersenpannen kerven,
Springen soms uit naad en gewricht...

Zondag is het en dag der zonne.
De aarde pronkt in zonnelicht:
Ons ook schiet die stralenbronne
Louter goud in het aangezicht.

Door cypres en treurwilg henen
Beeft het frissche toovergoud,
Warmt de koude lijkensteenen
Op der dooden oponthoud.

Al de jeugd des dorpes dartelt
Op den ouden vredeshof;
Over kruisen en zerken spartelt
Klein en groot in gras en stof.

Over het terpjen zijner moeder
Danst een lustig knaapjen heen;
Over het graf van haren broeder
Hupt een meisjen teer en kleen.

Op en af, zoo springen ze allen,
Allen zingen: 'Op en af!'
Mag die vreugd ons niet bevallen? -
Ziet, Gods zonne gloeit op 't graf!

Weest me gegroet, gij heuvels en graven,
Die zoo vele geslachten ontvingt!
Weest me gegroet als zalige haven,
Waar geen haat of nijd in dringt!

Vele vermoeide schippers bracht gij
Uit den stroom van angst en wee;
Mij, gelukkigen roeier, lacht gij
Op der onzekere levenszee.

Droevig maken droeve menschen
Zelfs het schoonste levensstrand;
Alle bloemen doen zij slensen
Op des kerkhofs wonderland...

Waar ik eens als knaapjen speelde,
Wensch ik mijne laatste rust;
Waar de morgenzon mij streelde
Zij mijn avondlicht gebluscht!

Begrafenis.

Holle, doffe tonen galmen uit den hoogen klokkentoren -
Rouwmuziek en droeve psalmen zullen 's dooden slaap niet storen.

Wat ontzaggeleke menigt, die van ginder aan komt snellen!
Hof en stad zijn reeds vereenigd om de lijkbaar te verzellen.

Bonte wagens, fiere rossen, groote heeren en lakeien;
Treurgewaad bij vederbossen en alomme zwarte spreien.

Deftig trekt de stoet ten grave, momplend van des zaligen weelde,
Van des zaligen macht en have, van partijtjens, die hij speelde...

Doch van treurenis of smarte speurt men niet het minste teeken -
Sparen moet men 't weeke harte, sterft een rijke gildedeken!

Ach! hoe anders was het gister, als 'ne moeder werd geheven
Op de bare? Niemand wist er zucht en leed te wederstreven...

Zeven kinders met den vader baden zóó, en snikten, weenden,
Dat, die 't zagen, allegader medelij en troost verleenden.

Tranen werden meer vergoten door en veur die arme weezen,
Dan er veur de meeste grooten aller grooten borst ontrezzen.

En een denkmaal, niet van marmer, sticht elk kind haar in den herte;
Vaster staat het daar en warmer, dan de grafnaald in der verte.

Verhevene liefde.

Landlui zwoegen ter stad, merken bij 's weges rand
 Meelijsmeekend een kind: 'God zal het weer u bièn!
 Zij reiken eene aalmoes, hopen
 De vergelding te markt te zien.

Blindlings stormt er een hoop tegen een sterker heir,
 Acht geen leven of dood, als er de zege lacht
 Met pluisjens en eerekruisjens
 Bij den slotte der heldenslacht.

Aanzien winnen is 't doel van den geleerden stoet;
 Rijkdom gâren bevalt dorper en stedeling;
 Lust, weelde, genot en eere
 Overheeren den wereldkring.

Hem, die nimmer om loon, nimmer om eigenbaat
 Mild, weldadig is, hèm bloeie de schoonste roos,
 Zinbeeld der verheev'ne liefde,
 Zoo vernoegd als belangeloos!

Geloof en liefde.

Gelijk het biekje zich hecht aan de bloeiende linde,
En 't heil des bestaans stil gonzend geniet,
Zoo hecht zich het dorstige kind aan de borst der beminde,
Die stroomen honig en melk hem biedt.

Nog schemert in nevel en mist het donkre gewemel
Van verven en vormen voor 's zuigelings blik -
Hij voelt de almogende liefde en gelooft aan den hemel:
Gevoel en geloof... wat godlik geschik!

Gedaanteverwisslende vlinder, die 't popjen doorkliefde,
Verschijnt de knaap in het lentegetij -
Hij ademt en schouwt er niets dan loutere liefde,
En gelooft aan heure eeuwige heerschappij.

Zijn beide gaven des hemels blijde vereenigd,
Dan groent des vredes olievenrijs;
Het teedere kindergeloof heropent der menigt'
In liefde 't verlorene paradijs.

En welkt de gebrokene geest in des stervens stonde
Met denken en dichten en liefdevuur,
Dan bloeie 't geloof als nachtbloem bij der sponde
Opbeurend, doorgeurend dit duistere uur!

Aan mijne moeder.

Zij die de ziel mij heeft en 't hart veroverd
Door heuren zoeten zang,
Die waan ik vaak voor mijnen blik hertooverd
Bij zonnenondergang.

Ik hoor heur lied, of wierd het mij herorgeld,
Nog trillen teer en zacht,
Wen nachtegaal van liefde galmt en gorgelt
In zoelen lentenacht.

Ik rust en droom dan aan den vollen boezem,
Op heuren donzen schoot,
En schooner dan de Mei met zijnen bloezem
Herblijkt mij 't avondrood.

Herinnering, o bloeme lief en lavend,
O vervenbonte vlag,
Kom hier en sier den sneeuwbevlokten avond
Van mijnen ouden dag!

Weg uit den arm dier teergeliefde vrouwe
Werd ik als jongeling gerukt,
En kort daarna verstierf die godgetrouwe,
Door ziekte en kommer neergedrukt.

Gekort was mijner vreugden lichte veder,
Zij was ja heen, en ik alleen!
Dan keerde ik tot den lieven dorpe weder,
Waar pas zoo schoon de zonne scheen.

Ach! henen was de moeder, die ik liefde
Meer dan des dorpes maagdenkrans;
Wat ik verloor, wat mij het hart doorkliefde,
Verdoofde 's dorpes zonneglans.

En jaar op jaar is verre weggetogen,
Ik mede toog als dwalend zeil,
Tot ik de haven 't lest ben ingevlogen
Van zoeten echt en stillen heil.

En om mijne ega, om ons henen
Rees 't eene kind het andre na -
Drie repten blij de jonge, flinke beenen
En groeiden frisch bij Gods genâ.

Als grootjens zien we nieuwe lentevlinders
Verheugd van bloem tot bloeme vliên -
't zijn onzer kindren even jente kinders,
Die ons de schaal der heugnis biên.

Doch eene wolk met gulden randgewemel
Omlijst mijn lentebeeld,
En troebelt soms den purpren avondhemel,
Die mijne bliken streelt.

Mij zaligden, wat ook op aard' me griefde,
Een kus van haar, een lied;
Mij zaligt nog der moeder vroege liefde,
Die nimmer mij verliet;

Die minnegloed en trouwe wordt geheeten
Bij bruidegom en bruid,
Die als onsterfelike bloemenketen
Mij aan den naneef sluit!

Zie, moederengel, neder uit den hoogen
Op uwen grijzen zoon -
Hij komt op bloemenpaden stil getogen
Tot uwer liefdewoon...

Stokkepaard en pop.

De jongen heeft zijn stokkepaard
En snelt in vluggen draf,
Voor geenen kuil of kei vervaard,
Den heuvel op en af.
Hem bloeit de wang in rozengloed,
Hij stoeit vol vuur en blijden moed.
Hij brengt den kelk aan zijne lippen
En laat niet af de vreugd te nippen.

Het meisje zit terwijl in huis
Met naalde, speld of knop,
Zij stikt en flikt met draad of pluis
Veur hare lieve pop.

Het meisje dringt in 't verre verschiet
En neuriet reeds een wiegelied;
Haar lacht een huisgezin al tegen
En verder zelfs des huizes zegen.

Sindsdien vervlogen vijftig jaar
In 't rijk der eeuwigheid:
De jongen heet nu bestevaar
En besjen heet de meid.
Zij kouten samen bij den haard -
Herinnering is *zijn* stokkepaard,
Haar stijgt herinnering ook in 't kopjen
En speelt er vrij als kinderpopen.

Het paar.

Ziet, langs der beke zoom
Gaan ze ter wei,
Onder den lindeboom
Koozen ze bei,
Bruidegom saam en bruid!
Geurend is gras en kruid,
Iedere hegge fluit,
Schoon is de Mei!

Bloeit eens na dag en jaar
Weder de hei,
Hupt hunne kinderschaar
Lustig ten rei,
Schijne dan frisch en jent,
Lief als de levenslent',
Beiden des zomers end
Lang na den Mei!

De bruid.

Groeiende zijn de wanden der kluis.
Bloeiende heel het zomerhuis,
Waar de bruid den bruidegom wacht:
Bloemen doorgeuren den hof en de wei,
Nachtgaals kleuren hun teeder gevlei
Met zacht melodischer minneklacht.

Hoort gij ginder de tooverfluit?
Stoort dan niet de minnende bruid,
Die den bruidegom luisterend wacht!
Ziet, hoe ze bloost zoo goddelik schoon -
Knielt, bidt aan, o muzenzoon,
Maar smacht niet in ijdel minneklacht!

Twee schilderijen van Eug. de Block.**Wat eene moeder lijden kan.**

‘Wat eene moeder lijden kan,’
Dat heeft een edel dichterhart
 Ons voor de ziel getooverd;
En wie het hoore, vrouw of man,
Die wordt tot leniging vreemder smart
 Gewonnen en veroverd.

‘In mij ook gloeit 'ne dichtervonk,
Die eens als vlamme blij zich heft
 Te warmen en te lichten -
Een beeldjen stel ook ik te pronk,
Dat beide blik en boezem treft
 Met medelijdensschichten.’

Zoo sprak hij, nog een jongeling;
Greep naar penseel en rijk palet
En koos de koudste verven -
Het doek, dat grijs en grauw ontving,
Ontving te gaar een droevig bed,
Waarin een kind op sterven.

De moeder bij der bedstee zit,
Bedekt heur weenend aangezicht
Met beiden blooten handen:
Zij hijgt en snikt, zij zucht en bidt,
En durft niet zien naar 't arme wicht
In 's killen doodes banden.

En in den diepen haard gekromd
Een tweede wicht van honger beeft
En rilt van koude tevens...
Het laatste vonkjen is gedompt -
En niemand komt, die hulpe geeft
In zulken nood des levens?

Wien heeft die trouwe schilderij,
Des kunstnaars eerste meesterwerk,
Niet hart en ziel bewogen?
Wij weten 't nog en 't blijft ons bij, -
Zij maakte tot het weldoen sterk,
En schiep alom meedoogen.

Uiltjen vangen.

Daar strekken zich de kloeke meiden
Op het stroo der gegrendelde schure -
Een uiltjen vangen zij, en beiden
De naderende arbeidsure.

Zij hebben van den vroegen uchtend
Op den akker de garven gebonden;
Zij hielpen, zweet noch zwoegen duchtend,
De maaiers zoozeer als zij konden.

Zij kregen als de kollebloemen
Het gezicht van der zonne geschilderd -
Nu deden ze eenen heilige doemen
En maakten den zachtste verwilderd.

Zoo lief en los als zij daar schuilen,
Zoo bekorelik als zij daar blozen,
Wie zou den hemel niet verruilen
O tegen zoo bloeiende rozen!

Daar turen door een luik twee valken
Naar de prettige slumrende duiven -
Wie hadde gedacht, dat boersche schalken
Zoo gierden naar lijfjens en huiven?

En dat zij immer spieden zouden
Naar de schoone versluerde dingen?
En dat zij nimmer vlieden zouden,
Zoolang hen de driften bedwingen?

Nieuwsgierig is de wereld heden -
Des en wille ze niemand bekijven:
Men is 't in dorpen en in steden,
En 't zal zoo in eeuwigheid blijven.

Nieuwsgierigheid maakt mild en milder
En verhelpt de gelievekens samen -
Dat wist De Block, de knappe schilder!
Zoo is het, zoo zij het - en amen.

Winter en lente.

De killige, grillige winter,
Die hatelik morsige vent,
Verbrijzelt te spaander en splinter
Al wat hij bejaagt en berent;
Ook sluit hij in ijzigen kluister,
Omgeven van nevel en duister,
De siere van akker en gaard,
Het bloeiendste meisjen der aard'.

De winter, geweldig en vinnig,
Gekroond met verdorrenden lisch,
Mishandelt dat meisje, zoo minnig
Als waarlik geen ander en is.
Hij sluimert op riet en op kroosjens,
Ontwaakt in der zonne bij poosjens -
Meedoogende nadert de dooi,
En ijlings ontsnapt hem de prooi.

En vrij is het meisje, het jente,
Dat hemel en aarde verblijdt!
O welkom, bekoorlike lente,
Door armen en rijken gevrijd!
Dij dank ik nog spade genuchten,
Nog streelende bloemen en vruchten;
Dij dank ik de hoop, die mij groent,
En weer met de wereld verzoent!

De eik.

De wilgenstam en zijne katjens,
Het geitenblad, de vliereboom
Vertoonen bot en bladerschatjens
Op elken beemd- en weidezoom;
 Uit knop en hulsel dringen
 De bessen en syringen
Na hunnen langen winterdroom.

Zij beven stil in vreugd en wonne,
Gesmukt met goud en puiksmaragd;
Zij schittren in den glans der zonne,
En ieder takjen wuift en lacht.
 De meezen en de vinken
 Doen hunne deuntjens klinken
Te midden dezer lentepracht.

Een statige eik vol dorren loovers
 Begrimt al wat rondom hem leeft:
 Hij voelt nog niet de macht des toovers,
 Die door de heele schepping zweeft,
 En, trots den lentevonken,
 Versmaadt de liefdelonken,
 Die de eene plant der andre geeft.

Geene ijle voelt de vorst der wouden -
 De vorsten gaan niet snel vooruit! -
 Hij wil zijne oude kroon behouden,
 Al is haar luister ook verbruid.
 Eerst in den zoelen dagen,
 Eerst bij den donderslagen
 Neemt de eik een laat maar rap besluit.

Dan zinkt zijn vaal sieraad ter zode
 En rijst niet meer ten hoogen troon,
 Smaragd en goud der nieuwe mode
 Omblinken zijne jonge kroon -
 Vernieuwing en verschooning
 Beheeren volk en koning:
 Hun blaast Natuur den meestertoon.

Gelijk gedost is hoog en neder,
 En struik en boom zijn eens gekleed:

Gelijkheid streelt zoo frisch en teeder
Als ooit een moederlachjen deed.

 Wat is het lief en jente
 Al in der hooge lente!
Wat wordt de borst er blij en breed!

En de eikeboom? Grammoedig ziet hij
Op al wat jeugdig is en pril?
O neen, gediensig loover biedt hij
Nu zonder alle kuur of gril. -

 Is hoog en neer eendrachtig,
 Dan glanst de wereld prachtig
Bij alle stam- en standverschil.

Spiedende zonne.

De morgenzonne schiet
Met glinsterenden toover
Over koren, gras en riet
In 't jonge lenteloover,
 Spiedt en ziet
Een teeder hageroosjen
Dat zonder purperbloosjen,
 Bij heldren dag
Niet stout verschijnen mag.

De middagzonne schiet
Met gloeiend warmen toover
Over stroom en murmelvliet
In 't jonge lenteloover,
 Spiedt en ziet
Den kever en den vlinder
Daar zonder erg of hinder
 Met lijf en zin
Verzwolgen in de min.

En de avondzonne schiet
Met goud- en vlammentoover
Over 't wijde zeegebied
Op kust en lenteloover,
 Spiedt en ziet
Als vluggen muggenvanger
Den Mei- en minnezanger,
 Die zijn gebroed
Vol vaderliefde voedt.

Naar buiten!

De zonne glanst en glinstert
Onrustig door 't gebladert,
Om bloemen zijn bonte vlinders
Ten walse blij vergaderd.
De kleur der boschvertooning,
De geur van hars en honing,
De vinken, die er fluiten -
 Dat wekt u
 En trekt u
Naar buiten!

In 's woude donker schijnen,
Om 's wandlaars dorst te lesschen,
Frambozen als robijnen
En kolenzwarte bessen;
Ook zullen u zoete kersen
Daar laven en ververschen:
Dies past geen lang besluiten -
 Het wekt u
 En trekt u
 Naar buiten!

En wenscht ge soms veur liefjen
Gewelfde lommerpaden,
En dit of dat geriefjen
Uit mos, uit gras of bladen?
Gedienstig en verborgen
Zal 't bosch het al bezorgen -
Tot koekoek toe en puiten,
 Het wekt u
 En trekt u
 Naar buiten!

Veelbelovende mei.

Niet de maand, die 't koren schenkt,
Brengt en plengt de meeste vreugd,
Noch die ons met wijn bedenkt,
Geeft het hoogste zielgeneugt.

Neen, de Mei, de Mei alleen,
Die met bloemen ons verblindt,
Ooft belooft aan groot en kleen,
Die wordt heusch het meest bemind.

Ei! wie vaak ons wat belooft,
Ware 't maar een simpel lint,
Die beheerscht ons hart en hoofd,
Die is onze beste vrind!

Winter.

De lente is henen,
De zomer mee -
Wat wilt ge stenen
Met ach! en wee!

De bladers stuiven
Den boom ontrukkt;
De laatste druiven
Zijn afgeplukt.

Het jaartjen splintert
Met dag en nacht;
Het sneeuwt en wintert
Uit alle macht.

Mijn Mei is henen,
Mijn zomer mee,
Mijn herfst verdwenen -
Ik wensche vree.

Mij biedt de winter
Zijn kalm genot:
Ik vrees geen ginter
En hoop op God.

Mislukte vangst.

Wat pinkt en springt er bij den vliet?
Wat zingt en bringt zoo blijde een lied?

Het is een frisch jonkvrouwelijn -
Gewis een visch veur 't haakjen mijn!

Nu let ik met gespannen angst,
En zet mijn net gereed ter vangst.

Maar 't spiedt en ziet mij op de wacht...
Verschiet en vliedt en... schaterlacht.

Troost.

Wen hagelbui of bliksemschicht
Mij veld en gaard te gronde richt;

Wen ik noch steun noch helper vind,
Vergeefs mij wend aan maag en vrind;

Wen mij omspint de vuige list.
En slang en boosheid om mij sist;

Is heel mijn hemel grijs en grauw,
Is hart en geest in angst en nauw -

Dan vlucht mijn leed, mijn zielsverdriet,
Zoo door 't verschiet maar dringt het lied,
Het wonnelied van Margeriet.

Eens.

Eens heb ik een liedjen willen zingen
Gelijk er nog geen gezongen werd:
Daar togen allerlei wondere dingen
Voorbij mijn oor en door mijn hert,
En wat ik zong wou dansen noch springen -
Het was een wildzang!

Eens heb ik een meisjen willen minnen,
Het beste, dat er op aarde was:
Ik hadde mij beter moeten bezinnen -
Het liefjen vond mij niet van pas.
Ik kon bij haar niets anders winnen
Dan blauwe schenen!

Wil Schoon noch Goed mij hier gedijen,
Zijn Zang en Min mij beide barsch,
Dan mag de drommel zingen en vrijen -
Ik blijf den boedel gram en wars,
En zal te langer mij verblijven
Bij flesch en beker!

Wijnliedjen.

Rondom ons tuinpriëel
Slingert jasmijn:
Bont is der zon gespeel
In die gordijn.
Tegen den felsten gloed
Sehermt ons die tent toch goed,
Zien we uwen purpren vloed,
Borlende wijn!

Zetels van grasfluweel
Zacht als satijn,
Merel- en vinkgekweel
Heelen veel pijn,
Streelen het jonge bloed,
Wenken den drinkerstoet,
Schenken hem levensmoed
Saam met den wijn!

Koffieliedjen

Arabia,
Batavia,
Gij wieg en woon,
Gij hof en troon
Der koffiboon,
Gij broedt den gloed,
Die goed ons doet;
Gij voedt ons bloed
Met vroeden moed!
Gegroet, gegroet
Gij wieg en woon,
Gij hof en troon
Der koffiboon,
Arabia,
Batavia!

Daar rommelt de trom
Al over het vier,
Daar schommelt zij om
Met geurenden zwier;
Den draaienden kolk
Ontwaaiet de wolk -
Gebrand is de boon,
Zoo bruin en zoo schoon!
Wen schettrend zich rept
De vroolike kok,
En knetterend klept
De koperen klok,
Wen 't zwengelken zwaait
En 't moleken draait,
Dan zijgt in de lâ
Het gemalene dra.

'ne rookende locht
Vol geur ons omringt,
Wen 't kokende vocht
Den koffi doordringt.
Wat kittlend gejeuk
Veur smaak en veur reuk!
Komt, vrienden, te gaar,
De koffi is klaar!
Hem klinke de dank,
Die 't boontjen ons gaf!

Wij drinken den drank
Wel tot aan ons graf.
Nu, 't kopjen maar vol...
Geen kop is op hol!
Een man is een man.
Al leêgt hij de kan!

Arabia,
Batavia,
Gij wieg en woon,
Gij hof en troon
Der koffiboon,
Gij broedt den gloed,
Die goed ons doet;
Gij voedt ons bloed
Met vroeden moed!
Gegroet, gegroet
Gij wieg en woon,
Gij hof en troon
Der koffiboon,
Arabia,
Batavia!

België.

Welk schouwspel evenaart
Der stille schemervaart
Langs Vlaandrens kust voorbij,
Wanneer de zonne zinkt,
En zee en hemel blinkt
In vlammentooverij,
Terwijl maatslaande de vliegende riemen
De ruischende branding ijlings doorstriemen?

Welk stad- of hoftoneel
Toont zetels van fluweel,
Zoo geur- en kleurenrijk,
Als akker, beemd of wei,
Als gras en bloemensprei
Langs Maas- of Scheldedijk?
Wie wilde aan den oever dier welige stroomen
Niet zalig en vrij zijn leven verdroomen?

Zuidoost van Belgenland
Heeft God een woud geplant,
Geheimvol paradijs,
Waar als de zomer heerscht,
De minne zich het teerst
Verraadt in toon en wijs,
Maar tevens voor spieders zich weet te beschutten
In schaduwspreidenden looverhutten.

Wat lieflijk oponthoud
Biedt akker, duin en woud
Den vrienden der natuur?
O heerlijk vaderland,
O kostlik liefdepand,
Ons boven alles duur!
Wel schenkt ge mij 's levens verhevenste lusten,
Eens schenkt ge mij 't plekjen om eeuwig te rusten!

Fata morgana.

Eene wijde zandwoestijn.
Waar ter noô het heidekruid
Hier en daar een bloemekijn
Geurend ontsluit,
Die is trouw het evenbeeld
Eener dorre levensbaan,
Waar noch hoop- of vreugdeteelt
Op is gegaan.

Toovernymf Morgana hoort,
O Verbeelding, dijne wijs:
Fluit! zij maakt het droevigste oord
Tot paradijs;

Werpt het bontste grastapijt
Over 't naakte droge zand,
Zorgt, dat boomen wijd en zijd
 Worden geplant;
Doet den klaarsten zilverstroom
Kronklen door het stille dal,
Laat er ossen log en loom
 Ijlen ten stal;
Stoort geen muschjen in der haag,
Geenen krekkel, die er trilt -
Alles staat in bloei en vaag
 Zóó als ge wilt.

Want de nymf Morgana hoort,
O Verbeelding, dijne wijs:
Fluit! zij maakt het droevigste oord
 Tot paradijs!

Opvoeding.

Hij woonde in stad en hield zijn buiten,
Had bij Mevrouw zeven spruiten,
Ook koets en wagen en schoon gespan,
En werd geprezen als deftig man.
Hij kweekte honden, teelde rossen
En richtte ze kundig en kunstig af;
Hij joeg door beemden heen en bosschen
Met vluggen draf en hondengeblaf.

Zij had de rijkste, mooiste saletten
En prijkte op danspartij en banketten;
Zij leefde blij bij gekoos en geaai
Van bonte poes en papegaai.

Zij kon met katjen redeneeren,
Of ware 't een teedere minner geweest;
Den vogel had zij spreken leeren -
Ook sprak hij meest als verstandig beest.

De zeven spruiten, de zalige kinderen,
Die konden der ouderen vreugd niet minderen:
Ze liepen door weide, veld en woud,
Den knechten en meiden toevertrouwd.
Thans zijn het lieve heeren en damen,
Papa en mama in alles gelijk -
Een boerenmensch zou hunner zich schamen,
Bij Hove zijn ze treffik en rijk!

Fabel en waarheid.

Ik ken een meisje hupsch en zwierig,
Met wangen zoo frisch en oogen zoo vierig,
Dat oud en jong uit liefdegril
Het bloeiende schepsel bij zich wil.

Een statig meisje ken ik tevens,
Dat op het slingrende pad des levens
Het allerschoonste licht verspreidt
Van deugd, van recht en billikheid.

Doch heet men deze veel te deftig,
Men mint ze soms, maar zelden heftig;
Men smaadt ze vaak te zijn als ijs,
Te klaar en te waar, te grijs en te wijs.

Het woord der eerste vloeit als honing
In oor en hart van boer en koning -
Dies kus ik ook dat lieve kind,
Schoon mijn verstand de tweede mint.

Aan Dr. ***

Overbevolkt is de wereld! zoo scheen het ten tijde van Adam
Reeds aan den ouden zoon, dien fjinnoordeelenden Kaïn...
Neeffen, ge moogt nooit hopen tot keizer te worden van Frankrijk,
Maar gij stapt als arts op het pad van keizer en Kaïn!

Spreuk.

In voor- en tegenspoed,
In nood en overvloed
Zijn zuiver bloed
En heldre geest
De bron en keest
Van lust en moed.

Bie en wesp.

Wie met verkankerden geest doorspiedt des Almachtigen leering,
Put er alleenig venijn, scheidt er zijn eeuwig verderf.

Hij, die met zuiveren zin en schuldloozen harte ter bronwel
Nadert des heils, hij put hemelsche laafnis er uit.

Zit niet de bie en de wesp aan denzelfden geurenden bloemkelk?
Honig oogst er de bie, gif, en niets anders, de wesp.

Opdracht.

Alle de bloemekens, die 'k u bringe,
Bloeyden in der liefde zon;
Alle de liederen, die 'k u zinge,
Vloeyden uit der liefde bron:
Eeuwig leeft mijn lied gewis,
Zoo 't der liefde maar waardig is.

Loverkens.

Inleidinghe.

Men hevet te langhe die nachtegael
Ghesongen ende ghepresen,
Ic love der swaluwe sachte tael,
Die vroegher is opgheresen.

Wie teerste liet der hope mi singht,
Al singht hi dat noch soo blode,
Wie deerste goede tijdinghe bringht.
Die is mijn beminde bode.

Men hevet te langhe viool ende roos
Boven andere bloemen verheven,
Een gulden clocxken ic mi vercoos
Bi der beecke lancx den dreven.

Mijn clocxken, das is die slotelblom,
Die, den winter te vluchten nopend,
Den susteren cleppet dat wellecom,
Ende tlenterijc haer opent.

Mijn clocxken, das is dit jonghe dicht,
In oude form ghegoten,
Ende door een roosich morghenlicht
Voor mijnen gheest ontsproten.

De moedersprake.

I.

Ic weet een speeltuugh edel,
Eene harpe weettic schoon,
Die trilt in Europa's herte
Met wonderlieven toon.

Dat speeltuugh is die tale,
Het is die godlicke tongh,
Waer eene minnende moeder
Ons mede ter wieghe songh.

Die harpe bevet so teder
Deur onse gheheughenis,
Die harpe hoogh ofte neder
Clinct overal even frisch.

Wee hun, die waenwijs dencken
Te corten heur snarenghestel!
Uut eenen vermincten tuughe
Ruuscht ooc een vermincket spel.

II.

Ic rucke den stijven wane
 Dat speeltuugh uter hant,
 Ic tockel met vollen snaren
 Mijn heerelic moederpant.

Die fijne, clinckende toonen
 Moeten weer sijn ghehoort,
 Welke sint langhen jaren
 Door domheit sijn ghesmoort.

Ic duncke mi hoogh van adel
 Met mijner edele tael,
 Te vechten veur heure schoonheit
 Wettic des gheestes stael.

U, ridders van der penne,
 Daeghic ten strijtpere uut -
 Compt, werpet mi uten sadel,
 Dan vallic u ten buut.

III.

Die toon en clinckt niet sedich
 In ieders deftich oor,
 Ooc sien ic in den gheeste
 Voor mij een dreighent choor.

Die heeren vanden ghestoelte
 Met craegh ende hermelijn,
 Met lint ende eereteecken
 En sullen veur mij niet sijn.

Si immers vinden ghenoeghen
 In vormen schrael ende cael,
 Ic wil eene keurighe, rijcke,
 Ic wil eene guldene tael.

Ende cunnen si niet begrijpen
 Hoe ic die tale wil,
 Datsi dan sachtekens pijpen
 Ochte liever swijghen stil.

IV.

Die heeft de historie gheschreven,
 Der schoone moederspraec,
 Ende stae sijn gantse leven
 Met haer, helaes, den draec.

Hi sach in den snee des winters
 Der tale bloesentijt,
 Ende bracker dorre splinters
 Met onvermoeiden vlijt.

Waen ende hooghmoet parent,
 Gaf hi u caf veur gout,
 U duncket hi wel een arent
 Die alles overschout.

Verwaentheit moet ghenetelt
 Ende uutghefloten sijn,
 Verwaentheit, die daer setelt
 Met blindenden leeraerschijn.

V.

Siet selven ende proevet,
 Put uter waerheit bron,
 Ende neemt gheen ijdel lampkin
 Veur eene verlichtingsson.

Ic ben der dietsche tale
 Vernoecht met hert ende sin,
 Ic wilse volcomen schoone,
 Dewile ickse acht ende min.

Icken wil niet, dat men segghe,
 Der suster behoore die croon, -
 Si sijn bei evenboortich
 Ende hebben één recht ten throon.

Hier en gheldt gheen hoogh ochte neder,
 Hier gheldtet enckel dietsch;
 Dit clincket lief ende teder,
 Ende liever en clinct mi niets.

VI.

De kipper ende de capper
 Sijn veur het schoone blint,
 Den aep en is niets liever
 Dant eighene apenkint.

Dies spreek van edelen vormen
 Noch vander outheit niet
 Tot hem, die op het plumpe
 Verwondert nedersiet.

Du en salt hem toch niet wasschen,
 Hi is ende blijvet een moor,
 Hi recket bi dijnen toonen
 Ellenlangh sijn oor.

Och, laet hem maer ghiegaghen
 Bi dijnen lustighen sanc.
 Den sijnen sal *hij* behaghen,
 Vervolghe *du* dinen ganc.

Aen een kint.

O kint, wat huppels ende trippels du snel
Alst vrolicke croost der hinde!
Die biekens en hebben gheen scoonder spel
In der honinggheurende linde.

Aertbesiën wencken door struuc ende braem
Wel lancx dinen effenen weggen,
Ende dusent vreughden sonder naem
Comen di fladdrende teghen.

Wel spiegheldes du inder ooghen blau
Het eerste des hemels transen,
Du saghes het eerste inden morghendau
Diamant ende peerle glansen.

Du leendes het eerste aen struuc ofte boom
Die cuusheit dijns eighenen herten,
Ende trocs eenen scoonen guldenen droom
Sacht over die blauwende verten.

Ende ben ic als du niet een kindekijn,
Rein huppand doort aertsche ghewemel.
Dan sal mi immer ghesloten sijn
Die poort totten dichterhemel.

Schept u selven u lampekijn.

Van der wieghe totten grave
Nevelich die weggen sijn,
Daer des doodes swarte rave
Doovet velen sonnenschijn.

Nochtan can men tallen tide
Licht verspreiden op die baen,
Dat men helder ende blide
Mach deurs levens doncker gaen.

Olie eens vernoeghden herten
Voedet best des gheestes lamp,
Sodat self die blauwe verten
Duken uten widen damp.

Bloemen spruten allerweghen
Bi dier lampe guldenen licht,
Ja, des Heeren milde seghen
Schittert voor u aengesicht.

Van der wieghe totten grave
Schept u solvent lampekijn,
Dat u lichte - als hemelgave -
Totten jonghsten morgenschijn.

Hi speelt so sachte!

Hein vormde biden vliet
Sijn pijpeken van riet,
En blies en peep den heelen avond.
Nu flootti lief ende sacht
Veelsoete lenteclacht,
Dan wast victorie
Ende minneglorie!

Die meiskens hoordent liet
Ende slopen totten vliet,
Waer Hein hemselves stil vermeide.
Hi speelde vrij ende vranc,
Ende had gheheimen danc
Biden bekoorden,
Die hem aenhoorden.

Hein had eens deur het riet
Een jeughdich kint bespiet,
Dat scheen sijn speeltuugh seer te minnen.
Dies speeltti nu alleen
Veurt liefken jent ende cleen;
Hi speelt so sachte
Bi dage ende nachte.

Icken proncke niet.

Icken proncke niet, ic gheure
 Als rooseken in der haghe,
 Ic huver ende treure
 Bi ruwer reghenvlaghe.

Icken proncke niet, ic gheure
 Den kinderen lief ende lavend;
 Och, dat gheen worm mi speure
 Voor mijnes levens avend!

Icken proncke niet, ic gheure
 Al bennic cleen in deughet,
 Ic ben in blancker cleure
 Der onschult stille vreughet.

Laet fellic woeden den vitter
 Ochte crupen aens dichters deure,
 Hine beroovet den besitter
 Niet van den roosengheure.

Mijn hutteken in den woude.

Ic weet in den bosch een hutteken blincken
Met dorren riet ende mos ghedect,
Waer 's ochtends vroegh dat liet der vincken
Een vroom ghesin ten arbeit wect.
Mi dunct, ic hou soo trou als die winghert
Met mijnen arm die woonst omslinghert.

Syringh ende vliertwijghen bloeijen
Van wedersiden omme die hut,
Twee tortels in der linde broeijen,
Die dit verblijf met lommer schut.
Ghi hoort hier ooc al cabbelend stroomen
Een vlieteken onder den wilghenboomen.

Ooc vloeit mi melc in reine schalen
Ende honingh op mijn morghenbroot,
Ic hebbe tot sangheren nachtegalen
Ende dapperen hongher tot dischghenoot.
So blide als ic in deser woningh
En is voorwaer gheen aertsche coninc.

Die vedelare.

Bi den spieghelē, die daer cronckelt,
Waer die sonne so lief in fonckelt,
Sittet een peinsende vedelaer;
Wattet stroomken mort ofte fluustert,
Dat al hevet hi afgeluustert,
Dat al maectti ons cont ende claer.

Wat die boom den boome vertellet,
Alsi tottem overhellet
In des wouds gheheimsten hoec,
Wattet gras entie cruden lispelen,
Alsi elckander streelen ende quispelen,
Dat al setti ons crec te boec.

Ooc sal hi ons wel beduden
Voghelsanc ende clockenluden
In des avonds schemerstont,
Ende waerom die bloemenkelcken
Puur uut liefde henenwelcken,
Als die dach gheen licht meer en jont.

Dat ende dusedent andere dinghen
Sal die vedelaer ons besinghen
Ende stellen in rijm ende dicht.
Ja, met sinen sanghen toovert
Hi ons bloemen groen omloovert
Voor dat salighe aenghesicht.

Een vrouwenblic.

Mijn boesem is van anxt en schric
 Veroveret,
 Mi hevet, ach, een vrouwenblic
 Betooveret,
 Een blic vol macht, vol sachten gloor,
 Die mi doortintelt door end' door.

Ic wane mi in salicheit
 Ghedompelt,
 End' als de tongh ten sanc bereit
 Mi strompelt,
 Dan vindic, o die tooverij!
 Niet eens het woord: ic minne dij!

Ic derre naulicx om mi sien;
 Ic conde
 Der schoone blicken niet ontvliên,
 Maer vonde
 Ghedooft mijn bevent lentelicht
 Door heurer ooghen minneschicht.

Een voghelken ende een bloemeken.

Van veil ende winghert ondersteunt
 Tegen den bergh een hutteken leunt,
 Ende veuren
 Aen der deuren
 Hanght aen hechter kempen tou
 Eene clenc voghelcou.

Dichte daerbi een pot jasmijn
 Cieret dat heldere vensterkijn;
 Door die ruten
 Clinct naer buten
 Uter stille leemen woon
 Eene stemme frisch ende schoon.

Wie die bloeme queect ende hoedt,
 Wie dien vinc versorgt ende voedt,
 Wie so rustich
 Ende lustich
 Biden wercke singhen can,
 Die en is gheen slechte man.

Visschersliedeken.

Ic hebbe mijn net gheworpen
Al in die wijde see,
Ic brenghe vele visschen
In mijnen bootkine mee.

Die visschen die vercoopic
Al aen dat folc der stat,
En metter tijt verwerfic
'nen groten, rijcken scat.

Ic ga dan niet meer varen
Ofte visschen in die see,
Ic bouwe dan mijn hofken
Ende leef in lust ende vree.

Dan span ic op den velde
Mijn oude visschersnet,
Ende compt een vinc ghevloghen,
Dan heetet opghelet!

Doch liever als 'nen voghel
Vonghic een maeghdelij,
Dan sou welhaest mijn hutken
Vol blijder vincken sijn.

De berghwerker.

Diep in der aerde gheheimen schoot,
Hamert ende beitelt de cnape,
Opdatti silver ochte loot
Den meestere samenschræpe.

Dat lampkijn werpet door die mijn
Een naer ende doodsch ghefloncker,
Terwijl een heldere morgenschijn
Opclaret sijns herten doncker.

Hi peinset aan smeesters bloeyjende kint,
Hi dencket dier schoone maghet,
Die hi so tederlicken bemint
Die hem so wale behaghet.

Ende waer die clocke ter kercken luudt,
Dicht bider groene linde,
Daer biddet in anxten die jonghe bruut
Veur heuren troubeminde.

Dies duncket hem der aerde schoot
Verwandelt in bloemighe dreven,
Dies sietti met gout ende roosenroot
Omgheven sijn jeughdich leven.

Daer schieten op eens uten diepen gront
Der wateren woeste golven -
Die hebben dat blide herte terstont
Met al sire hope bedolven.

Minnelied.

Wat hebbic Janne doch ghedaen.
Wat hebbic hem misdreven?
Ic en darf niet buten huse gaen,
Hi doet mi schricken ende beven.

Sondagh cleptet ter hooghe mis.
Ic spoede mi henen ter kercke,
Daer sitti bi mi, o erghernis!
Sonder dat icket mercke.

Ic queec in eenen bloemenpot
Een rooseken sonder ghelijcken,
Hi rooftet en draeghtet mi ten spot
En laetet sien ende blijcken.

Ic ga ende peins aen list noch streec
Ende sceppe mijn cruuxken water,
Hi compt ende wippet mi in die beec,
Ende vliedt met luden gheschater.

Wat hebbic Janne doch ghedaen,
Wat hebbic hem misdreven?
Ic en darf niet buten huse gaen,
Hi doet mi schricken ende beven.

Liefdeclacht.

Van mei ende lente,
Van jeught ende vreught,
Van lust ende liefde
Mij niets en heught.

Ontferme di mijner,
Ic ben so arm,
Die sonne, die schijnt mi
't herte niet warm.

Ontferme di mijner,
Het is so cout,
Dat noch gheen bloemken
Mi hevet aenschout.

Ontferme di mijner,
o maghet lief!
Wees teder end' eindigh
Mijn sielengrief!

Avontgroet.

Ic brenghe di den avontgroet,
O lieveken lief, o soeteken soet!
Ic ben daerbij so stout, so vrij,
Ic voegher een gheurent bloemken bij.

Ontfanghs du mijnen avontgroet,
O lieveken lief, o soeteken soet!
Glimlachs du ooc dien bloemekijn,
Dan willic eens vrolic op aerde sijn.

Ende groets du mi ten avontgroet,
O lieveken lief, o soeteken soet!
Dan vlieghe met verhooghden moet
Ten deurken, dat eenmael sich opendoet

Nachtbesoec.

Des avonds bi den manlichte
 Ic mijne voeten boschwaert richte,
 Daer staet een huseken aen den rant,
 Icken kenne gheen schoonder in Nederlant.

Commic daer sachtekens aengeslopen,
 Dan gaet er ooc sacht een vensterken open,
 Ende deur die traliën blincket een hoofd,
 Dat selvest die stralen der mane dooft.

Veel soete woorden werden ghesproken
 Door soetere suchten afghebroken,
 Men sweret elckander in lief ende leet,
 In leven ende doot der trouwen eet.

Die morghent criecket, die coelte waeijet
 Ende uter hoeve die hane cracijet,
 Dan daelt eene hant ten traliën uut,
 End' ic cusse die hant miner tedere bruut.

Mijn voghelijn.

Een voghelijn weetic, levet verborghen
In eenen neste van leem ende mos,
Hem ghevet die woninghe vele sorghen,
Niet min sijn cusch eenvoudighe dos.

Ghi en moet gheen gout nochte silver soecken
Bi mijnen sedighen voghelkijn,
Ghebannen isser uut allen hoecken
Die weelde ende aller weelde schijn.

Mijn voghelijn draeght gheene guldene kettingh
Om sijnen suveren, blancken hals,
Sijn gantse lijf is sonder besmettingh,
Sijn herte sonder ergh ofte valsch.

Mijn voghelijn, isset ooc arm aen schatten,
Ist arm aen erve ende aertsche goet,
Mij wistet in sijne claukens te vatten
Door trouwe minne, door vromen moed.

Alst voghelijn, dat mijne sanghen vieren,
En isser seker op aerde gheen;
Daer en is in spelen ende quincelierien
Gheen costelickere edelsteen.

Drinckliedeken.

Uten longhen
Frisch ghesonghen
Een betoovrent liet!
Vrienden, weest gheen dwasen,
Smoot in volle glasen
Wat u hier verdriet.

Soeter queelen
Natte keelen
Dan een schorre hals,
Sij die dapper drincken
Worden blij als vincken
Ende als boter mals.

Hoe si joelen
Vol ghevoelen
Uter vrije borst!
Bringht ons nieuwe flesschen,
Dat wi lustigh lesschen
Onsen heeten dorst!

Tafereeltjens.

I.

In eener camer arm ende cout,
 In rouwe ghecleet eene moeder sit;
 Tot haren kinde si nederschout,
 Dat halfwech opent sijn ooghenlit.
 Al isset ghedect in haren schoot,
 Sijne wanghen verliesen heur roosenroot.
 Isset wichteken levent of isset doot?

Dat moederhert clopt traeg ende bangh,
 Die smerte die hevet heel vervolt,
 Ende langhsaem langhs die bleecke wangh
 Een enkele tranenperel rolt.
 Die perel blincket als smeecghebet
 Tot Hem, die ghenen worm en verplet,
 Maer weeu ende weese minsaem redt.

II.

Sacht deur een camervensterkijn
 Die morghenstrael der sonne schiet,
 Ende met teder guldenen schijn
 Een biesen wieghsken overghiet,
 Waerin een meideken lief als een enghel
 Ende slanc als een jeughdighe bloemenstenghel
 Blauooghich, vroom ende schoon besielt
 Ten dancghebede nedercnielt.

Dicht bider wieghe de moeder staet,
 Ooghen ende handen ten hemel ghericht,
 Si draeght een vleckenloos morghenghewaet,
 Ende leeret bidden dat bloeiende wicht.
 Een milde sweem van hemelschen seggen
 Is over die salighen nederghesteghen.
 So een eenvoudigh huuselic beelt
 Heeft menighen twijfel des herten gheheelt.

III.

Wel blide singhet die leeweric
 Die swalem singht wel soete,
 Die ploegher heffet den claren blic
 Ten dancbren morhengroete.

Die sonne schiet deurt hemelblau
Heure joncxste lentestralen,
Si flickert ende blickert in den dau
Ende wecket de lelie der dalen.

Si wecket ooc menighe weidenblom
Al uten winterslape,
Si roepet tot Godes heiligdom
Dat meisken ende den cnape.

Die vlieghe vrolic over dat velt,
Die ijlen ten cnoppenden bossche,
Die bidden waer alles den Schepper vermelt
Ghecnielt op fluweelen mosse.

Die grenspael.

Twee kinders uut éénen gheweste,
Twee voghels uut éénen neste,
Twee vrinden in rijpender jeughet
Beghinghen dat pat der vreughet.

Dat pat liep over die heiden.
Deur gaerden heen ende weiden,
Het toogh lanx bosschen ende beecken,
Te midden van welighen streecken.

Si saghen des vlietes ghevonckel
Doorcruusen des pades ghecronckel.
Si sweefden deur bloemighe dreven
Ende leefden dat lustighste leven.

Si en waren noch nimmer ten hooghen
Gheberchten opghetoghen,
Diwile si vreesden te dwalen
Buten ghekender dalen.

Die lust van hoogher te climmen
Sou eindelicken ontglimmen
Ins éenen jonghelinghs herte
Tots anderen leet ende smerte.

‘Ic wille van uten hooghen
Die nedrige menschen beooghen.’ -
‘Ende ic in der menschen midden
Wercken, minnen ende bidden.’ -

Ende waer die berghen resen,
Daer moest ghescheiden wesen, -
Si custen elckander teder,
Si saghen sich nimmer weder.

Op den kerckhove.

Speelt, kinderen, huppelt lustigh ende blij
 Over der dooden sode,
 U lachet dat jonghe jaerghetij,
 Mi sietet ter nauwer noode.

Speelt, kinderen, laet u niet storen die vreught,
 Huppelt ende danst maer wacker,
 U groeit ende bloeit die lieve jeught
 Tot op den godesacker.

Sijtghi later eens moedeghespeelt,
 Hebtghi ghenoech der lusten,
 Dan compt een enghel, die u cust ende streelt,
 Ende u nopet te rusten.

Ende lightghi dan coeltjens toeghedect
 Neven den wandelstave,
 Dan rijstghi laet, laet opgewect
 Uut uwen stillen grave.

Drij cleinooden eener maghet.

Ic was nauw achttien jaren,
Hi was er wel twintich out,
Doe-n-hi deur de lentelaren
Na mi heeft rontgheschout.

Hi dorst mi van minne niet spreeken,
Hi schreef mi 'nen soeten brief.
Ic voelde mijn hert ontsteeken
Ende won hem so lief, o so lief!

Wi ghinghen later eens samen
Op der avontwandelinc,
Hi gaf mi die tederste namen,
Hi gaf mi 'nen guldenen rinc.

Ende later door eene blinde
Wiert mi ter hant ghestelt
Van mijnen dierbaren vrinde
Een schoon ghelijckent belt.

Nau haddic dat belt verworven,
Dat diere liefdepant,
Of mijn beminde is ghestorven
Twee dagen nader hant.

Sint is van mi ghevloden
Die jeughet ende die vreught,
Doch mijne drij cleinooden,
Die gheven mi noch gheneught.

Ic hebbe den brief naukeurich
In mijnen sin gheprint,
Dat schrift secht teer ende treurich
Hoe hi mi hevet bemint.

Aen weirde niet gheringher
Is mi dat tweede pant,
Ic draeghet aen eenen vingher
Van mijner slinker hant.

Ic hebbe dat belt bedolven
In eene gheheime groef,
Tusschen des boesems golven
Rustet warm ende droef.

Sedicheit ende ledicheit.

Daer quam eens deur dat velt ghegaen
Een oude vrolicke droomer,
Hi sach dat graen al gulden staen,
Het was wel in den somer.

Veel airen boghen loch ende swaer
Ter aerde metten stenghel,
Anderen schoten hoogh ende claer
Boven dat airenhemenghel.

De droomer en was voorwaer niet dom
Hi woogh dat logghe coren.
Ende twi dat andere hoogher clom,
Dat wisti op te sporen:

‘Alt leeghe groeit in ijdelheit,
Wat ijdel is, is ledich,
Die conde, deughet ende beleit
Sijn nederich ende sedich.

Dat ghesonde verstant, dat sware graen
En houden niet van pralen,
Terwile die leecheit ende die waen
In allen landen stralen.’

Twee nooit besonghene bloemkens.

Die lisch- ende pincxterblommen
In gout ghecleet ende vier,
Des ackers gheurende drommen
Met bonter rijksbanier,
Die hebben den lustighsten jonghen -
Den Mei - int graf gheleit,
Ende ligghen nu selve ghedronghen
Over hem henen ghespreit.

Nog singht om des somers criecken
Die wackere nachtegael
Ende omme der roose riecken
Clincket der dichteren tael.

Ic en wil niet swighen langher
 In desen veelsoeten tijt,
 Maer sal als minnesangher
 Singhen wat mi verblijt.

Twee bloemkens hebbic voor ooghen
 So cleen, datse niemen en siet,
 So sedigh, so inghetoghen,
 Dat niemen hun bringhet een liet;
 Ondancbaer en willic niet wesen,
 Al ware ment alghemeen,
 Ic wille die bloemkens ghepresen.
 Die bloemkens groen ende cleen!

Lief groeit op der vaderen erve
 Dat eerste bloemeken mijn:
 Het is die guldene terve,
 Die bloeit er almachtigh fijn
 Dat bloemken, dat bloemken des levens
 Ist eerste bloemken op aert,
 Des sanghes ende danckes tevens
 Dunctet mi overwaert.

En vondic in minen boesem,
 En vondic op vlaemschen gront
 Gheen liet voor sulken bloesem,
 Als ons de hemel jont,

Dan ware ic de laetste der dwerghen
 Bi sdichters ghewijder wel;
 Ic en soude verder niet terghen
 Dat luut- ofte harpenspel.

Mijn tweede bloemeken climmet
 Langs steen ende rots omhoogh,
 Sijn ooghelijn groen ontglimmet
 Bi vroeghen sonnevertogh;
 Bi jonghen uchtends prancken
 In roosighen morphenscijn,
 Sie-n-ic des bloemkens rancken
 Sieren mijn vensterkijn.

Van Hoeis, van Ludicx hellingh
 Golvet een ambergheur
 Over der Mase dellingh
 Den jonghen somer deur:
 De winghert aen miner woningh
 Gheuret niet minder fijn,
 Thands put er dat biecken honingh,
 Eens put icker soeten wijn.

Die bloemkens van terve ende druven
 Die schenct ons de lieve God,
 Si wuven ende verstuwen
 Tot aller heilghenot.

Dan comen se als gheurende wafel
Ofte peerlende besiëngheest,
Ende sieren die burghertafel
Bi elcker huuslicker feest.

Daer sal sich spisen ende laven
Des landes vrome soon,
Ende bi dien Godesgaven
Verheffen den schoonsten toon.
Ghedincket hi mijner wijsen,
Wanneer hi dier gaven gheniet,
Dan sal hi ghewis mi prijsen
Om dit mijn blommenliet.

Dat verschil der standen.

Die metten waren al langh ghesonghen,
Die sonne pas maer opgegaen,
Die biekens ende die mieren vonghen
Haer alledaegsche werc al aen.

Doe seide God, die lieve Heere:
'Het pijnt mi fel omt eerste paer,
Dat icket strafte wel so seere
Omt fruct van eenen appelaer.

Ic ben te sien wel niewesghierich,
Hoe of si regheren hof ende huus,
Ende of die cleenen net ende swierich
Hun gheven blijschap ofte cruus.'

Al vroegh was Adam uutgetoghen
Tot sinen arbeit harde wreet,
Doe-n-Eva sach, dat van den hooghen
Die Heere tot haer nederschreet.

Si schuurde ende cuuschede om haer henen,
Si maecte suver cruuc ende vat,
Si wiesch ende streelde hare cleenen,
Si camde hun die hairen glat.

Si en hat noch niet ghedaen bilanghe,
Alsi den Heere naderen sach,
Dat schaemroot vloogh haer op die wanghe
Omt talrijc cleene kinderslach.

Snel wierden die vulen wechgheschoven
Onder strooi ofte dorrend gras;
Si stopte die eenen in den oven,
Die anderen in de cleedercas.

Si hielt die schoonghecamde cleenen
Alleenich om heuren schoot gheschaert,
Die bloncken als diamantensteen
Deur roosenstralen opgheclaert.

Ende doe die Heere binnenstapte,
Scheen hi voorwaer in sinen schie,
Terwijl hi dat puuc op die wanghen clapte,
Wiert hemelsoet sijn vaderblic.

Ende totten eersten seide die Heere:
'Du salt een prachtighe keiser sijn!'
Ende totten tweeden seide die Heere:
'Du salt een machtighe coninc sijn!'

Dan noemde hi desen tot vorst ofte grave,
Ende ghenen tot hertoch, markies, baron,
Soodat een elc om sijne gave
Hem deghelic wel verbliden con.

Doe-n-Eva sach, wat die Heere goedich
Bi haren kinderen hat verricht,
Doe trac si vol hope die ovrighen spoedich
Uut cas ende oven aen het licht.

Al scheent wat vettich ende smerich,
Vol strooi ende hooi, dat nieu ghespuus,
Die Heere en was niet avekerich
Van Evas welghevulden huus.

Die Heere totten eersten seide:
'Du salt een ghegoede scheper sijn!'
Die Heere totten tweeden seide:
'Du salt een vroede pachter sijn!'

Dan noemde hi desen tot smit ofte jagher,
Ende ghenen tot backer ochte winckelier;
Schoenmaker, wever ende wapendragher,
Si allen ontfinghen hun deel met plesier.

Hieruut een verstandich mensche mercket
Der ranghen ende standen alout verschil,
Ende hoe eenieder, die daer wercket
Vervollet des wijsen Scheppers wil.

Item, dat men sal eeren den adel,
Wanneer hi verschijnt ghecamt ende cuusch;
Anders en gelte gheen noot ofte dadel,
Ende hi valt in dat laghe ghespuus.

Vrijagie ende bruloft.

Bi luwen westewinde,
Bi purperen avontroot,
Vlieghe so vluch als die hinde
Na minen gheveleghelden boot.

Die oevers blincken ende bloeijen
Bi sdaghes stervenden gloet,
Icken hoeve niet te roeijen
Ic volghe den ruschenden vloet.

Eerst waer die Schelde draeijet
Onverre dier bochtighe ree,
Waer van der borch neerswaeijet
Een doexken so blanc als die snee,

Daer bindic op den strande
Mijn trouwe bootekin;
Daer vindic velerhande
Bloemen bi jeughdigher min.

Ic fluustere sancackoorden
Ter hooghe vensterluuc -
Si wispert honinghwoorden
Tot minen haselstruuc.

Die uren vlieden henen
Noch sneller dan die stroom,
Als wi ons dus vereenen
Op sinen lieven soom.

Ic verlate die lustwarande
Eerst langh na middernacht,
Ende steecke van den sande
Met niewer jonghelinxkracht.

Behendich weetic te streven
Al teghen stroom ende vloet -
O, condic der liefde steven
Gheleiden even so goet!

Morghen, bi helderen daghe
Stuuric den stroom omlaegh,
Morghen ist dattic waghe
Die doot- ochte levensvraegh:

- ‘Gheene blom is uutghesochter,
‘Ic weetet, in Nederlant,
‘Lief hebbic uwe dochter,
‘Schenckt, schenckt mi heure hant!’

So sal ic moedich spreekken
Tot vader ende moeder saem,
Sal bidden ende smeecken
Al in ons beider naem.

Ende werd ic afghewesen
Met mijnre hope soet,
Dan steeck ic kort nadesen
Diep inden Scheldevloet.

Over dat silvergherimpel
Vanden breeden Scheldestroom,
Vloogh een bonte wimpel
Met rijcken guldenen soom.

Ende in des wimpels shade,
De rechterhant opt roer,
Een ridder met sijnre gade
Der laghere borcht toe voer.

Des ridders sone roeide
Met beiden armen sijn,
Die wanghe hem ontgloeide
Als roosighe morghenschijn.

Die stammen metten sprute
Comen sacht neerghevlot,
Si houden metten schute
Voort schoone Scheldeslot.

De borchheer comt nieuwsghierich
Den gasten te ghemoet;
Si naderen vranc ende swierich
Met vriendelicken groet.

‘Weest welcom, edele ridder,
Op desen stillen gront,
Dan sij mi armen bidder
Een vrome wensch ghejont!

‘Die clocke cleppet ten eten
Inmidden van den dach,
Weest blij bi mij gheseten,
Eenvoudich ist ghelach.

‘Wilt in des huses sale
Ghenieten der soete rust,
Wilt biden vrolicken male
Mi segghen wat u lust.’

Ende alssi binnen toghen
Al in die grote sael,
Daer saghen si met ooghen
Veur sessen ghereet dat mael.

Die borchvrou stapte binnen,
Die dochter aen der hant -
Wat wonderschoon beghinnen
Veur keurighen liefdebant!

Doe metten rhijnschen wine
Die schael in die ronde ginc,
Doe seide de borchheer fine
Al totten jonghelinc:

‘Als ghi des avonts fluustert
So lanc ende overluut,
Dan werdet ghi afgheluustert
Al metter tedere bruut.

‘Staect dies den grooten iever,
Die mi des nachts ontsticht:
Ghemint ende cuset u liever
Bi claren sonnelicht!’

Die soele suderwinden
Fladderen over het Schelt,
Mist ende nevel swinden
Van beemt ende oevervelt.

Die sonne blic in den spieghel
Vanden oneindighen vliet,
In sijnre golven ghewieghel
Slingheren lisch ende riet.

Sacht over dat lachende water
Slinghert ooc boot bi boot,
Een selfde maetgheclater
Houdt samen die cleene vloot.

't is eene schaetrende menicht
Natuurvol ende vol gheest,
Jeugdich, vreugdich vereenicht
Ten bliden brulofffeest.

Die wimpeldoecken swieren
Veelcleurich deur die locht,
Men can niet schooner vieren
Den eersten minnetocht.

Ons paer heeft puur ende louter
Ghesnoert den liefdebant,
Ghewisselt voor den outer
Der ringhen gulden pant.

Hoe schoon ist nu te vlieghen
Al over den breeder stroom,
Hoe lief elcander te wieghen
In eenen salighen droom!

Na savonts minneghelispel
Van bider hooghe borch
Ontstond nu soeter ghewispel
Al sonder angstighe sorch:

- 'Sint dattic di quam teghen,
O enghelinne teer!
Daelde des hemels seggen
Soet op ons beide neer.' -

- 'Sint dattic di aenschoude,
O du, mijn hartelief!
Mijn gheest een huseken boude
Verwijdert van allen grief.' -

- 'Ende in dat huseken schoone,
Daer vluchtic steeds tot di,
Gheen coninc op sinen throne
En sij so blide als wi!' -

Si dructen elcander die handen
Ende ructen sijd' aen sij,
Si streelden die huwelixbanden,
Speelden ende queelden blij,

Si saghen dat ghewemel
Om hunne boot niet meer,
Maer waenden in den hemel
Bi Gode te sijn, den Heer.

Die speelreis was ten ende,
Die roeijers riepen: lant!
Die gantse bruloftsbende
Sprongh lustich op het strant.

Ende in des ridders veste
Een tweede feest begon,
Men at ende dronc omt beste
Totten onderganc der son.

Dan dansede onder den linden
Dat jeughdighe gheslacht,
So vrinden als beminden,
Omtrent tot middernacht.

Dat paer sloop sonder vendel
Tot sinen camerkin,
Het sloot den binnengrendel -
Dies en cannic daer niet in,

Dies moetic avebreecken
Mijn soete minghespeel,
Ons paerken laten steecken
Ins feestes schoonsten deel.

Gelegenheidsstukken.

Op den dood der koningin.

Hoeveel tranen reeds gevloten
Om die dierbre koningin!
Kleinen minder haar en grooten
Met oprechten trouwen zin.
Wien veur deugd de boezem gloeit,
Of ze hut of troon ombloeit,
Die ontvangt 'nen naren schok
Van den klank der doodenklok.

Alles was in haar vereenigd,
Die niet meer bij ons ontwaakt,
Wat het aardsche jammer lenigt,
Wat de vrouw tot engel maakt.
Gade trouw en moeder teer,
Blonk zij uit bij hoog en neer;
Zij vergat veur vreemdenleed
Wat heur eigen hart doorsneed.

Rijklik spreidde zij de zaden
Harer godsvrucht overal,
En versierd met liefdedaden
Toog zij uit het jammerdal.
Biddend volgt des volkes schaar
Zijner koninginne baar...
Eene heilge straalt ze thans
In den reinsten hemelglans.

Als beschermend hooger wezen
Zweev' ze boven 't vaderland,
Strengelijc gelijk voordezen
Tusschen vorst en volk den band;
Ook behoude ze ons den troost
Bij het haar gelijkend kroost,
Bij die moederlooze jeugd
Heuren gloed veur elke deugd.

Dan verzwinden eens de tranen
Onzer vrome huldiging,
En het leed der onderdanen
Smelt tot heilsherinnering.
Die herinnring lief en zacht
Vreest voor geenen gravesnacht,
Maar ze streeft vol levenskracht
Tot het verste nageslacht.

Oct. 1850.

In mevrouw Delecourts album.

Toen ik nog een knaapjen was,
Blij doorwoelde 't lentegras
Bij der beek der weide,
Wierp ik soms 'nen bloemenkrans
In der golven zilverdans,
Zuchtte dan en zeide:

'Bloemen, geluw, rood of bont,
Die Natuur volop mij jont,
'k zend u naar den molen:
Mocht des mulders dochterlijn
Frisch u vinden, bloemen mijn,
Mocht gij niet verdolen!'

Wat ik eens als knaapjen deed,
Daartoe ben ik nog gereed:
Mijne dichtjens allen
Werp ik vol herinnering
In des levens dobbering -
Zullen ze eens bevallen?

Waarlik, dat beslis ik niet,
Dat besliss' de stille vliet,
Die daarhenen wiegelt.
Vriendschap - 's mulders dochterlijn
Prijst als lief het dichtjen mijn
Als 't heur schoon weerspiegelt.

7. Jan. 1851.

Bruiloftsdicht**Aan Frans de Cort en Emilie Dautzenberg.**

Sit vena tua benedicta, et laetare cum muliere adolescentiae tuae.... in
 amore eius delectare iugiter.

PROV. c.v. 18-19.

Zij zaten bei te gader,

En grappig zei de vader:

Zij heeft de witte meerle gewekt,

Hij heeft de zwarte zwaan ontdekt

En 't guldene ei,

Dat vogel phenix verschjens lei.

Zij drinkt den zoeten tooverwijn,

Die 't hart doet huppen en vroolik zijn,

Die 't jammerdal

Met lust vervult en jubelschal.

Hij is tot zang en klank gestemd,
Zij heeft des levens ernst gedempt;
 En molleblind
 Is 't mollige paar, dat malt en mint. -

Zij zaten beï te gader,
En moeder zei tot vader:
 Wat moet ik van u, o man, toch hooren!
 Sinds ge op den neus dien bril zet,
 Hebt ge geheugen en hert verloren,
 Zoo 'k wel op nuk en grill let.

En bleven ze vijftig jaar als heden
 Met hunner blindheid geslagen,
 En ware ik als zij, ik ware tevreden
 En zoude niet kermen of klagen.

Ge waart voorwaar oneindig gekker,
 Dan die onnoozele schapen;
Gij waart een nacht- en morgenwekker,
Zij zitten nog nuchter te gapen! -

Zij rukten elkander nader,
En weder zei de vader:
 Ach, wijfjen, verwijt mij 't verledene niet,
 'k heb immers geen kwaad gesproken;

‘Wie mint is blind,’ en ziet ge 't niet,
Dan houdt ge 't oog geloken.

Al mint ge eene eeuwig blinde min,
Ik minde met helderen oogen;
Gij hebt wel blind het meeste gewin
Uit mijner liefde getogen.

Doch laten we daar gewin en gewicht,
Geen heil is te meten, te wegen;
Wij sluiten best de gordijnen dicht...
En spreken hun den zegen. -

Zij zaten al te gader,
En moeder zei: Treedt nader:
Uit zich zelven trekt de zijdeworm
De lieve popjenswoning,
Zoo putteden wij, trots weer en storm,
Uit ons zelven heul en honing.

Schept, kinders, u prieël en gaard
Vol bloemen, kruid en boomen,
Dan moogt ge, trouw naar ons geëard,
Er blijden moeds in droomen.

De kunst en poëzie vereend...
Wat schoons zij al beloven!
Van boven wend die gaaf verleend,
Al zegen komt van boven! -

*Zij zaten al te gader,
Ten slotte zei de vader:*
Naar boven hart en ziel gewend,
Wen 't hier beneden donkert!
Daar gloeit 'ne ster, die hope zendt,
Een licht, dat eeuwig flonkert.

Der oudren zegen daalt op mij
Tot in dit vreugdegewemel,
Diezelfde zegen sceppe u blij
De kleinste woon tot hemel.

De deugd verlichte u elke schree,
Die gij hier doet te zamen;
Bemint elkaer en de ouders mee,
En leeft gelukkig, amen!

1. Dec. 1860.

Aan Frans de Cort
Als antwoord op een al te vleierend loflied.

Toen ik in mijns dorpjens kerke wijlen diende als outerknaap,
 Zag ik velen op der bare slapen hunnen lesten slaap;
 't orgel zuchtte, beefde ontzettend bij den zang der droefheidpsalmen,
 En de wierook rees ten hoogen in verstikkend zwaren walmen.

Sinds - het is zoo lang geleden - joeg ik 's levens heuvel op,
 En mijn koetsjen rolde lustig over 's heuvels hoogen top;
 Sneller snellen naar beneden mijne zwakke, broze wielen
 Naar den stillen doodesakker, waar vaak wees en weduw knielen.

Laat me der natuur genieten, kort is mijne levenspoos,
 Trouwe liefde geurt nog zuiver uit den kelk der roode roos.
 Wierook, Frans! bedwelmt te sterk me, hier, waar lieve lustpriëelen,
 Waar me groote en kleine kinders daagliks frissche bloemen telen.

Wierook maakt de sterksten duizelig, is hij fijn of grof gezift,
 Dies behoed mij de oude dagen voor dat dompe luchtvergift.
 Lig ik later op der bare, Frans! dan laat den wierook walmen,
 Zing me dan veur 't eeuwge leven dijne lovende eerepsalmen.

Jan. 1861.

Dietsch en Duitsch.
(Op het kunstcongres te Antwerpen.)

Uit Noord en Oost ter Scheldestad
Toog heen de vroomste pelgrimschaar,
Te zingen haar Magnificat
Vóór onzer kunsten hoogaltaar.
Hier heersche trouw *één* jubeltoon,
Veur ons, veur Hoog- en Nederland,
Hij dreune hel om hut en troon,
Der Eendracht heerlikst onderpand!

Verheft dan luid ten zang bereid
De stem in vlaamschen wijzen,
Des grooten stams drieëenigheid
In lied en koor te prijzen!

Wat ons verwierf der volken gunst,
 Dat is der verven toovergloed;
 Den broeder vlamt bij vlaamscher kunst
 Het hart vol vreugd en levensmoed.
 Den Vlaming is het wel bewust,
 Wat duitsche kunstzin ginds volbringt;
 Ook schenkt *die* bron hem leer en lust,
 Die duitscher wetenschap ontspringt.

Verheft dan luid ten zang bereid
 De stem in vlaamschen wijzen,
 Des grooten stams drieëenigheid
 In lied en koor te prijzen!

Antwerpen, o du prachtig oord,
 Waar bloem en vrucht zoo vreugdig schiet,
 Zie hoe het dietsche en duitsche woord
 Welklinkend hier te zamen vliet!
 Breng *bonte, dietsche* vervenpracht
 Op *diepen, duitschen* moedergrond,
 Dan is hier op den aarderond'
 Het Schoonste schoon tot stand gebracht!

Verheft dan luid ten zang bereid
 De stem in vlaamschen wijzen,
 Des grooten stams *aleenigheid*
 In lied en koor te prijzen!

Aug. 1861.

Brugsche beierdgroet.
(Op het VII. Nederlandsch taalcongres.)

I.

Het klokkenspel van Brugges toren
Heeft niets van d'ouden klank verloren,
Maar golft nog even frisch en schoon;
Het weet door weer en wind te boren,
Om dietsche harten te bekoren,
Met zijnen ronden vlaamschen toon

Het zuid kan geene zwaalwen vesten
Zij keeren weer ten eersten nesten.
Zoodra de Lent ze roept en noodt;
Zoo keeren ook uit 's lands gewesten,
Bij guller noodiging, de Besten
In Brugges ouden moederschoot.

Bij 's beierds zilveren accoorden
 Herklinken hier de zoete woorden
 Der middeleeuwsche dichterschaar -
 Laaft, broeders uit den rijken noorden,
 U aan der spraakbron dezer oorden,
 Dra borrelt zij u rein en klaar.

II.

Dof galmt de klok, fijn lispt de bel
 Het luchtruim op en neder,
 Ons maakt het brugsche beierdspel
 Den boezem warm en teeder.

Wij wenschen van der breede schaal
 Niet eene noot te missen,
 Niet eene form der dietsche taal
 Ruwhandig uit te wisschen.

Dit wil niet zeggen, dat de geest
 Der dooden moet herleven,
 Maar dat, wat hun is schoon geweest,
 Het ons kan zijn, den neven.

Leert d'ouden beierd wel verstaan,
 Hij roept u: 'Let en luistert,
 Slaat uit den velde weg den waan,
 Die uwen zin verduistert.

En laat mij alle klokken gaaf,
 De grooten en de kleinen,
 Dan zal ik u, als trouwe slaaf,
 De liefste deuntjens seinen.'

III.

Ik ben in eenen dorp' geboren,
 Welks torenhaantjen lustig pinkt,
 Welks klokgeluide mijnen ooren
 Ver over dal en heuvel klinkt.

Ik kenne niets zoo diep en krachtig,
 Zoo lieflik niets als dezen klank,
 Hij maakt hem blijde wie neerslchtig,
 Gezond, wie droevig is of krank.

Die toon heeft eene wondre klemme,
 Hij lokt en trekt en sleept mij mee,
 Hij wiegt, als eens der moeder stemme,
 Ter ruste mij, ten zoeten vreê!

O mocht ik, van der aarde scheidend,
 Vernemen 't vrome troostgeluid
 Dier hemelsprake, zoo verleidend
 Als Edens slang en Eva's fruit.

IV.

Elk onzer prijst den klokkentoon
 Der plaats, waar hij geboren is,
 Elk onzer vindt hem overschoon,
 Vol zin en vol beteekenis,
 Doch streelt ons wel met meerdren gloed
 De toon van Brugges beierdgroet.

Hier waant een ieder zijne klok
 Te hooren in den welkompsalm,
 En voelt 'nen zaalgen tooverschok
 Bij elken slag of trippelgalm. -
 Wie heeft den droeven moed daarna
 Te vechten om eene *u* of *a*?

Een hooger doel eischt uwe gunst,
 Vecht liever toch in proze en dicht
 Om meedre wetenschap en kunst,
 Om meet vernuft en meerder licht;
 Strijdt, dietsche mannen, hel en fel
 Veur 't grootste, rijkste klokkenspel.

Sept. 1862.

Flos paradisi.

De herfst, voor klacht en zuchten doof,
Kwam schielik toegenaderd;
Dor wervelt reeds der linden loof
En de olm treurt half ontbladerd,

En wat nog talmt aan struik en boom
Verliest den laatsten luister;
De tijd - electrisch snelle stroom -
Verzwindt in nacht en duister.

Haast dreigt de winter scherp en bits,
De stormen gaan aan 't loeien,
Haast zal geen gras, geen halmenspits
Meer op den akker groeien.

Naar 't zuiden trekt de zwaluw thans,
Waar andere starren gloren.
En waar een mildere zonneglans
Elks aanzijn kan bekoren.

De zwaluw laat de streke lands,
Waarin zij werd geboren,
Zij zoekt in gindschen hemeltrans
Een nestjen op te sporen.

En Leonie, dat schoone kind
Van nauwliks zestien lenten,
Verschrikt voor killen noordenwind
En hijgt naar Sions tenten.

Heur boezem beeft, heur hart is ziek,
Zij zit zoo zeer te zuchten;
Wel wenscht ook zij der zwaluw wick
Om mee van hier te vluchten.

Edoch bindt menige liefdeband
Ze aan vader en aan moeder,
Als oudste houdt ze bij der hand
Den kleinen, jongsten broeder.

Zij klampt zich nu aan 't leven vast
En aan die trouwe harten,
Zij voelt niet meer des adems last,
Noch verdere aardsche smarten.

Zij waant zich op der moeder schoot
En glimlacht, reeds een engel...
De schoonste bloem ligt bleek en dood,
Ontruikt aan haren stengel!

Oct. 1862.

Anna de Cort.

Een plantjen van der fijnste soort
Ontkiemde in onzen bloemengard.
Het groeide stil en ongestoord
En was ons meer dan schatten waard,
Het toonde ons zijnen eersten knop,
En hief zich blij ten hemel op.

Wat blinkt aan moeders borst zoo mooi,
Wat streelt des vaders zaligen blik?
Is 't niet op aard die hemelstooi,
Die perel in den rozenstrik?
Wie is er, die ons grieft en maant,
Dat ook de duurste perel taant?

Een vogel vliegt door huis en hof,
Vliegt, deuntjens zingend, in en uit;
Alomme klinkt des vogels lof,
Men luistert naar zijn fijn gefluit,
Men heeft geen oor, tenzij veur hem -
Daar zwijgt op eens die lieve stem.

Ach perel, plant en vogellijn,
Getaand, verwelkt en wreed ontruk! -
Zoekt geenen troost veur onze pijn,
Wij gaan ten grave neergebukt
En zien geen einde aan rouw en nood,
Want Anna, onze vreugd, is dood.

Oct. 1866.